

EMILIO SALGARI
A KÉK HEGYEK KINCSE

KALANDOS REGÉNY

FORDITOTTA
ZIGÁNY ÁRPÁD

A. DELLA VALLE
EREDETI RAJZAIVAL

BUDAPEST, 1911
AZ ATHENAEUM IROD. ÉS NYOMDAI R.-T. KIADÁSA

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2014
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-615-5406-78-2 (online)
MEK-12522

TARTALOM

Az orkán.
A Kék Hegyek kincse.
A tutaj.
A zendülés.
A mérgezett halak.
Még több szörnyűség.
A kalapácshalak.
A galambok átvonulnak.
A rhizophorok közt.
A fehér király.
Az emberevők barlangja.
Fogva.
Ramirez.
A foglyok eltűnése.
A földalatti csatorna.
Ramirez nyomában.
Tűzben.
Az »Eszmeralda« fedélzetén.
Ramirez utolsó erőlködései.
Emánuel bosszúja.

Az orkán.

- Hé, fiuk!... Ide nézzetek!... A delfinek és a szalaghalak mind a vízszínen vannak!... Ej haj... barátaim, ez rossz jel!...

- Mindig dörmögsz! - felelt a hajósinas vékony gyerekhangján.

- Mit tudsz te a Csöndes-tengerhez és a szigetekhez, tacsókó? Hiszen alig hogy elkerültél az anyád szoknyájától!

- Nem igaz, tizenhat éves vagyok! És az apám is tengerész volt.

- Édesvízben, barátocskám. Fogadni mernék, hogy sohasem ment ki a Valdivia kikötőjéből.

- Csilei volt, mint te.

- De nem szántotta harminc évig a tengert, mint én!

- Mondom, hogy....

- A teremtésit ennek a világnak! - ordított a vén hajós. - Jó lesz abbahagyni, Emánuel... Vagy meg akarod kószolni az ökleimet?... Ismersz engem, azt hiszem!

- Te nagyon hamar jössz dühbe.

- Elég volt, gyáva kölyök.

- Óh, ez sok. Nincs jogod engem bántani.

- Ilyen ugri-bugri gyereket!...

- Én gyerek!... Erős fiatal ember vagyok.

Isten tudja, meddig tartott volna a veszekedés, a legénység nagy mulatságára, ha hirtelen meg nem jelenik a kapitány.

Az »Andaluzia« kapitánya igazi csilei típus volt, barna, mint az Andes keménynyakú harcosai, fekete szemekkel, amelyek ötven éves kora dacára még mindig tüzesen villogtak, vállas, gigászi alak, vastag bikanyakkal. Az arca kellemesnek, sőt szépnek volt mondható, habár hosszúra nőtt fekete körszakálla valami vad kifejezést adott neki.

- Na, mi az megint, Reton? - fordult a vén tengerészhez, aki még mindig bosszankodott a kis hajósinas feleselgetésén.

- Mindig ingerkednek velem, - dörmögött a vén tengeri fóká bosszúsan. - Nem tegnap születtem!.... Nem először látom a delfineket.

- Mit mondtál?

- Igen, igen, kapitány: láttam a delfineket.

- Fent vannak?

- Tucatszámra táncolnak a vizen, kapitány.

A kapitány homloka elborult. Fölemelte a fejét és minden oldalról kémlelte az eget.

- Pedig az ég tiszta, sehol egy csöpp felhő; sőt még csak szél sincsen, - mormogta. - Igaz, hogy közel vagyunk Kaledóniához és itt sokszor jönnek a hirtelen szélrohamok.

Az öreg felé fordult és azt kérdezte:

- Igazán feljöttek a delfinek?

- Csak nézz ki a tengerbe. Minden oldalról jönnek.

A kapitány aggodalmas fejcsóválással lépett a hajópárkány szélére és kihajolt a korláton.

- Ejha!... - dörmögte kelletlenül. - Ezek bizony fönt vannak. Rossz jel. Nagy szélrohamaink lesznek. Szegény senorita Mina!... Pedig, hogy fél a vihartól!...

Az elegáns gyorsvitorlást, amelyet a könnyű szellő Új-Kaledónia felé hajtott, két-három méter hosszú halak táncolták körül, amelyek kissé hasonlítottak az angolnához, csak valamivel hosszabb volt a fejük s rosszul fejlődött az úszójuk.

Ezek a nagyon elterjedt és falánk halak igazi időjósok. Természetes ösztönükkel előre megérik a vihar közeledését, s ilyenkor már jóval a vihar kitörése előtt ezer és ezer számra tódulnak a víz felszínére.

- Nos, Ulloa kapitány? - kérdezte Reton, az öreg tengerész.

- Volt okod dörmögni, öreg Reton, - mondta borús arccal a kapitány.

- Pedig az ég elég derült és tiszta, - felelt Reton, dohányt tömve a pipájába. - Nem látszik rajta semmi.

- De minket azért nem csal meg, Reton. Tudod, milyen rossz környék ez, sehol a világon nincsenek magasabb hullámok, mint itten.

- Ezer ördög! Jól ismerem ezt a tengert, kapitány. Éppen azért azt tanácsolom, hogy ne törődjünk most a Bualabea-i kikötővel és maradjunk innen az örvényen, amelyik a sziget mellett húzódik.

- Az örvény!... Éppen attól félek - felelt a kapitány. - A kaledóniai szelek veszedelmesek és aztán ott vannak a sziklák!...

- Nem!... Ha jó erős gépünk volna, akkor talán követném a tanácsodat, de így... a hajó nem fog engedelmessé válni a legénységnek. Nem vagyok én se Cook, se Tasman, hogy ilyen istenkísértésre vállalkozzam.

- Teremtő!... Itt a felhő!... A szélroham hajtja erre! - kiáltott föl Reton hirtelen.

A kapitány erősen nézte átható, fekete szemével a kis, sötétes tömeget, amely vörös, tüzes szegéllyel éppen feltűnt a szemhatáron. A homloka elborult, miközben Reton szitkozódni kezdett.

- Ez a szélroham vízoszlopot hoz magával, - mondta sötéten.

- Rögtön be kell vonni a vitorlákat, - parancsolta a kapitány. - Naplemente előtt itt lesz a felhő és kezdődik a tánc; szegény senorita Mina nem nagyon fog örülni ennek a kellemetlen kalandnak.

Hosszú fütty süvöltött végig a fedélzeten, s a kötélzet búgni kezdett, mintha gigászi kezek pöngették volna szálait.

A negyven matrózból álló legénység egyszerre ott termett a helyén, és a derék fiuk, a kurtán fölhangzó parancsszavaknak engedelmessé válnak, mint a majmok, kúsztak fel a kötélhágcsókra, az árbócokra és a vitorlarudakra.

A csilei kikötőkben az »Andaluzia« volt a legszebb vitorlás. Négy árbócos, erősen épített, csinos tengeri hajó, melynek karcsú teste mélyen merült ugyan a vízbe, de azért híres volt sebes járásáról, mert a vitorlafelülete igen nagy volt.

Öt évvel ezelőtt indult el a san-franciscói hajógyárból és már szép utazásokat tett a földnek majdnem minden tengerén; többször megfordult nemcsak a Csöndes-, hanem az Indiai-óceánon is.

Most azonban rossz óráknak nézett elébe a csinos vitorlás, a valparaisói kikötő büszkesége. Az Új-Kaledónia melletti szélrohamok híresek voltak a hevedességükről és a Csöndes-tengeri hajósok méltán rettegtek tőlük.

- Nézd, milyen színű, - mutatott a felhőre Reton, a kitanult vén tengerész. - Isten tudja, milyen dörgéssel és villámlással fog ránk szakadni!...

- Villámlás!... - mondta mögötte valaki.

- Ah, te vagy az, don Pedro? - fordult meg élénken a kapitány. - És senorita Mina is!...

Szép, huszonnégy éves, nem nagyon magas, de izmos, barnabőrű, tüzes szemű ifju, az utasok klasszikus, fehér flanel-ruhájában állt a hátuk megett. Karján bájos, tizenhét évesnek látszó leánykát vezetett, akinek hollófekete haja és olyan alabástromfehér arca volt, amilyen csak Dél-Amerikának ezen a vidékén terem.

- Szélrohamok!... - folytatta az ifju. - Hisz nem vagyunk még a szigetekenél.

- Az itteni szélrohamok mindig veszedelmesek, kedves don Pedróm - felelt a kapitány; - ez pedig nagyon aggaszt engem senorita Mina miatt.

A leányka szépséges arca elkomorult és szemei kissé fátyolosak lettek - meglátszott rajta, hogy a kapitány szavai megdöbbenetették.

- Nem tudok megbarátkozni sem a hullámokkal, sem a viharjaitokkal, - mondta aztán és mosolyogni próbált.

- Már nem sokáig tart az utazás, senorita...

Lökés szakította félbe a beszélgetésüket, s a szél zúgva kezdett ismét süvölteni. A füttyülésből is ki-kihallatszott Emánuelnek, a hajósinasnak hangja, amint a vén tengeri farkast bosszantotta könnyelmű fecsegésével.

- Hé!... Fő a katlan!... - kiabált a fickó pajzánul. - Mindjárt lesz muzsika... táncolom a sarabandát!... Rögtön kezdődik!...

A csintalan gyerek egészen kiállt a fedélzet szélére és csengő magas hangján dacosan énekelt bele a közelgő viharba:

- *Muchos van a la feria*
A ver, i no compran nada,

- Hozzátok a mandolint, hogy kísérhessem magam!...

- Hallgass, félcédulás, - kiáltott rá a vén tengerész dühösen.

- Nem, nem félcédulás, - nevetett vissza Emánuel, - mondtam már, hogy vagyok olyan legény, mint akárki más a hajón.

Don José, a kapitány és don Pedro nem figyeltek rájuk, hanem halkan beszélgettek.

- Mennyire vagyunk még a parttól? - kérdezte don Pedro.

- Bualabeatól százötven mérföldnyire.

- Nem lehetne sehol kikötni, mielőtt a vihar kitör?

- Itt sehol, - felelte a kapitány. - Aztán nincs is már időnk. Vezesd le húgodat a kabinba, te pedig jöjj vissza. A tenger annyira forr, hogy a legrosszabbtól lehet tartani. Gyorsan, don Pedro.

Nemcsak a kapitány, hanem a tenger is készülődött a nagy ütközetre.

A nap betegesen elsápadt, a levegő elsötétedett és a fekete felhő szemmel láthatólag nagyobbodva közeledett kelet felől.

Tengeri madarak repültek el nagy csapatokban az »Andaluzia« felett, hogy Új-Kaledónia felé menedékhelyet keressenek a sziklák között.

Este hét óra felé a nap fátyolosztan bukott alá a tengerbe, mikor a parancsnoki hídról megcsendült a kapitány vezényszava.

- Mindenki a helyére!... Itt a vihar!

Ugyanabban az időben hallatszott don Pedro száraz és energikus hangja is:

- Ketten az elő-árbókra!... Föl a vitorlarúdakra!... Le a nagy vitorlával!

A tenger forrva és kavargva vetette föl fehérhabos hullámain, amelyek átlátszóan csillogtak a vöröses esti fényben.

Hideg, heves szélrohamok jöttek süvöltve és fűtyülve, bögve, a segítségért sikoltozó emberi hangokhoz hasonlóan.

A nagy felhő tintafeketen közeledett, anélkül, hogy villámlott vagy dörgött volna, csak különös zörejek hallatszottak benne, mintha jégeső csapkodná egy láthatatlan város falait.

A sötétség is sűrűbb lett és még félelmesebbé tette a közelgő égiháborút. Nyugtalankodni kezdett a legénység, sőt a kapitány is. Egyedül Emánuel maradt nyugodt, talán azért, mert nem volt tisztában a veszéllyel, és tovább énekelt frissen csengő hangján:

- Muchos van a la feria... - úgy, hogy a vén tengerész magánkívül volt dühében.

A gyerek valószínűleg be akarta bizonyítani, az öreg fókának, hogy csakugyan tengerésznek a fia és nem fél.

Reton, a mérgelődésen kívül avval volt elfoglalva, hogy a kapitánnyal nézte a tengert. Nagy, ősz haja, bozontos feje kétségbeesetten ingott ide-oda; olyan volt, mint valami fehér medve, melyet a veszedelem sejtése kínoz.

- Baj van, baj, van!... - dörmögte szüntelen. - Ezek a szélrohamok csak előhírnökök. Később jönnek majd az igaziak!...

Nem csalódott az öreg Reton. Kilenc óra felé a fekete felhőben kigyúltak a villámok és szakadatlan sorban, tompán guruló mennydörgésektől kísérve jöttek az első nagy szélforgatagok.

Már messziről jelentkeztek mély zúgással és egyszerre csaptak le az óceánra, féktelen erővel, mintha nagy sértést kellene megtorolniuk. Az »Andaluzia« mint könnyű és üres sajka táncolt föl s alá a hullámok tetején, úgy hogy a magas felsőárbóc a sötétszínű felhő alsó rétegét érintette, s aztán visszaesett a mély hullámvölgybe.

Sehol a világon, még a Jóreménység-fokánál vagy Nyugat-Afrika partjain sincsenek olyan rettenetes viharok, mint Új-Kaledónia környékén. Ezekről a viharokról minden hajós retteg, mert rendesen vészes a kimenetelük. Egyszerre csak, mintha csaknem egészen lecsillapodott volna, teljesen elállt a szél.

A legénység megkönnyebbülve csodálkozott, de a kapitány már tudta, mit jelent ez. Maga Pedro sem volt tisztában avval, hogy mi lehet az oka ennek a hirtelen változásnak és odament a kapitányhoz, mert nyugtalanította a nem várt szélcsönd.

- Mit gondol, don José Ulloa? - kérdezte. - Ez a nyugalom még félelmesebb, mint az előbbi állapot.

- Úgy van, don Pedro, - felelte a kapitány, ráncbaszedve homlokát. - Én ismerem a tengert, engem nem csal meg.

- Mennyire esett a barométer? - fordult hátra.

- 718-ra, - felelte egy arramenő matróz.

- Szörnyűség, - boszankodott a kapitány. - Ez nem valami megnyugtató!

Most hirtelen esni kezdett, a felhő oszladozott, a nyílásokon néhol csillagok ragyogtak keresztül. Aztán egyre sebesebben szakadt az eső, s végül már valóságos vízzuhatag szakadt a szegény »Andaluzia« földéjére.

A hajó mozdulatlanul állt, mert a szél nem fújt. A földéjén csend volt, maguk a matrózok is mintha féltek volna, hogy beszédjükkel újra föltámasztják a vihart.

Egyszerre fölcsendült a halálos csöndben don José éles hangja:

- Vigyázz!... Jön a szélroham!... Le a háromszögű vitorlákkal!

Alighogy szavai elhangzottak, boszorkányos gyorsasággal verődött ismét össze a felhő és megint villámok kezdtek cikázni szünet nélkül az éjszakában. A távolból pedig zürzavaros süvöltéssel közeledett a nagy szélroham. A matrózok éppen idején vonták össze a vitorlákat, mert a következő percben már süvítve csapott le az orkán a hajóra.

Az árbócok recsegve hajoltak meg, az előárbócról letépődött a vitorla és rongyai, mint nagy fehér madarak, gyorsan eltűntek a távolban.

- Bonts ki új vitorlát! - üvöltött don José, mialatt a hajó egyik oldalára fordult.

Az »Andaluzia« félelmesen ringott és gurult ide-oda; jaj lett volna, ha most a rakománya megmozdul és eltolódik!... Szerencse, hogy a hajó fenekében minden jól meg volt kötözve, s így el se gurulhatott. Máskülönben a hajó könnyen fölborulhat.

Don Pedro sápadtan nézett a kapitányra.

- Az öreg Kanaki kincse elveszett ránk nézve! - mondta megrémülve.

- Reméljük, hogy még nem, - bátorította don José.

- Mi lesz most?

- Isten kezében vagyunk.

- A mesés örökség nem lesz a miénk.

- Ej!... a ciklonnal nem lehet tárgyalásokba bocsátkozni!

- Elérjük-e valaha a kikötőt?

- Ki tudja?... Esetleg a vihar messzire kidob bennünket.

- Hogy fog örülni don Ramirez, ha megtudja a mi szerencsétlenségünket!

- Ne gondoljon most rá. A kincs egyelőre még ott van az Azur-hegységben.

- Hátha ő már odaérkezett?... És ha már megtalálta?... Sőt el is rabolta?

A kapitány nem felelt. Az óceánt nézte, amint vadul hánykolódott a hajó körül.

- Ejnye, - mondta, idegesen tépdesve hosszú bajuszát. - Még csak ez hiányzik!

- Micsoda, don José?

- Vízoszlop, - felelte tompán a kapitány. - Nézzen oda, ahol a hullámok nem emelkednek, hanem lefelé kavarnak, mint valami kútban; ez rossz meglepetés. - Aztán hangosan felkiáltott:

- Megtölteni az ágyút!... Hamar, lövésre állítani!...

Kétszáz lépésnyire az Andaluziától a víz körben kezdett forogni, mintha belülről keverné valaki. És ez az örvény lassan közeledett a hajó felé. A készülődő vízoszlop volt...

A Kék Hegyek kincse.

Hat héttel az előbb leírt események előtt, szép, derült reggelen, egy ifju meg egy kedves, fiatal leány lépett az »Andaluzia« fedélzetére. A hajó akkor Callaoban horgonyzott és kínai meg japán árukát várta, hogy útnak indulhasson velük.

A fiatal ember de Belgrano Pedro volt, a leányka pedig a húga, Mina. Don José Ulloát, a kapitányt keresték, aki egyszersmind tulajdonosa is volt a szép, erős hajónak.

De Belgrano Pedro és a húga egy híres valparaisoi tengerésznek voltak a gyermekei, aki négy évvel azelőtt misztikus úton eltűnt a Csendes-tengeren, nagy vagyont hagyva gyermekeire.

Don José pipázva fogadta őket a kis hajószalonban; előtte az asztalon egy üveg bor állt, amelyet szép lassan szándékozott elfogyasztani estig.

A kis hajósinas bevezette don Pedrót és Minát, akik habozva álltak meg az ajtóban, de a kapitány barátságos hangja eloszlatta zavarukat.

- Tegyenek úgy, mintha otthon lennének, - mondta don José, - kérem, senorita, foglaljon helyet.

- Don José Ulloához van szerencsém? - kérdezte a fiatal ember.

- Az vagyok, uram.

- Akkor ön már hallott rólunk.

- Mi a nevük?

- De Belgrano Fernando volt az apám, - felelte a fiatalember szerényen.

A kapitány nagyot ütött öklével az asztalra, aztán megfogta poharát és egy hajtásra kiitta.

- *Rayo de Dios!* - kiáltott fel, lekapva fejéről a sapkáját, melyet messzire eldobott: - mért nem mondtad mindjárt, kedves barátom!... Hiszen én az ő »Sarmiento«-ján sokat utaztam a Csendes-óceánon! Nagy tengerész volt az öreg Fernando!... Senki sem tudott úgy hajót vezetni, mint ő! És te az ő fia vagy?

- Igen, uram!

- Szegény gyermekek! Az áruló tenger mindig a legjobbak közül szedi áldozatait. Emberevők kezébe jutott Polinéziában, nemde?

- Szó sincs róla, Ulloa kapitány.

Ismét egy ökölcsapás az asztalra, amely megtáncoltatta a palackot és a poharat.

- Ezer ördög!... Hát nem falták fel a kanaki és az Új-zélandi vadak?... Pedig mindenfelé azt híresztelték róla!...

- Honnan tudják? - kérdezte don Pedro, kavargatva csészéjében a fekete-kávét, amit a beszélgetés alatt Emánuel, az inas, tett eléje az asztalra. - Ebből a meséből egy szó se igaz!

- Elégítsd ki végre a kíváncsiságomat, fiu, - szólt a kapitány, izgatottan. - Mi történt a derék don Fernandóval? Ne felejtse el, hogy a legjobb barátom volt.

- Azt hiszem, már átadta lelkét Istennek, - felelte szomorúan az ifju. - Legalább ezt lehet következtetni abból az írásból, amelyet Ramirez egy hordóban talált.

- Ramirez! - mormogta összeráncolt homlokkal a kapitány: - ez csak az igazi jómadár, szégyenfeltja a tengerészetnek. Tovább, fiatal barátom: mit akartál mondani a hordóról?

- Hogy végre négy év után hallottunk valamit az apámról.

- Nos, mit?... Beszélj már valahára!

- Húsz nap előtt Cantonból érkezett meg Ramirez kapitány, kínai kivándorlókkal...

- Igen, rabszolgákkal, akiket alaposan kínoztak a nyomorult, - vetette közbe megvető hangon a kapitány; - de kérlek, csak folytasd, don Pedro.

- ...és egy hordócskát hozott magával, amit a tenger a Lifu-szigetnél vetett partra...

- Mi volt benne?

- Egy írás két példányban, az egyik, angol, a másik spanyol nyelven és két kis fakéreg, amibe különös jelek vannak bevésve annyira különösek, hogy én nem is értem őket.

- Itt vannak?

- Igen, az egyik.

- Mutasd meg, mindenekelőtt. Ismerem Új-Kaledóniát, eleget jártam arra.

Don Pedro belenyúlt felöltőjének mély zsebébe és kivett onnan egy hosszúkás, keskeny csomagot.

- Ime, kapitány, - nyújtotta át a tengerésznek, - nézze meg, aztán tovább mesélek.

A kapitány kibontotta a csomagot és kivett egy fehéres fakérget, amire piros színnel három egyforma jel volt vésve.

- Csupa »notu«!... - kiáltott fel. - Nagyon elmosódottak már de még ki tudom venni.

- Mi az? - kérdezték egyszerre Pedro és Mina mohón.

- Nézzetek ide! - magyarázta a kapitány - a »notu«, ez, egy szép madár, hasonlít a galambhoz, de olyan nagy, mint egy tyúk: nagyon jó húsa van és olyan erős a hangja, mint az ökörnek.

- No és?...

- Ez a madár, gyermekeim, nagy tiszteletben áll Új-Kaledóniában, magam sem tudom, mi okból.

- És ezek a jelek?

- Először mondjátok el, mi volt az írásban, amit az a gazember Ramirez talált?

- Van nálam egy spanyol másolat róla.

- És a másik, az angol?

- Az Ramireznél van.

- Milyen joggal?

- Tessék először elolvasni az írást - felelte Pedro.

Az »Andaluzia« kapitánya meggyújtotta kihűlt pipáját, nagyot hörpintett az előtte álló pohárból és átvette a megsárgult iratot.

»Március huszonnegyedikén, 1866. - olvasta. - Mielőtt meg kell jelennem Isten előtt, a Csendes-Óceán habjaira bízom a hat hordót, a mit meg tudtam menteni »Sarmiento« hajóm pusztulásából, melyet a vihar 1863-ban, január 27-én vetett partra a Bualabea-öbölben.

»A Krahoa-törzs, amely igazi emberevők törzse, engem, a tenger habjaiból jöttet, szívesen fogadott és megválasztott főnökének. Az ő segítségükkel fedeztem fel egy aranybányát, amely négy év alatt millió és millió piasztért jövedelmezett.

»Lehetetlen számokban kifejezni azt a kincset, amit felhalmoztam és az Azur-hegység oldalaiban elrejtettem.

»Egy darab fakérget teszek az írás mellé, három »notu«-val, a Krahoa-törzs címerével, arra az esetre, ha a gyermekeim elhatározzák, hogy eljönnek felkutatni a kincset.

»Mindenből két példányt helyeztem a hordóba. Néhány nap múlva meghalok, mert egy nyíl, amelyik valószínűleg mérgezett hegyű volt, a pilu-pilu-ünnepen a mellembe hatolt.

»A tengerészt, aki a hordók egyikét megtalálja, kérem, juttassa el ezt az írást gyermekeimhez, Valparaisóba.

De Belgrano Fernando kapitány.«

Elolvasván az írást, az »Andaluzia« parancsnoka némán nézett hol az egyikre, hol a másikra.

- Mit szól hozzá, don Ulloa? - kérdezte az ifju türelmetlenül.

- Azt mondom, ez olyan szerencse, amilyent én is elfogadnék! - felelte a vén tengeri farkas. - Milliókról van szó.

- Mit tenne ebben az esetben? - kérdezte don Pedro.

- Rögtön kifeszíteném a vitorláimat és repülnék Új-Kaledóniába és még azt se bánnám, ha a kannibálok meg is ennék egyik lábamat.

- Rendben van, don Ulloa, - jelentette ki az ifju - én is éppen ezért jöttem ide. Tudtam, hogy ön régi barátja apámnak és nem fogja segítségét megtagadni ehhez a vállalkozáshoz...

Az »Andaluzia« kapitánya felugrott és messzire eldobta pipáját.

- Igaz ez, fiú?! - kiáltott fel izgatottan.

- ...és felajánlom önnek a kincs harmadrészét, ha sikerül megszereznünk. Ön nem veszít semmit, mert én bérbe veszem a hajót, az ön által meghatározott áron. Hiszen tudja, hogy az apám az Azur-hegységben elrejtett kincsen kívül is elég nagy vagyont hagyott ránk.

- A teremtsit neki! Mikor utazunk, don Pedro?

- Rögtön, - felelte az ifju - mert don Ramirez is siet.

- Mit akar ez a briganti?

- Mondtam már, hogy az írások dupla másolatban voltak meg a hordóban, és volt még egy fakéreg, amivel, attól félek, félre akarja vezetni az emberevőket.

- Folytasd tovább, mert roppant érdekes.

- Ezeket a dolgokat csak akkor adja vissza, ha megosztom vele az örökséget - fejezte be a fiatalember.

- Elutazott az a gazember? - kérdezte a kapitány elgondolkozva.

- Még nem.

- Ez szerencse; így még talán elébe vághatunk. De az bizonyos, hogy találkozni fogunk vele Új-Kaledóniában. A vitorlás elsőrangú hajó...

Csönd lett és don Ulloa erősen gondolkozott; aztán kivette az óráját.

- Hét perc múlva tíz! - mondta. - Éppen annyi időnk van, hogy mindent beszerezhessünk. Éjjél felé kibonthatjuk a vitorlákat és indulhatunk is Új-Kaledónia felé.

- Emánuel! - kiáltott ki végül a szalon ajtaján.

A hajósinas megjelent.

- Parancsol, kapitány?

- Hol vannak az emberek?

- Lent a Toro-csárdában.

- Hivd össze őket azonnal, mert még az éjjel indulunk.

A fürgé gyerek átszökkent a hajóhídon és leugrott a szárazföldre. Alig szaladt tíz percig, mikor egy vaskos, szakállas, barnabőrű ember megfogta a karjánál. Olyan erősen szorította a csuklóját, hogy a fiú felsikoltott.

- Csitt, - mondta az ismeretlen - tíz, száz, ezer piasztered lesz, ha akarod. Gyere velem, ha nem akarsz kitérni a szerencse elől. Inas vagy az »Andaluzia« födélzetén, mi?

- Az vagyok, senor.

- Egy negyedórára velem jössz.

- Igen, senor....

- Nevezd kapitánynak. Siessünk. Nem akarom, hogy a senorita és fivére meglásson!...

.....

Don José, Don Pedro és Reton a hajó orrának födélzetén állva nézték a közeledő tengeri csodát.

- Igen, vízoszlop, és semmi szél, - mérgeskedett a kapitány. - Ha legalább megint föltámadna a szélroham, az még megmenthetné a hajót.

- Nem lehet kikerülni? - kérdezte sápadt arccal Pedro.

- Talán az ágyuval elérhetünk valamit - felelt a kapitány.

- Kérdés, hogy lesz-e eredménye a lövésnek?

- Néha kettétöri: de ez is elég veszedelmes!

- Miért, kapitány?

- Mert a visszaeső víz óriási hullámokat vet és darabokra törheti a hajót.

Ebben a pillanatban a forgó örvényből gyorsan kezdett emelkedni a folyékony vízoszlop, a felhő felé igyekezve. Úgy látszott, hogy az elemek mind összeesküsznek a hajó ellen s az ég és a föld egyesült erővel akarja tönkretenni.

- A vízoszlop! - kiabáltak össze-vissza az »Andaluzia« fedélzetén. Aztán a rémület egészen elvette az erejüket és hirtelen elnémulva, mindnyájan kitágult szemekkel nézték a forgó vízi csodát.

Az óriási oszlop, porzódva és kavargva, már elérte a fekete felhőt, s a színe minden percben változott a villámok fényében.

Némelykor olyan volt, mintha belülről hatalmas elektromos lámpa világította volna meg; majd hirtelen zöldes színűre változott, mialatt a tetején úszó hab rózsás fényben tündökölt. Aztán hirtelen a szivárvány minden színe végigtáncolt rajta, míg a talpzata csodálatos azur-violás tűzben égett. A szélről hajtván, szikrázva hajlott, ringott jobbra-balra.

Ulloa kapitány már sok víztölcsért látott számtalan utazása alatt és nagyon jól tudta, milyen veszedelmesek ezek a vízoszlopok, de azért nem vesztette el a fejét. Érezte, hogy gyorsan kell intézkednie, ha meg akarja menteni a hajót s ezért odafordult a meredt mozdulatlanságba esett tengerészekhez:

- A legjobb lövő előre!

- Kapitány, - ugrott elő Reton - én fogom széthasítani a víztölcsért!

- Menj a pokolba, öreg Reton! - kiáltott rá a kapitány haragosan.

És fölhökölt a kis ágyuhoz, mialatt Reton, aki hitt a kabalisztikus jelekben, mint minden tengerész, kivette a kését és gyorsan keresztet vészt egy hordó tetejére, a híres »Salamon keresztjét«, amelyről azt hitte, hogy bizonyosan porrá omlasztja a veszedelmes vízoszlopot.

A kis ágyu inkább jelzésre, mint komoly munkára készült. A kapitány föléje hajolt, gondosan célzott s aztán hirtelen elsütötte. De a lövés dörrenése jóformán még el sem hangzott egészen, amikor máris csalódott és dühös kiáltás hagyta el ajkait.

Egy hullám éppen abban a pillanatban vetődött a hajó elé, mikor az ágyu elsült és nagy lökést adott a hajónak, úgy hogy a lövés félrement, mert a lövés egészen másfelé terelte a golyót.

Pedro és Mina kézenfogva szaladtak a kapitányhoz.

- Elvesztünk, kapitány? - kérdezte don Pedro szorongva.

A kapitány idegesen rángatta hosszú szakállát.

- Ki tudja! - felelte a kapitány rövides gondolkodás után. - Némelykor a vízoszlop elől is megmenekül az ember!

- Nem tehetünk semmit?

- Most már.... vigyázni!... Fogjátok meg a köteleket, jön a szélroham!

Az új szélroham hallatlan erővel rohant neki az »Andaluziá«-nak. Az előárbóc rögtön letört, s a nagy recsegés túlzúgta még a szél süvöltését is. Még szerencse volt, hogy az árbóc kifelé esett a tengerbe, mert másképp agyonütötte volna a hajón lévőket.

A hajó főárbóc nélkül úgy táncolt a hullámokon, mint az üres dióhéj. Ha a vitorlái ki lettek volna feszítve, a szél talán felkapta volna a felhőkig. A heves szélroham csak egy szempillantásig tartott s azután ismét elült; még csak két nagy hullám söpörte végig a fedélzetet, melyről aztán, mint száz kis patak, csurgott le a víz kétoldalt a tengerbe.

Don José körülnézett és megkönnyebbülten fellelegzett, mikor Pedrot és Minát meglátta az egyik árbócba kapaszkodva egymás mellett.

Az elemekkel való háborúnak még mindig nem volt vége. Most a vízoszlop közeledett feléjük, zúgva, kavarogva, mint a vízözön.

A körülötte tajtékzó habkoszorúból vízsugarak szöktek ki, mint szökőkútak, a több mint száz méter magas víztömeg pedig ide-oda ingott a szélben.

- Don José! - kiáltott föl Pedro, átölelve a félájúlt Minát. - Ha ütött a végóra, mondja meg őszintén. Egy tengerész gyermekei nem félnek a haláltól.

- Nem mondhatok semmit - felelte a kapitány. - A hajó nem mozdul, pedig az oszlop közeledik. Egyet azonban tanácsolhatok. Minát jó lenne levinni a kabinba. Hiszen már semmit sem tud magáról a szegény!

Két matróz felemelte a leánykát és levitte a hajószalon melletti kis kabinba.

Pedro fent maradt a kapitány mellett, aki nem tudta, mihez fogjon.

Tehetetlen dühében össze-vissza tépte a szakállát. Egy percre arra gondolt, hogy megint elsüti az ágyut, de aztán lemondott erről.

- Meg kell magunkat adnunk a sorsnak, - mondta megadóan - és készülnünk kell a halálra. Nem tehetünk mást, mert itt már csak a csoda segíthet.

Egy harmadik nagy szélroham egyenesen az »Andaluzia« felé hajtotta a vízoszlopot. Pedro behúnyta a szemét, hogy ne lásson semmit és Mina nevét sóhajtotta.

A kapitány felemelte revolverét és homloka felé célzott, abban a hitben, hogy a következő percben már ügyis vége van.

De az utolsó órájuk még nem jött el.

A hajó egy darabig körben forgott az oszlop körül, némelykor egészen kiemelkedett a vízből, máskor ismét csaknem teljesen elmerült a tajtékban, mely a vízoszlop alján örvénylett.

Egyszerre a hajó nekilöködött a víztölcsérnek, mely derékban kettészakadt és lehullott a vízbe, házmagas hullámokat verve maga körül.

A felhő kifáradt, eleresztette, elejtette a nehéz vízoszlopot, mely szörnyű zuhanással hullott vissza a tengerbe.

Néhány percre olyan tömegű víz zúgott el a vitorlás fölött, hogy a legénység azt hitte, már lent vannak a tenger mélységes fenekén. Hirtelen azonban szétsimultak a hullámok és csodálatos, érthetetlen csend váltotta fel a ciklon félelmes zúgását: a hajó reszketve, minden eresztékében recsegtve-ropogva bukott föl az örvényből.

- Élünk! Élve maradtunk! - kiáltotta Don Pedro.

- Ki tudja, meddig - mondta zord hangon a kapitány, aki egy árbócfába kapaszkodott, mert a hullámok még mindig söpörték a fedélzetet.

- Hogy értsem ezt, Don José?

- Úgy, hogy a vízoszlop valami sziklatömeget sodort ide magával, amit most nem láthatunk, de nem is mozdulhatunk el miatta.

- Talán éppen ez volt a szerencse.

- Ah!... Nem hallottad az előbb azt a recsegést?

- Hallottam valamit.

- A hajó léket kapott, - mondta a kapitány tompán - ezt jelenti a recsegés.

- Mit nem mondsz, Don José! - sápadt el Pedro.

- Most már én is igazán azt hiszem, hogy örökre elbúcsúzhatunk a Kék-hegyek kincseitől.

- Lehetetlen!

- Hogyan menjünk utána, mikor a hajónak eltört a lába? - tört ki a kapitány elkeseredetten. - Mondd egy embernek, akinek éppen most amputálták a járószerszámját, hogy menjen.

- Talán csak kis hiba van, amit ki lehet javítani.

- Hm! - mondta a kapitány: - ha a hajó nem mozdul, ez azt jelenti, hogy a feneke egészen át van szakítva, a szikla mélyen belefúródott és nem engedi tovább.

- És a mentőcsónakok?

- A szél mind elsodorta, ki a tengerbe.

- S a mi sorsunk az, hogy itt várjunk, amíg valaki összeszed bennünket? Ramirez ugyancsak fel fogja használni ezt az időt!

- Ha ő is ezen a vidéken van, akkor az ő hajójával is végzett a vihar - felelte a kapitány. - Segítséget se igen kaphatott, mert kereskedelmi hajók nem igen járnak erre. Az enyém kivétel, hisz én is csak azért vagyok itt, mert a te eseted nagyon érdekelt engem.

- Ördög és pokol! - kiáltott föl Pedro fogcsikorgatva - a sorsunk hát egyforma. Ők is csak emberevőkkel találkozhatnak, akik hamar és szívesen fogják őket felfalni.

Három órával később méltóságosan kelt fel a nap a tiszta égen, s a fekete felhőnek utolsó foszlánya is eltűnt.

A hullámok egészen elsímultak és egy korallszerű sziklacsoport vált láthatóvá, amely félkörben vette körül az »Andaluziát«.

A kapitány, körüljárva a fedélzeten, figyelmesen vizsgálta a sziklacsoportot.

- Úgy van, ahogy gondoltam - mondta visszatérve Pedrohoz. - Pedig mégis ezek a sziklák mentették meg az életünket.

- Hogyan, kapitány?

- Ha a vízoszlop nem ütközött volna bele ebbe az akadályba, tovább rohant volna felettünk és mi már régen lent lennénk az óceán fenekén.

- Mégsem vagyunk valami jó helyzetben.

- Jobb élve, mint halva - mosolygott a kapitány. - Don Pedro, jer csak velem és te is, Reton. Megnézzük milyen sebet kapott szegény hajóm.

- Félek, hogy gyógyíthatatlan a sebe - csóválta fejét Reton, sóhajtva.

A vizsgálat nem tartott sokáig, mert az alsó régiók annyira el voltak árasztva vízzel, hogy csak egy-két lépcsőn lehetett lemenni a hajófenékbe. Két gőzszivattyú sem lett volna elég a tömérdek víz kiszivattyúzásához.

- Az »Andaluzia« karriérje be van fejezve - mondta a kapitány a tátott szájjal hallgató legénységnek, mikor ismét a födélzetre lépett.

- Vége van? - kérdezték.

- A hajó tele van vízzel és a fenék több helyen beszakadt. Nem lehet többé használni ezt a roncsot.

- Mi lesz most, kapitány? - kérdezte Mina, aki már régen magához tért.

- Tutajt fogunk készíteni és lassan levezünk Bualabea felé - felelte a kapitány. - Száz mérföld nem olyan sok és három nap múlva, ha Isten segít, már köszönhetjük Új-Kaledónia partjait és megkereshetjük a Krahoákat, seniorita.

- Hátha megint jön egy orkán? - aggódott Pedro.

- Isten oltalmazzon és segítsen meg attól! - tiltakozott a kapitány.

- Reton! - fordult az öreg tengerészhez, hirtelen homlokához csapva.

- Mit kívánsz, uram? - jött közelebb a vén tengeri foka.

- Az élelmiszerek megvannak?

Reton szitkozódni kezdett.

- Tyűhaj! Hogy ez csak most jut nekem is az eszembe...

Gyorsan lerohant a kis ajtón és eltűnt a lépcsőn. Csak pár percig volt oda, de nagyon sápadt volt, mikor újra megjelent.

- Elvesztünk - mondta az öklét rázva. - Két méter víz van az éléskamrában. Minden élelmiszerünk víz alá került és tönkre ment.

Mély csend követte ezeket a szörnyű szavakat; a kapitány, Don Pedro és a tengerészek is lesújtva néztek maguk elé.

Don José szólalt meg először.

- A közös kamrában sincsen semmi? - fordult a matrózokhoz.

- Nekem van ott két font kétszersültem - felelte az egyik.

- Nekem meg van két adag szózott húsom - felelt egy másik.

- Nekem egy skatulya szardiniám - mondta egy harmadik.

A többi nem beszélt.

- Ez minden? - kérdezte végre a kapitány.

Újabb csend.

- Barátaim, - mondta Ulloa kapitány rövid hallgatás után - egy fél percet se veszítsünk és kezdjük el a tutaj építését. Most már csak az segíthet rajtunk. Szerencsére a szerszámok az én kabinomban vannak, ott vannak a fegyverek is, és ez a fő!...

A tutaj.

Reton és a hajóács vezénylete mellett felfegyverkezett a legénység, fűrészekkel, baltákkal és nekiesett a hajódeszkáknak. A félelem, hogy éhenhalnak, mielőtt elérik a partot, megsokszorozta karjaik erejét, úgy hogy mindegyik tíz helyett dolgozott, csak hogy minél előbb kész legyen a tutaj. Száz mérföld nem volt sok, de egy nyomorult tutaj roppant lassan halad és még vitorlával is nehezen kormányozható.

Szerencsére a tenger nyugodt volt, s így a munka gyorsan haladt. Délután három órákor készen volt az első lerakás és öt órákor már megvoltak a keresztdeszkák is, ajtókból és lépcsődeszkákból összeállítva.

- Éppen ideje - mondta Don José, nyugtalanul nézve az égre. - Ez a csend nem nyugtat meg engem és mondom nektek, lesz még részünk egy kis viharban, mielőtt elérjük a partot... Reton, neked állítolag a fejedben van a legjobb barométer: mit jósolsz hát, öreg?

- Ej!... - felelte a tengerész, fejét csóválva - még nincs vége a táncnak, azt hiszem.

- Le az élelmiszerekkel - parancsolta Don José.

- Már a zsebünkben vannak - kiáltottak vissza a legények.

- És a víz?

- Három százliteres hordót vittünk le - felelte Reton.

- A senorita először.

Mina erősen a kötélbe kapaszkodva, leereszkedett a tutajra, ahol a matrózok már összegyűlekeztek és egy régi zászlóból vitorlát iparkodtak felállítani.

Utána Pedro csúszott le.

Az »Andaluzián« csak a kapitány volt még és Emánuel.

- Siess! - mondta Don José. - Mire vársz?

- Ha megengeded, kapitány, - felelt az élénk arcú gyerek, - jobban szeretnék itt maradni a hajón.

- Megőrültél, tacsó?

- Sőt ellenkezőleg. Az apám is úgy menekült meg, hogy egy hajótörésnél a többiek tutajon próbáltak partra vergődni és belevesztek a tengerbe, ő pedig a hajón maradt és megmenekült.

- Te még nem vagy ember és én felelős vagyok érted. Indulj lefelé, vagy megfoglak és ledoblak.

- Kapitány! - kiáltott föl dacosan a fiu: tizenhat éves vagyok!

- Ha húsz éves volnál, akkor sem hagynálak itt. Egy, kettő! Indulj!

A fiu a fogai közé dugott valamit, aztán látva, hogy a kapitány nem enged, megfogta a kötelet és lecsúszott.

- A jelt megtalálják - mormogta útközben.

A kapitány még egyszer végigment a fedélzeten, mintha el akarna búcsúzni a hajótól. Nehezen tudott megválni tőle, több esztendő's házából, lakásától, amelyen oly sok boldog órát töltött.

- Isten veled, szegény Andaluziám! - sóhajtotta szomorúan.

Leverten ereszkedett le a tutajra és sokáig egy szót se szólt bánatában. De erős ember volt, hamar leküzdötte ellágyulását; egész energiájára szüksége volt, hogy szerencsésen keresztül vezesse legénységét a veszedelmeken és megvédje don Pedrót és Minát, akiket úgy szeretett, mint saját gyermekeit.

Erős hangon parancsolta, hogy az utolsó kötelet, amin lejöttek és ami még összekötötte őket a hajóval, vágják ketté. Reton szótlánul engedelmeskedett s egyetlen szekercecsapással kettészelte a kötelet.

A tutaj, egyetlen vitorlával, friss délkeleti szélről hajtva, elindult a tajtékos hullámokon. Lassú, nehézkes mozdulattal libegett tova. Mina és Pedro egymás mellett ülve, szomorú szemekkel nézték az »Andaluziát«, amint elhagyatva, szinte fáradtan, oldalt dőlt a sziklákra.

- Bátran, gyermekeim - mondta don José, két kezét a vállukra téve. - Nincs olyan nagyon messze a Bualabea-öböl és, ha Isten segít, három-négy nap múlva ott leszünk.

- Megvan-e a talizmán? - kérdezte aztán halkán don Pedrótól.

- A mellényemben van.

- Jól vigyázz rá, mert ha elveszted, kincsek helyett egy rakás keresztbe rakott fát kapunk, amelyen megsütnek bennünket. Tartsd mindig eszedben, hogy a kanakiak szeretik az emberhúst!

- Ezer ördög! - vágott közbe itt az öreg Reton - azt mondják, hogy sokkal ízletesebb, mint a disznóhús!

- Csak Ramirez meg ne előzzön - mondta elgondolkozva don Pedro. - Ez az ember vakmerő és mindenre képes.

- Ha ez az istenverte vihar nem jön közbe, akkor most már nyugodtan alhatnánk a kikötőben, az áldóját neki!...

- Ej, majd csak odaérünk így is!

A hevenyészett tutaj elég szépen ment előre, mert a tenger szerencsére nyugodt volt. A szemhatáron, a végtelen vízen, semmi sem zavarta a csendet; hajót vagy szárazföldet, ameddig a szem ellátott, nem lehetett látni sehol.

A meleg tűrhetetlen lett és don José, aki nem felejtette el lehozatni a vitorlarúdakat, köteleket és vászondarabokat, kis sátort állíttatott fel Mina számára.

A leányka bátran viselkedett, nyugodtan beszélgetett a sátor árnyékában a hajósinassal, akit tréfás, gyerekes modoráért nagyon kedvelt. Dél felé don José szétszította a tizenkét kétszersültet, tizenhat ember között és mindenkinek pár gramm sózott húst is adott hozzá. Szerencsére víz volt elég, öt hordóval és ezt még nagyobb örömmel fogadták, mint az ennivalót, mert tikkasztóan meleg volt.

Délután a tutaj a teljes szélhiány miatt alig mozdult előre, a matrózok halászva igyekeztek eltölteni az időt, de semmit sem fogtak.

Estefelé gyenge szél keletkezett, de ellenkező irányban fújt, úgy hogy semmi hasznát sem vehették, sőt kénytelenek voltak evezni, hogy csak valamit is előre mehessenek.

- Mintha az ég is ellenünk esküdt volna - mondta don José. - És csak holnapig van még eleségünk!

- Halászni sem érdemes! - sóhajtotta Pedro.

- Ej, ha volnának erre cápák, már messziről megszagoltak volna bennünket!

Mindnyájan ki voltak merülve és takarókba burkolózva letelepedtek a hordók köré. Reton kiválasztott négy embert, akikkel örködni készült, nehogy valami, esetleg arra vetődő hajót elszalasszanak az éjszakában. A kiválasztott emberek között volt Emánuel is, akinek a legjobb szeme volt.

Az inas leült a tutaj szélére és lábait a vízbe lógatta. Figyelmesen nézett szét minden irányban, néha hátratekintett pajtásaira, akik pipálva beszélgettek a kormány körül.

Jó félóráig csendesen figyelt és közönyösnek látszó arccal bámult a tengerbe.

Hirtelen hátranézett, aztán gyorsan felemelt egy deszkát és kivett alóla egy csomó parafadugót, amelyekbe tüzes vassal egy »A« betű volt beégetve.

- A szél szét fogja őket szórni - dünnyögte. - Tizenöt nap alatt kétszáz darabot dobtam a tengerbe. Lehetetlen, hogy egyet se fogott volna ki, ha ő is itt van az óceánon! Ó, öreg Reton, tacsó vagyok, de azért több eszem van, mint neked!

Az első parafadugót a tengerbe dobta, aztán öt perc múlva egy másikat és így tovább öt-hatod. Éppen a hetediket készült behajítani, mikor egy súlyos kéz nehezedett a vállára és Reton károgó hangja szólalt meg a háta mögött.

- Hé, mit csinálsz te itt?

- Nini, te vagy az, Reton?... Nem látod, hogy parafadugókat hajigálok a tengerbe?

- Mire való ez?

- Azt nézem, hátha bekapja egy cápa. Van nálam horog is és csak alkalomra várok, hogy hasznát vegyem.

- Hol találta a dugókat?

- A vitorlák között.

- Nem is tudtam, hogy dugók is vannak a hajón. Hiszen nem halászatra indultunk!

A gyerek vállat vont.

- Mit törődöm vele!... Én halászni akarok és semmi mást.

Reton meg volt elégedve evvel a felelettel, újra megtömté pipáját, visszament társaihoz, akik szintén füstölve guggoltak a kormány körül. Így nem láthatta meg Emánuel szemében a rosszakarató lángot, sem ajkain a gúnyos mosolyt.

A tutaj a gyöngye szélben lassan haladt előre.

Tizenegy órakor felkelt a hold, milliárd csillagot hozva magával. De Reton hiába nézett körül aggódva, sehol egy hajó, vagy földnek árnyéka sem látszott.

A végtelen vízszivatarban elhagyottan ringott a tutaj, ezer és ezer mérföldnyire az emberlakta helyektől.

- Barátaim, - mondta Reton, szokása szerint a fejét rázva, - ha holnap estig így megy tovább, jól összehúzzhatjuk a nadrágszíjunkat.

- Hova lett Új-Kaledónia? - mondta az egyik tengerész. - Hisz a kapitány azt mondta, hogy alig száz mérföldnyire vagyunk tőle!

- Ez a tutaj sántikál, kedvesem és többet pihen, mint halad.

- Úgy fogunk járni, mint a Medusa legénysége?

- Ne beszélj ilyeneket, barátom.

- Semmi rosszat sem mondtam. Csak kíváncsi vagyok, mi lesz ennek a vége?

Hirtelen érces, sivító hang hallatszott ki tisztán a tengerből. Mindnyájan felugrottak, csak Emánuel maradt nyugodtan a helyén és gúnyolódva kérdezte:

- Talán az ördögöt hallottátok?

A hold már egészen fent úszott az ég tetején, átható, ezüstös világosság áradt szét a tengeren, de sehol a vízben vagy a levegőben nem lehetett látni semmi különöset.

- Mi volt ez? - kérdezte csodálkozva Reton. - Igazat mondott ez a gaz kölyök?... A kiáltást mindnyájan hallottátok, úgy-e? - fordult a megdöbbszent matrózokhoz.

- Igen, igen, - feleltek néhányan.

- Csitt! - intett Reton.

Az előbbi kiáltás még élesebben rezgett végig a levegőn.

- *Dugongo!* - ugrott fel örömmel az öreg tengerész. - Meg vagyunk mentve!

- Még nem fogtuk meg! - mondta az egyik matróz.

- Négy száz kiló kitűnő hús! - folytatta Reton.

- Jó kemény lesz nyersen.

- De nem halunk éhen!

A kiáltás harmadszor is felsivített; aztán, körülbelül négyszáz méternyire a tutaj orra előtt, egy ezüstpikkelyes hát domborodott ki a hullámok közül, egy percre felragyogott a holdsugarban, s aztán megint eltűnt.

- Karabélyokat, fiuk! - kiabálta Reton. - Dupla porciót kap, aki eltalálja!

Egy matróz a sátor mögé rohant, ahol don José, don Pedro és Mina békésen aludtak, és csak-hamar visszatért néhány hosszúcsövű puskával.

- Meg vannak töltve - kiáltotta és szétosztotta a fegyvereket.

- Várjunk, amíg megint mutatkozik, - tanácsolta Reton. - Én nem tudok ilyen messziről célozni.

Mindnyájan vállhoz emelt puskával, lehajolva várták, hogy a víziemlős újra felvetődjék a tenger színére. De a dugongo, úgy látszik, megérezte, hogy az éhes emberek halálra keresik, mert lentmaradt a mélyben és csak néha mutatta nagy fejét egy-egy pillanatra.

Mindazonáltal nem szűnt meg élesen kiáltozni, és sikoltásai minduntalan fölverték az éjszaka csöndjét.

- Mi baja lehet? - csodálkozott Reton, - még sohasem hallottam így ordítani. Talán megsebesült vagy szerelmes?

- Szerelmes? - kételkedett Alonzó, az egyik matróz.

- Még sohasem hallottál erről? - felelt Reton. - Úgy ordítanak, mint a vadállatok, mikor asszonyt keresnek.

Most a vízi állat akkorát kiáltott, hogy a kapitány is felébredt és fölkapván pisztolyát, kijött.

- Bizonyára megsebesült a szegény pára, - mondta Reton.

A kapitány, értesülve a történetekről, fölkelte az egész legénységet és arra felé tereltette a tutajt, ahol a tengeri dráma lejátsszódott.

A négy-öt matróz dühösen evezett, hogy a nehézkes alkotmányt előbbre vigye.

Don Pedro és Mina szintén felébredtek és kíváncsian kijöttek a sátorból.

A kiáltások lassankint elhaltak és a víz sem habzott már a nagy hal körül.

- Talán már vége! - mondta a kapitány.

- Meg fogjuk találni? - kérdezte don Pedro.

- Remélem.

- És hogyan pusztulhatott el?

Don José lehajolt a tengerbe és figyelmesen nézte a habzó vizet arra felé, ahol a »dugongo« volt.

- A kard-hal! - mondta felegyenesedve.

- Mik azok? - kérdezte Mina.

- Nagyon jóízű, de veszedelmes bestiák!

- Ezek ölték meg a »dugongot«?

- Megtámadják a cethalat is, a kardjukkal beleszúrnak a hasába és vége. A tengerbe esett emberekkel is könnyen elbánnak, akárcsak a cápa.

Már közel voltak a megölt »dugongo«-hoz, ahol tajték és hab bugyborékol és nagy fekete farkak csapkodtak ki néha a vízből.

- A pipámat tenném egy kiló arany ellen, hogy cápák támadták meg a hullát és összeakadtak a kard-halakkal, - jelentette ki Reton.

- Pedig a zsákmány a miénk! Előre fiuk! Még tíz perc...

A matrózok kétségbeesetten eveztek, az éhségtől való menekülés hajtotta őket. Ha sikerül nekik a holttestet elragadni a többi reá pályázó elől, akkor hetekre van eleségük.

Öt perc múlva ott voltak a vízi csata színhelyén.

A táncoló hullámok közül nagy fejek, nyitott szájakkal, bukdácsoltak elő, hegyes fekete kardok csapkodták a vizet és pikkelyes farkak szórták magasra a tajtékot.

Vértócsák áradtak szét a vízen, vörösre festve a hullámok tetején táncoló habot.

De a »dugongo«-nak semmi nyoma sehol. Talán a sok száj felfalta már?... Nem volt éppen lehetetlen, mert a cápa két harapással egy egész embert képes lenyelni.

A tengerészek feldühösödve csapkodták evezőikkel a ficánkoló farkokat.

- Egyet fogjunk meg legalább! - kiáltozták összevissza.

Hirtelen az egyik tengerész, aki a tutaj szélén tartózkodott, borzalmas sikoltással hátraesett, testén egy barnázezüst-színű hevesen mozgó tömeggel.

Három-négy ember torkaszakadtából ordítva és késeikkel hadonászva ugrott oda hozzá.

- Cardozo! Cardozo!

Don José felugrott az erősen evező Reton mellől és a tutaj elejére rohant; Pedro utána.

- Mi történik itten? - kiáltotta magából kikelve - ki bántotta ezt az embert?

- Egy kardhal, uram, a mellébe szúrt az átkozott, - felelt az egyik tengerész - felemelve véres kését. - A szerencsétlen halálosan megsebesült!

- Nesze, kutya! dögölj meg te is!

A kardhal, több mint húsz késdőfessel testében, már nem csapkodott. Kimult, de a kardja mélyen bennmaradt a boldogtalan matróz mellében, valósággal betörte a mellkasát és halálos sebet ejtett a szíven.

Don José leráncigálta a szörnyű halat a haldoklóról és lehajolt a sajnálatraméltó, derék ifju fölé, aki még nem volt több huszonnégy évesnél, hogy a melléből patakozó vért elállítsa.

- Minden hiába, kapitány! - dadogott a haldokló. - Én már végeztem a földön; csak Isten segíthet már rajtam... Remélem, hogy a halálom legalább használ valamit, mert másképp a kardhal nem....

Abbahagyta és üvegesedő szemmel nézett a kapitányra; melléből és szájából vérsugár szökött ki, és pirosra festette az ingét. Majd még egy utolsót vonaglott s aztán lágyan esett vissza a kapitány karjaiba.

- Meghalt? - kérdezte don Pedro könnyes szemekkel.

Don José igent intett.

- Egyike volt a legjobbaknak - mondta mély szomorúsággal Reton.

Hozott egy darab fehér vásznat és belecsavarta a halottat, halkán imádkozva, amire a köréje gyülekezett tengerészek suttogva feleltek.

- Naplemente után eltemetjük - mondta don José eltávozva Pedróval.

Bementek a sátorba, ahol Mina kezeibe temetett arccal ült.

- Meghalt? - kérdezte feltekintve.

- Ez a szerencsétlenség bármelyikünkkel is megtörténhetett volna, - mondta a kapitány; - ne izgassa hát magát, senorita. Pedro, szórakoztasd a nővéredet. Én most megyek vizsgálgódn; a nap felkelt, megnézem, látni-e már valamit.

A kapitány nem felejtette el a tengeri utazáshoz szükséges műszereket, mind lehozta őket a tutajra. Hátrament a sátor mögé és kinyitott egy kazettát, amelyikbe saját kezével tette be a szeksztnst, két mágnestűt, egy jó messzelátót és egy órát. De, alig hogy belenézett a kazettába, hirtelen elsápadt és szinte a lélekzete is elállt a leverő fölfedezésre.

- Az óra nem jár! - kiáltott fel rémülten. - De hisz ez lehetetlen! Nem állhatott meg magától! Tizenkét napja sincs, hogy felhúztam... - Kivette a kronométert és a füléhez tartotta: nem ketyegett.

A kapitány mozdulatlanul meredt a vékony üvegtokban elhelyezett finom kis műszerre, amely nélkül nem határozhatta meg többé sem a delet, sem a szélességi, sem a hosszúsági fokot.

Aztán letette és kezébe vette a szeksztnst. Rémülete most még inkább fokozódott, úgy, hogy heves káromkodásra fakadt. Mert a szeksztnsnak három kis része el volt törve és a darabok a dobozban feküdtek.

A kapitány dühösen nézett körül.

A legénység a halott körül térdelt, csak Emánuel ült egyedül halászgatva a tutaj szélén.

- Ki követhette el ezt a gyalázatossgot? - mormogta don José. - A kronométert és a szeksztnst valaki összetörte.

- De kicsoda?... És miért tette?... Hiszen ezeknek a műszereknek az épségétől függött az életük és szabadulásuk!

- Reton, ide! - kiáltott hangosan.

Az öreg tengerész felállt.

- Pedro is jöjjön! - folytatta elváltozott hangon a kapitány.

- Mi az, don José? Egészen fel vagy indulva.

- Hallgass és siess.

A vén foka a sátorhoz ugrott és bekiáltott. Pedro és Mina azonnal kijöttek és gyorsan a kapitányhoz mentek, aki, kezében a kronométerrel, ismételte:

- 11 óra 20 perc. 11 óra 20. Semmivel sem több...

A kapitány nagyon felindultnak látszott. Pedro és Reton szó nélkül néztek rá, mert nem is sejtették, hogy mi történt.

- Egy pillanatra, don Pedro - szólt a kapitány. - Mondd csak, - fordult Retonhoz, - ki őrködött ma éjjel 11 óra 20 perckor?

- Én, kapitány.

- Kik voltak veled?

- A négy iquiquei matróz és Emánuel.

- Te hol voltál?

- A kormánynál.

- Hát a többiek?

- Mind körülöttem.

- Bizonyos ez?

- Hogyne! Csak Emánuel volt a tutaj szélén..

- Eh, a gyerek nem számít, - mondta vállat vonva a kapitány. - Nem láttál senkit idejönni a sátor mögé?

- Senkit sem.

- Gondolkozzál, Reton.

Az öreg összeráncolt homlokkal nézett maga elé, aztán fejét rázta.

- Az őrseg közül senkisé is közeledett a sátorhoz, - jelentette ki határozottan.

- Mikor mentél el a kormánytól?

- 11 óra lehetett, amikor a »dugongo« először kiáltott.

- És egyedül mentél a tutaj elejére?

- Mind velem jöttek, mert kíváncsiak voltak a nagy halra.

- Akkor abban az időben dolgozhatott az áruló.

- Milyen áruló? - kérdezték egyszerre Reton és Pedro.

- Egy nyomorúlt gazfickó összetörte a kronométert és a szekszánst, hogy ne tudjuk magunkat tájékozni.

Pedro és a vén tengerész rémülten néztek egymásra. Mindahárman mély csendbe merülve hallgattak egy darabig, mintha nem mertek volna beszélni.

- Alávalóság! - tört ki végre az ifju. - Nem gondolta meg a nyomorult, hogy velünk együtt ő is elvész?

- Kire gyanakszik kapitány?

- Mindnyájan derék emberek voltak eddig, semmi bajom sem volt velük, nem igaz, Reton? Kire gyanakodhatnám tehát?

- Nagy gonddal választottuk ki őket, - felelt a vén tengerész.

- Pedig mégis köztük van az áruló.

- Természetesen - mondta don José. - Kint vagyunk az óceánon és más nem jöhetett ide.

Reton dühösen vakarta a fejét és öklével a homlokát ütögette.

- Mit fog tenni, don José? - kérdezte Pedro.

- Szerencsére a mágnesűk még megvannak és ezekkel legalább az irányt megtarthatjuk. Persze, a Bualabea-öbölt nem fogjuk pontosan megtalálni, de Kaledóniát előbb-utóbb mégis csak elérjük.

- Arra kérlek, - folytatta a kapitány rövid szünet után - hogy tartsátok ezt az esetet a legnagyobb titokban és ne ijesszétek meg az embereket.

- Figyeljétek meg valamennyit, de úgy, hogy ne vegyék észre. És a mágnesekre vigyázni kell. Mert, aki a többit tönkretette, annak érdekében áll, hogy a mágnes is elpusztítsa; pedig akkor igazán végünk van.

- Még egyet, don José, - vetette közbe Pedro, - nem Ramirez kezét látja ebben a dologban?

- Kétségkívül, - felelt a kapitány, - ez a gazember talán sok pénzzel megvesztegette egyik emberünket. De én is esküszöm, ha kezembe kerül a zsivány, nem fogok kegyelmet ismerni!

Don José a messzelátóval megindult a tutaj első része felé; Pedro követte.

A tengerészek még mindig szegény Cardozo holtteste mellett térdepeltek, halkán imádkozva.

Csak a szakács foglalkozott a kardhállal, szeleteket készítve belőle reggelire.

A kapitány egy hordóhoz támaszkodott és figyelmesen nézte messzelátójával a láthatárt.

- Semmi? - kérdezte Pedro.

- Vékony szegélyt látok, lehet, hogy felhő, de lehet hegy is, - felelte a kapitány.

- Talán part?

- Nem, az lehetetlen, - rázta fejét a kapitány. - Kaledónia partjain a hegyek alacsonyok és a föld hajlásával is kell számolni. Mindenesetre vigyázunk, hogy ne veszítsük el szem elől a sávot, és lehetőleg arra kormányozzátok. Most azonban reggelizünk, Pedro.

- Nyers húst?

- Csak nem gondolod, hogy tüzet rakhatunk egy tutajon? Ki akarsz égni? Különben is a nyers húst meg lehet szokni, majd meglátod.

- De hát Mina? - kérdezte Pedro aggódva, mert gyámoltalan kis húga jutott eszébe.

- Még van egy kis kétszersültünk, azt neki adjuk; de aztán?... Neki is meg kell szoknia a nyers húst, don Pedro, ha nem akar éhen halni.

A szakács már elszeletelte a hal felét, a másik felét egészben egy hordóba tették másnapra, de olyan helyre, ahol jól szem előtt volt, hogy senkise nyúlhasson hozzá, ha az éhség tilosba hajtaná.

Szomorúan költötték el a reggelit. Hiába, az a tudat, hogy társuknak a halála segítette őket hozzá, még ezeknek a durva tengerészeknek is keserűvé tette a falatokat.

De az éhség mindent legyőzött és a vékony, véres hússzeletek csakhamar eltűntek az éhes szájakban.

Reggeli után lepedőbe csavarták a holt tengerészt és lassan leeresztették a tengerbe.

Alig süllyedt el a víz alatt, vér festette pirosra a hullámokat. A tutaj alatt egy cápa leselkedett, és rögtön rávetette magát a hullára.

- Ilyen a tengerész sírja! - sóhajtott a kapitány.

Dél felé don José, aki nem akarta a legénységet megijeszteni, úgy tett, mintha méréseket eszközölné, pedig a kronométer és a szeksztáns teljesen használhatatlan volt.

- Ej, - mondta a körülötte figyelő matrózoknak, - már csak száznegyven mérföldnyire vagyunk az öböltől. Bátorság, fiuk!...

Nem mondott igazat, mert néhány perc múlva a sátor előtt halkán ezt suttogta Pedronak:

- Rossz újságok!

- Mi történt? - kérdezte remegve az ifju.

- Az a vonal, amit ma reggel láttam, eltűnt, - felelte a kapitány leverten.

- Mire következtet ebből, don José?

- Hogy a tutaj rossz irányba tévedt és céltalanul bolyong az óceánon.

- De mégis, merre megyünk, kapitány?

- Észak felé, ha a mágnesű nem csal.

- Akkor már elhagytuk az öblöt.

- Nem tudom biztosan, Pedro, de magam is azt hiszem, - felelte a kapitány.

- Mi lesz velünk?

- Ki tudja?

- Kapitány, komolyan félek. Gondolja meg, holnap már a kardhal is elfogy, pedig ezt is milyen áron szereztük meg!

- Egy ember élete árán! - sóhajtott szomorúan a kapitány. - Ki tudja! talán mégis ad valamit a tenger.

- Ha egy vitorlás vetődne erre!

- Túl vagyunk azon a vonalon, amin belül a kínai és a Szunda-szigeti hajók közlekednek. Őszintén megvallva, nem számítok erre; veled nyíltan beszélhetek, hiszen tengerésznek a fia vagy. Mással nem lennék ilyen őszinte, még a tulajdon embereimmel sem.

- Szomorú napok jönnek ránk, don José!

- Mit tehetünk - felelte a kapitány. - Isten kezében van a sorsunk!

Délután egyszerre friss szél kerekedett, de ez is rossz irányban fújt. Reton, a kormányos, hiába erőlködött, sehogy sem bírta egyenesen előre, a kellő irányban kormányozni a tutajt.

De, ha nem is arra fújt a szél, amerre kellett volna, azért mégis volt annyi haszna, hogy fölfrissítette a legénységet, mert földnek a közellétét jelentette.

Tengeri madár-csapatoknak a megjelenése is hozzájárult a hangulat emelkedéséhez; már a hajótörés óta nem láttak szárnyast.

A kapitány szemét nem kerülte ki semmi és miután tudomásul vette a változásokat, bement a sátorba a két testvérhez.

- Jó hírt hoz, kapitány? - kérdezte don Pedro, mikor don José belépett.

- Jelek mutatják, hogy a szárazföld nem lehet messze, - felelte a kapitány.

- Új-Kaledónia felé vagyunk?

- Erre nincsenek más szigetek. Remélem, a Kanakiak földjén fogunk kikötni.

- És az a vonal, amit reggel felé láttunk? - kérdezte Pedro élénken.

- Nem találom többé. Mégis csak valami felhő lehetett, amit a szél már elfújta.

- Mikor kötünk ki, kapitány? - kérdezte Mina.

- Nem felelhetek erre, senorita. Minden a szélről függ, ez pedig, elég sajnos, gyöngén fúj; sőt minden percben meg is állhat, s akkor ismét megrekedünk.

- És holnap már nem lesz mit ennünk! - tette hozzá Pedro.

- Vizünk van és ez a legfontosabb. Vízrel el lehet élni egy pár napig, eleség nélkül is; - szólt a kapitány megnyugtató hangon.

- Remélem, nem fogunk a Medusa szomorú sorsára jutni, sóhajtott föl Pedro szorongva.

- Borzasztó! - kiáltott fel Mina. - Már két napja folyton ez jár az eszemben!

- Még nem jutottunk odáig, senorita. Hiszen nem lehetünk messze a földtől, és egy szép napon majd csak föltűnik előttünk az erdős, gyümölcsös, árnyékos part!

- Bár Isten adná!...

- Bátorság, gyermekeim: a Kék-Hegyek kincse a tiétek lesz.

A gyenge szélben a tutaj egész nap lassan, de biztosan siklott tovább. Az éjszaka hullámokat hozott, amelyek nem éppen kellemes módon dobálták a lomha alkotmányt. Valahol messze vihar lehetett és a hajótöröttek kénytelenek voltak elszenvetni a vihar utókövetkezményeit.

Don José, don Pedro és a kormányos egész éjjel ébren vigyáztak, hogy fölfedezzék vagy rajtacsípjék az árulót, de ez talán sejtette, hogy figyelik és nem merte megrongálni a többi műszereket is a kazettában.

A tengerészek közül egyik sem közeledett a sátorhoz, csak a kis Emánuel, akire senki se gyanakodott, mert mindenki szerette. Néhány pillanatra a sátor mögé ment, hogy zsineget, vagy vékonyabb kötelet keressen, mert másnap halászni akart. Mikor a nap felkelt, a helyzet nem változott. A hullámozás még mindig tartott és a láthatár végtelenségét nem zavarta meg semmi.

- Megint semmi! - kiáltotta a kapitány kétségbeesetten.

Majd halkán hozzátette:

- És amiatt a gazfickó miatt, aki tönkretette a műszereimet, még azt sem tudjuk, merre vagyunk!

- Ma délre megint nem lesz mit enni! - jegyezte meg az egyik matróz bosszúsan.

- Mi lesz velünk holnapig, ha nem fogunk halat? - tette hozzá egy másik.

- Huszonnégy óra alatt még nem hal éhen az ember, - felelte a kapitány. - Ha víz nem lenne, az nagyobb baj volna.

Miután délig nem fogtak semmit, a kapitány kiosztatta az utolsó haladagot, amit a kiéhezett legénység egykettőre bekapott. Mina is kénytelen volt beleharapni a nyers húsba, miután kevés kétszersültje már régen elfogyott. Legyőzte nagy undorát és evett néhány falatot, de aztán inkább koplalt.

Végre, mintha a jó Isten megsajnálta volna a szenvedőket! Emánuel, aki mindig figyelte a tengert, jelentette, hogy nagy csapat repülő halat lát közeledni. A legénység örömmujjongásban tört ki.

- Adjatok egy botot! Bízátok rám az egész dolgot! Röptükben fogom meg őket!

Ezt egy szakállas arcú tengerész kiáltotta, miközben izgatottan fölugrott és ragyogó szemmel nézte a gyorsan közeledő repülő halakat, melyeket nagy, erős-csőrű madarak, az úgynevezett csonttörők üldöztek.

- Adjatok egy darab vékony, de erős kötelet - kiáltott ismét a matróz. - Magamra vállalom, hogy egész csomót megfogok belőlük.

- Itt vannak a kötelek - mondta egy matróz.

- Ide vele!

- Mit akarsz, John? - szólt a kapitány a matrózra. - Ezeket a halakat akarod röptükben elfogni? Hiszen a halak, ha nem csal a szemem, legalább is olyan nagyok, mint te?

- Még pedig horoggal fogom meg őket, kapitány - felelt a matróz. - Mikor Kaliforniában voltam, sohasem jöttem vissza a hajóra a nélkül, hogy legalább három-négy ilyen halat ne cipeltem volna magammal.

Bár senki sem igen bízott benne, hogy John botra kötött horoggal zsákmányul ejthet csak egyet is a tenger szárnyaiból, mégis adtak neki mindent, amit csak kívánt, és hátravonultak, hogy helyet csináljanak neki.

Mina is értesült a különös vadászatról és kijött.

Vagy négy-ötszáz repülőhal közeledett a tutaj felé, s hol fölszállt a levegőbe, hol ismét lebukott a víz alá. Az amerikai megállt a tutaj szélén, egyenesen, szétvetett lábakkal és széles mozdulattal megsuhogtatta feje fölött a hosszú kötelet, melynek a végére horog volt erősítve.

Az alkalmas pillanatot várta, hogy művészetével bámulatba ejtse a tengerészeket.

Egyszerre felkiáltott:

- Senki se beszéljen!

Húsz-harminc repülő-hal hirtelen fölemelkedett, mialatt lent a tengerben megjelentek a hullámok között ide-oda csapkodva a kardhalak, s feketés csontfegyverük félelmetesen csillogott a habokban.

Ezek a falánk vízilakók kitartóan követték a repülőhadat és ha valamelyik hal csak kissé lejjebb ereszkedett is a víz színe fölé, nem késtek fegyvereiket beléjük döfni és rendesen nem is hibázták el áldozataikat.

A repülő halaknak ők a legnagyobb ellenségei és ha találkoznak velük, nem nyugosznak addig, amíg egytől-egyig el nem pusztítják őket.

John nem késett. A kötélmajdnem vízszintesen suhogott feje fölött a levegőben, szép hosszúkás kört írva le, és belecsapódott a tutaj felett elröpült első áldozatba.

A horog mélyen belenyomult a szegény állat oldalába; hangtalanul, nehézkesen esett le a nagy hal a tutaj mellett a tengerbe.

- Végezzetek vele! - kiáltotta az amerikai, és gyorsan fölkapott egy másik botot. - Fáraszátok ki, s aztán húzzátok föl a tutajra.

Egy másik mesteri suhintás, - és egy újabb repülőhal bukott le a vízbe.

Pár perc múlva egy harmadik követte a két első példáját.

A többiek azonban, mintha okultak volna társaik szerencsétlenségén, már jobban vigyáztak és kikerülték a veszedelmes tutajt.

Ezen az estén a hajótöröttek nemcsak jól, hanem kitűnően vacsoráztak és az elemózsiás hordók is megteltek friss eleséggel.

A zendülés.

Még két nap mult el változatlanul.

Vitorla nem mutatkozott, sem messze, sem közel, s ha egy tengeri madár közeledett is néha felénk, talán kíváncsiságból, az is olyan hamar elröpült megint, hogy még célozni sem lehetett rá.

Az ügyes amerikai által zsákmányul ejtett szárnyas halak is már szemmel láthatólag fogytak és az a kevés, ami még megvolt, romlásnak indult a nagy melegtől.

A legénység kezdett kétségbeesni. Hol lehettek? Merre sodorta a szél a tutajt? Merre lehettek a várvavárt szigetek? Vagy egyáltalában a szárazföld?

A harmadik nap estéjén ismét történt valami, ami nagy nyugalanságba ejtette don Josét, Pedrót és a kormányost.

A tutaj egész nap mozdulatlanul állt, alig egy kicsit ingott ide-oda a hullámokon. Egész nap nem volt semmi szél.

Reggel felé Retonon volt az örökös sora. A derék kormányos leült a tutaj szélére és szomorúan merengve bámult a habokra, mikor egyszerre valami tárgy, ami nem messze a tutajtól a tengerben ringott, magára vonta a figyelmét. Kihalászta és megnézte.

Parafadarab volt, amilyent sohasem látott a tutajon. Nem akarta fölkelteni társait, akik mélyen aludtak a kormány körül, hanem egyenesen a sátorba ment, hogy értesítse a kapitányt. Könnyű kopogására don José, aki csak félszemmel aludt, csakhamar talpon volt.

- A part? - kérdezte.

- Még nem, sajnos, - felelte Reton - de azt kezdem hinni, hogy már nem lehet messze.

- Miből gondolod ezt?

- Nézze meg, kapitány, mit találtam - felelte Reton, előszedve a parafadarabot.

A kapitány minden oldalról figyelmesen megnézte az átnyújtott kis parafát, s aztán hirtelen olyan hangosat kiáltott, hogy Mina és Pedro ijedten ébredtek föl rá.

- Mi az, kapitány? - kérdezte a fiatal ember, kidörzsölve szeméből az álmot. - Új-Kaledóniában vagyunk talán?

- Megint árusítás, - felelte don José nagyon izgatottan.

A kormányos szitkozódott és a homlokát ütögette.

- Mit mond, kapitány? - kérdezte nyugtalanul.

- Az árusító folytatja munkáját, - felelte don José tompán.

- Hogy-hogy?

- Ez a parafa...

- Nos?...

- Jel, amit a hullámokra bízta - mondta a kapitány.

- Miféle jel? - kérdezte Don Pedro megdöbbenve.

- Nézd meg te is, - nyújtotta át a kis tárgyat a kapitány, akiben forrt a méreg.

Don Pedro rögtön észrevette a parafán a három, galambhoz hasonló jelet, amit késsel véstek bele.

- A krahoa-jel! - kiáltott föl megütődve.

- Nézd meg még jobban, - mondta a kapitány.

- És egy »A« betű.

- Ez valószínűleg »Andaluziát« jelent, - mondta don José.

- Mit gondol mind erről, kapitány?

- Nem mutattad senkinek a fakérget? - kérdezte a kapitány Pedrótól felelet helyett.

- Nem kapitány, - felelte az ifju határozottan.

- Bizonyos ez?

- Mindig nálam van a mellénysebemben, - erősítette don Pedro.

- Hogyan ismerheti akkor valaki azt a titkot? - kérdezte don José izgatottan. - Ezt a rejtélyt nem bírom megfejteni.

- Reton, - fordult aztán a kormányoshoz: - sohasem láttál ilyen parafa-darabot a legénységnél?

- Soha! - felelt a kormányos. - Hisz ilyeneket csak halászhajókon használnak és...

- Hopp!... - kiáltott föl egyszerre. - Most jut eszembe... Egy este Emánuelt láttam, amint egy ilyen parafadarabot a tengerbe dobott. Azt mondta, a halakat akarja vele közel csalogatni...

- Ugyan hagyd azt a fiut! Mindig vele van bajod! - mondta bosszúsan a kapitány. - Különös mániával üldözöd ezt a gyereket! A multkor is rá gyanakodtál, a műszerek miatt pedig ezt a gázságot csak egy idősebb és nagyon ravasz fickó követhette el.

- Nos, mit tegyünk hát? - kérdezte Pedro.

- Tartsátok titokban a dolgot egyelőre, - felelte a kapitány. - Most pedig jertek velem.

Nyugodtságot színelve kimentek a tutaj orra felé. A matrózok mind egy csoportban álltak és kémlelődve néztek végig az égszínkék végtelenségén. Semmi, de semmi újság: a láthatár tiszta volt és távoli hegynek vagy felhőnek semmi nyoma.

Ez a nap is elmult: már a hatodik a hajótörés óta és aztán még két nap, de semmi sem történt. A sivatag tenger magánya ólomsúllyal nyomta a kedélyeket. A matrózok kimerülve az éhségtől és a szenvedésektől, veszedelmes magatartást kezdtek mutatni. A parancsnoknak többé nem engedelmeskedtek.

Este, 11 és 12 óra között, hat matróz, köztük Emánuel, halászást színelve, összeültek a tutaj egyik sarkán és halk hangon beszélgettek. A hajósinas, fiatal kora dacára, bizonyos népszerűségnek örvendett az apja révén, aki mindenki által ismert, derék és bátor tengerész volt.

- Határozni kell, - mondta Emánuel vékony, energikus hangján - nem halhatunk itt éhen, mikor van elég hús.

- A szárazföld még nagyon messze van innen! - bólogatott egy matróz.

- Amit tanácsolsz, az borzasztó! - csóválta fejét John, az amerikai. - Nem vagyunk kannibálok!

- Hát akkor pusztulj éhen! - vetette közbe egy másik. - Én részemről mindenre el vagyok szánva, csakhogy ez a szörnyű éhség csillapuljon.

- Előbb vagy utóbb, úgyis mindegy! - mondta egy harmadik. - Ha a sors engem ér először, nem fogok ellenkezni.

- Miféle sors! - kiáltott föl Emánuel. - Mért kelljen éppen nekünk elpusztulni? Ki az oka, hogy ennyit szenvedünk? Mi semmiesetre sem. Az a két pénzéhes testvér a fejébe vette, hogy nekik meg kell kaparintaniuk valami kincset; azért vagyunk itt és azért pusztulunk el mi is. Őket együk meg hát először, mert ők az okai mindennek.

Ez a beszéd dermesztő hatással volt a matrózokra. Szótlán rémülettel eresztették le a horgot és sápadtan néztek egymásra.

- John, - szólalt meg az egyik, hosszú szünet után - menj őrködni, hogy meg ne lepjenek bennünket és értesíts, ha valaki közeledik, nehogy más is meghallja, mit beszélünk. Az éhségtől hajtva, megelőzhetne valaki...

Az amerikai néhány lépésnyi távolságban két hordó közé telepedett és hiúz-szemekkel őrködött. Reton és a kapitány a kormány körül beszélgettek, a többiek pedig horkolva aludtak a fedélzeten.

A sátor, amelyben Pedro és Mina laktak, be volt csukva.

- Folytassuk - kezdte Emánuel. - Mit gondoltok, kibírjuk még soká?

- Nem - felelték a matrózok kórusban.

- Akkor felszólítjuk a kapitányt, hogy adjon ennivalót vagy adja ki a két testvért - folytatta Emánuel az izgatást.

- És ha megtagadja?

- Elvesszük erővel - felelt Emánuel.

- Nem kell elfelejteni, hogy a fegyverek mind a kapitánynál vannak - szólt óvatosan az egyik matróz.

- Mi pedig tizenketten vagyunk és van késünk meg baltánk; ha félsz, maradj magadra! - felelte Emánuel megvetően.

- Sokkal éhesebb vagyok, semhogy félni tudnék! - tört ki a matrózból a keserűség.

- Ki lesz a vezérünk?

- Hermos, a pilóta - hangzott egyszerre.

- Helyes, ő vakmerő ember; ha elfogadja...

- Majd én beszélek vele - mondta az egyik.

Három halk koppanás hangzott: John jelezte, hogy a beszédet hagyják abba.

- Holnap! - suttogtak az összeesküvők.

Fölvették a botokat és közömbös arccal halásztak tovább. Reton, aki mindent többször napjában megvizsgált, egyenesen feléjük tartott.

- Hogy megy a halászat? - kérdezte.

- Rosszul, kormányos - hangzott a felelet.

- A halat nem lehet becsapni - mondta az egyik. - Ha nincs hús a horgon, nem harapnak bele.

- Éhen veszünk, ha a kapitány nem ad nekünk húst - mondta egy másik.

- Ugyan honnan vegye? - kérdezte Reton.

- Ezer átok! Van itt elég a hajón. Eggyel több, vagy kevesebb, egészen mindegy! - morgott az egyik matróz, mialatt többiek helyeseltek.

- Mit akarsz ezzel mondani? - kérdezte mélyen megrettenve a kormányos.
  - Azt, hogy így nem megy tovább. Tenni kell valamit.
  - Mit?
  - Majd holnap megtudjátok.
  - Jonathán pajtás, szomorú dolgok járnak a te fejedben! - szólt a kormányos szorongva.
  - Meglátjuk, hogy a pajtásaim mit szólnak hozzá - felelte a matróz vállat vonva.
  - Ezt már most is megmondhatom! - kiáltott közbe Emánuel.
  - Csitt, tacsó! - förmedt rá Reton.
  - Nem vagyok már tacsó - felelt vissza szokott arcátlanságával a fiú. - Mindnyájan egyformák vagyunk. Az én bőröm is megér annyit, mint a tiéd!
- Reton, egészen nekivadulva, fölemelte öklét, de a gyerek fürgén elsiklott előle és rosszindulatú nevetésben tört ki.
- Ugyan Reton, - mondta John - mit bántod, hisz tudod, hogy csak tréfál!
  - Mondjátok meg, mit határoztatok! - szólt az öreg.
  - Majd holnap! - felelt John - nem sietős.
- Reton nem merte még jobban ingerelni a legénységet és dörögve távozott.
- Eh, - vigasztalta magát - talán csak arról lesz szó, hogy más irányba akarnak menni, mert látják, hogy a mostani irány nem visz part felé. Nem is szólok a kapitánynak.
- Az éjjel nem hozott semmi változást, a vitorla tovább is oly mozdulatlanul lógott le az árbócon, mint valami akasztott ember.
- De ha Reton jobban figyelt volna, akkor sötét emberárnyékokat látott volna bujkálva elsiklani a hordók között, s látta volna azt is, hogy ezek az árnyékok ébresztgetik az alvókat és halk szavakat váltanak velük.
- A kapitány reggel hét órakor ébredt föl. A legénység, összegyülekezve egy óriási ember vezénylete alatt, kint várt rá a kormánynál.
- Mit akartok? - kérdezte a kapitány megütközve.
  - Reggelit, kapitány - felelte Hermos, a gigász. - Két napja egy falatot sem látott a gyomrunk.
  - Fogtatok az éjjel halat? Hozzátok ide, majd elosztom - felelte a kapitány.
  - Jobban tudod, mint én, hogy hús nélkül nem lehet halat fogni.
  - Nos?... Hát akkor hol vegyek reggelit?
  - Azt mondom neked, hogy éhesek vagyunk és nekünk hús kell - tört ki durván az óriás matróz. - Halászáttal vagy vadászattal pedig nem szerezhetünk.
- Don José hirtelen halálsápadt lett és szemében méltatlankodó láng gyúlt ki. Felelni akart, hevesen, erélyesen, de aztán jobbat gondolt és hallgatott. Emberfölötti erővel visszatartotta magát és mellén összekulcsolta karjait. Majd pár pillanat múlva nyugodtan így szólt:
- Nem tudom, mire célsz, Hermos - mondta ijesztően nyugodt hangon.
  - Más már régen megértett volna - vágott vissza a matróz gúnyosan. - Éhesek vagyunk.
  - Én is az vagyok! - felelt a kapitány fojtott haraggal.

- Akkor nem lehetünk kicsinyesek. Arról van szó, hogy egy ember életével tíznek az életét menthetjük meg - beszélt tovább a pilóta. - Így tettek a »Medusa« fedélzetén és az én nagyapám is csak ilyen módon menekülhetett meg az éhenhalástól. Különben valamennyien ott veszttek volna.

A kapitány nem bírta tovább.

- Alávaló csorda! - mennydörgött kifakadva. - Ez nem a »Medusa« és itt még van valaki, aki rendet csinál! Inkább meghalok, semhogy megengedjem, hogy azok a szörnyűségek itt is megtörténjenek.

- Határozz gyorsan, kapitány! - türelmetlenkedett Hermos. - Reggelizni akarunk. Szólj: beleegyezel-e, hogy megmentjük az életünket?

- Sorshúzással? - kérdezte Don José halálsápadtan.

- Másképp is lehet, - felelt cinikus mosollyal a pilóta - elsőnek azokat szántuk, akik miatt itt szenvedünk.

- Világosabban beszélj, gaz gyilkos! - üvöltött a kapitány.

- Van itt két ember, akik nem tartoznak a legénységhez és akiknek a kincssóvársága kergetett minket a pusztulásba; azok közül akarjuk az egyiket.

Pedro és Mina, akik a kapitány háta mögött álltak, rémülten sikoltottak fel.

Pedro a pilótához ugrott.

- Engem akarsz felfalni, nyomorult?

- Nem, a legénység jobban szeretné a...

Nem folytathatta, mert a kapitány vaskemény ökle az arcába sujtott. A nyomorult háromszor fordult meg maga körül, aztán véresen kiköpte egynéhány fogát s eszméletlenül esett össze.

A legénység dühösen felordított.

A ruhákban eldugott kések egyszerre előkerültek és vészesen csillantak föl a napsugárban.

Hirtelen Reton ugrott elő a sátorból.

Két-két karabély volt mindegyik kezében.

- Fogja, kapitány! - fogja, don Pedro...

Don José kiragadta a karabélyt a derék tengerész kezéből és határozottan a legénység felé célzott.

- Le a fegyverekkel, vagy...

A kapitány magas alakja, lángoló arca, amelyen átvilágított a szívében tomboló harag, a tekintély, amelynek öntudatlan tisztelete sohasem vesztetett ki ezekből a durva tengerészekből, de talán legjobban az elhatározott, parancsoló hang, lehűtötte a lázadókat. Aztán az óvatosság sem ártott; mert nemcsak egy ember volt előttük, hanem ott voltak még Pedro, Mina és a kormányos, akik mind feléjük irányozták a puskacsöveket.

- Megértettetek? - ordított don José képéből kikelve.

A pilóta szitkozódva emelkedett föl a földről és megforgatta feje fölött villogó navajáját, a két láb hosszú, kitűnő spanyol tört.

- Ne hátráljatok, bajtársak! - kiáltott fogcsikorgatva.

Don José a bandita mellének irányította a puskája csövét.

- Meghalsz, ha még egy szót szólsz! - hörögte halálra szántan.

A tengerészek ordítózva hátráltak.

Egyszerre éles sikoltás hallatszott.

- Segítség!

A tutaj szélén loccsant valami. Valaki a hátrafelé menekülők közül megbotlott és a tengerbe esett.

Mindent elfelejtve, éhséget és zendülést, a legénység és a kapitány odarohantak.

A vízbe esett ember kétségbeesetten kapaszkodott kezeivel a tutaj szélébe. Körülötte piros-színűre váltak a habok.

A szerencsétlennek szemei leírhatatlan rémületben tágultak ki és az arca egészen elváltozott.

Reton ért hozzá elsőnek, megragadta a karját és kihúzta.

Rémült moraj futott végig a körülállókon.

Reton leejtette a boldogtalant és hátraugrott.

- Vége van! - kiáltotta a pilóta - félórát sem adok neki!

Talán még ezzel is sokat mondott: a nyomorultnak mindakét lába hiányzott; a tenger mélyében leselkedő cápa rettenetes fogai, mint az éles fűrész, levágták őket.

A mérgezett halak.

A lábatlan tengerész, alighogy elterült a földön, kinyújtotta karjait, mintha valamiben meg akarna fogózkodni és egész testét görcsös reszketések rázták.

Don José helyet csinált magának a kövé meredt tengerészek között és letérdelt a haldokló mellé.

- Szegény Escobedóm! - mormogta megindult hangon. - Bátorság!

A tengerész már fátyolosodni kezdő szemekkel nézett rá és gyenge hangon suttogetta:

- Öljetek meg... kegyelem... öljetek meg... nagyon szenvedek... öljetek meg..

- Egy darab vásznat! - parancsolta a kapitány.

- Mindenekelőtt a vért kell elállítani - mondta don Pedro.

- Csak hosszabbra nyújtd a szenvedését, - mondta a pilóta, különös szemeket vetve a haldoklóra.

- Nem baj, - felelte don José - mindent meg kell kísérleni, hogy megmenthessük.

- Ezt is elveszed tőlünk! - dörögte vadul a tengerész. - Hiszen úgyis meg akar halni! Öljük meg hát és lesz reggelink.

A kapitány oda sem hallgatva folytatta a kötözést, de Escobedo megint fölsikoltott, olyan erősen, hogy a matrózok ijedten hátráltak.

- Add meg neki a kegyelemdöfést! - ordított a pilóta. - Nem látod, mennyit szenved?

- Soha!... - felelte don José; - nem fogok megölni egy embert, akiben még van élet.

- Pedig ha...

- Hallgass, hagyd békében meghalni.

A halál nem késett sokáig. A szerencsétlennek ajkai lassankint elnémultak és elkékültek. Melléből hörögve tört elő a fájdalom hangja, de ez is egyre halkabb lett. Hirtelen egyet rázkódott a sebesült, aztán mozdulatlan maradt.

- Meghalt - mondta don José, kezét a kihűlő szívre téve. - És ez már a második.

- Ennek legalább hasznát vesszük - dünnyögte Hermos.

Szerencsére sem a kapitány, sem Reton nem hallották a cinikus szavakat.

- Csavarjátok vászonba! - parancsolta don José. - A tengerbe fogjuk temetni szegényt.

Hermos előre lépett. Az arca lángban égett és szemei vészesen csillogtak.

- A komisz cápa még nem kapott eleget? - mondta fenyegetően. - Ezt is neki szántad?

- Keress neki jobb temetőt! - felelte vállat vonva a kapitány.

- Éppen azt akarom! - szólt a pilóta kihívóan és ekkor társai felé fordult.

- Nyolcan körülveszik ezt a halottat és vigyáznak rá, hogy senki se nyuljon hozzá. A mienk és nem adjuk oda!

A kapitány nem is figyelt oda szomorú megindultságában és a sátor felé tartott, melynek ajtajánál Reton örködött.

Don José bement és leült a testvérek mellé, akik már előbb visszavonultak oda, hogy ne lássák a boldogtalan matróz halálát.

- Szegény gyermekeim! - sóhajtott. - Kitört a harc. Ha életben akartok maradni, nektek is virrasztanotok kell az éjjel.

- Mi történt ezekkel az emberekkel? - kérdezte tehetetlen kétségbeeséssel don Pedro. - Hiszen egy pár nap előtt még vakon engedelmeskedtek!

- A sok szenvedés néha a legszelidebb emberből is vadállatot csinál! - felelte a kapitány szomorúan sóhajtva.

- Hallatlan eset! - tört ki Pedro csüggedten.

- Nem felelek szegény Escobedo holttestéért! - mondta a kapitány rekedten.

- És engedi, hogy fölfalják?

A kapitány lehajtotta fejét, aztán fölkel és kiment. Szomorúan nézett szét a vízszivaton, mikor egy nagy madarat látott kiterjesztett szárnyakkal a tutaj felé közeledni.

- Isten küldi! - suttogta magában megkönnyebbülve - kevés lesz ugyan, alig egy falat egynek, de talán mégis lecsillapítja őket.

Fölemelte a puskát és célzott. A madár száz láb magasságban repült a tutaj fölött.

Két lövés dördült el gyorsan egymás után és a madár gyors eséssel pottyant le az árbóc mellé.

A matrózok, miután nem látták a madarat, s így nem is tudták, mi történt, azt hitték, hogy támadásról van szó és ijedten ugrottak föl.

- Ennyi zaj egy rongy madárért! - mondta megvetően a pilóta - nem érte meg a fáradságot, kapitány, mikor egy halott ember van a fedélzeten!

- Mit mondtál? - fordult feléje haragtól elváltozott arccal a kapitány.

A pilóta rövid tétovázás után felelt:

- Azt, hogy nem volt érdemes puskaport fogyasztani egy madárra, mert nem elég három embernek sem, akik olyan éhesek, mint mi vagyunk.

- Még valamit dünnyögtél, gazember! - rivallt rá a kapitány.

- Igenis, azt, hogy itt fekszik a fedélzeten egy ember, akiből mindnyájan jóllakhatunk.

- S ezt a szemembe mered mondani?

- Ej, a kutyafejét, nem akarunk éhenveszni és milyen állapotban vagyunk, mindegy nekünk, emberhús vagy hal, vagy madár. Nem igaz, bajtársak?...

Helyeslő dörögés hallatszott körülötte.

- Nem fogtok hozzányulni ehhez az emberhez, aki a barátotok volt! Dobjátok a vízbe! - parancsolta a kapitány.

- Nem úgy, kapitány! - vágott vissza öt-hat hang.

- Lázadás?... Tudjátok, hogy a fejetekkel játszotok, ha fölzendültök!

- Nevezd, aminek akarod. Itt már csak az éhség uralkodik.

- Dobjátok a tengerbe! - ordított felemelt karabéllyal don José.

A legénység szorosan körülfogta a szegény Escobedo holttestét, hogy megakadályozza az odasiető Retonnak a parancs teljesítését.

- El onnan! - üvöltött a kapitány.

- Hej, a teremtsit neki! - kiabált most Hermos - elég legyen már!

Megforgatta feje fölött a törét, és...

Don José azonban gyorsan célzott. Lövés dördült el és a lázadók vezére átlőtt koponyával bukott le a deszkákra.

Rémület és harag zúgott végig a legénység csapatján, aztán hirtelen halálos csönd lett.

- Isten bocsásson meg nekem, - mondta don José a mély csöndben - ez az ember maga akarta, hogy így történjék.

A lázadók fogcsikorgatva vonultak vissza. Ebben a pillanatban egyszerre csak hirtelen recsegés hallatszott; a kormányos hangosan felkiáltott:

- Szél! Szél! A vitorlához, fiuk! A kanakiak földje előttünk van!

A lázadók némán néztek egymásra, aztán, mint egyetlen ember, mind oda rohantak a vitorlához és kibontották.

Mintha egyszerre elfelejtettek volna mindent, éhséget, emberevést, sőt még halott társukat is. Csak Emánuel harapta véresre az ajkait.

Hirtelen keletkezett szél fodorzta föl a tenger fényes lapját, amely már három nap óta tükörsíma volt.

A szivekbe visszatért a reménység. Ha ez a szél tartós marad, csakhamar elérik a partot, amelynek közelségében senki sem kételkedett.

- Áldott legyen ez a szellő, hogy végét vetette a borzalmaknak - sóhajtott megkönnyebbülten Reton, a kormányos.

- Félek, hogy nem tart sokáig - csóválta fejét csüggedten a kapitány - és ha ezek az emberek akkor sem kapnak valami harapni valót, a helyzet még rosszabb lesz, mint előbb volt.

- A vezérük meghalt - mondta Pedro.

- Hamar lesz másik.

- Azt is le kell löni.

- Borzasztó feladat ez nekem. Ezek az emberek tegnapig hűséges, derék matrózok voltak. S most egyszerre így megváltoztak!

- Ha ma estig nem érünk partot, megint fel fognak lázadni.

- Hát a madár?

- Biztosan felfalták már eddig!

- A senorita miatt igazán sajnálom!

- Nem vagyok annyira éhes, kedves don José, mint inkább gyöngé.

- Szegény hugom! - sóhajtotta Pedro.

- Nem kell kétségbeesni! - állt fel a kapitány. - A szárazföld nem lehet messze és végre mégis csak el fogjuk érni.

A kapitánynak igaza volt. Minden jel arra mutatott, hogy a part nem lehetett messze; a távolban csapatokban repülő parti madarak, a levegő sajátságos illata és a fadarabok, amiket a hullámok a tutaj felé hajtottak, mind annak a jele volt, hogy a part közel van.

A legénység a kormány körül heverészve figyelte a láthatárt. Annyira ki voltak merülve, hogy egyetlen szó sem hangzott el köztük, és észre sem látszottak venni a holttesteket, amelyek a nagy meleg miatt már oszladozni kezdtek és kellemetlen bűzt árasztottak.

A kapitány legjobban szeretne volna a tengerbe sülyeszteni őket, de félt a legénységet megzavarni s ezért inkább nem törődött vele.

Mielőtt a nap a tengerbe bukott, don José elővette a messzelátóját. Csalódottan és megdöbbsen arckifejezéssel tette le, miután belenézett.

- Még csak ez hiányzott most, - szólt magában kétségbeesetten. - Minden bajunknak és minden reménységünknek vége lenne, ha csakugyan kitörne a vihar, mert ez a nyomorúságos tutaj nem tud ellentálni a legcsekélyebb szélrohamnak se.

Megint szélcsönd lett. A tutaj nem mozdult. Egészen besötétedett és a végtelen óceán szomorúan morajlott körülöttük.

A kapitány, Reton és a testvérek szomorúan ültek egymás mellett, a legénység pedig szünet nélkül szitkozódott.

Egyszerre, úgy kilenc óra felé, különös fény csillant föl messziről. Mintha ezer és ezer fénybogár foszforeszkálna a tengerben.

- Halak! Micsoda szerencse! - kiáltott föl don José. Ugyanabban a percben furcsa neszt hallott a tutaj tulsó felén, mintha csontokat ropogtattak volna.

- Reton! - sikoltott föl, - eszik a halottakat!

Egy csapat ember guggolt a holttestek körül és a nyomorultak valóban ettek!

Undorkiáltás tört ki a kapitány melléből.

- Mit csináltak, nyomorultak?

- Vacsorázunk! - felelte merészen egy hang.

- Megőrültetek?

- Adj valami mást! - gúnyolódtak a matrózok. - Éhesek vagyunk, hát eszünk.

- Nem látjátok a halakat? - mutatott a kapitány a tengerre - ott a vacsora.

- A halakat! Az ördög halássza ki őket.

- Ostobák!... Még sohasem fogtatok szardiniát?... nézzetek oda!...

Az amerikai letette falatját, a már megkezdett emberi kart, és elgyöngült lábain nehézkesen felállt.

- A foszforeszkálók! - dadogta.

- Nos, nem halak ezek?

- Persze, hogy azok: szardiniák.

- Amiket kézzel lehet kimeríteni a vízből.

- És mennyi, mennyi! Fiúk, itt a menekülés. Dobjátok a tengerbe a holtakat. Borzasztó, amit tenni akartunk!...

A matrózok, egyik a másikra támaszkodva, lassan felemelkedtek és kidülledő szemekkel nézték az ötven méter szélességben közeledő csillogó tömeget.

Mina és Pedro is megbámulták az ezüstsínű haltömeget, mely kilométernyi szélességben áradt szét a vízen.

- Meg lehet őket fogni? - kérdezte Mina.

- Csak le kell meríteni kezünket a vízbe - felelte a kapitány - és annyit markolunk, amennyit akarunk. Olyan sűrűn jönnek, hogy némelykor a hajóknak az útját is elállják.

- Akkor meg vagyunk mentve! - mondta Pedro.

- Ebben még nem vagyok egészen bizonyos.

- Miért?

- Hátha mégsem szardiniák ezek a halak!

- Hát ugyan mik lennének?

- Új-Kaledónia mellett bizonyos évszakokban a szardiniához hasonló halak roppant tömegei vonulnak el, csak hogy nem lehet őket megenni, mert mérgező hatásúak. Cook legénysége, mikor még nem ismerték ezeket a halakat, evett belőlük és nagyrészüket belehalt.

- De ön meg tudja őket különböztetni? - kérdezte Pedro aggódva.

- Igen, Pedro; a kaledoniaiak megmagyarázták nekem, hogy miről lehet rájuk ismerni. Ha fekete pontok vannak az ezüst pikkelyek közt, akkor nem szardiniák. Mondják azt is, hogy vannak időszakok, amikor nem veszedelmesek; de azt már nem tudom, hogy melyek azok a hónapok.

- Mi lesz velünk, ha most is csalódunk? Sohasem szűnnek meg szenvedéseink?

- Úgy látszik, még nem, - mondta Reton; - mert a szardiniák után megint jön valami keserves csapás.

- Mit beszélsz kormányos?... Mitől félsz még? - kérdezte a kapitány.

- Változik az idő, uram: nézz csak föl, a csillagok eltűntek; szélfordulás lesz és vihar támadhat.

Utolsó szavát elnyomta az örömkialtás, amiben a legénység kitört.

Az ezüstös áramlat már utolérte a tutajt, ott kétfelé vált és a tutaj mögött megint összezapott.

Ezer és ezer ezüstpikkelyes halacska siklott gyorsan a víz színén. A tengerészek lehajoltak, arra sem gondoltak, hogy valami cápa jöhet és leharaphatja a kezüket. Bár a halrengetegben az is könnyen juthatott volna vacsorához.

A kezek gyorsan ki- és bejártak a vízben és az előre elkészített kádak gyorsan teltek meg az apró halakkal.

Most a kapitány is kezébe vett egy halat, meggyújtott egy darab szurokba mártott kötelet és annak gyöngé fényénél figyelmesen megvizsgálta.

Az eredmény megdöbbentő volt.

- Rettenetes! - kiáltott fel fájdalmasan és a fejéhez kapott, - megint vége mindennek!... Fiúk! azokat a nyomorult halakat rögtön vissza kell dobni!... Méreg van bennük. Meg ne egyétek, megtiltom!...

Gúnykacaj volt a felelet: senki se hallgatott rá.

- Megbolondult! - kiabált John. - Szedjétek fiúk, csak rajta! hiszen ez valóságos manna!

A kapitány odasietett.

- Szerencsétlenek!... Ismerem őket, ezek mérges halak!
- Annál jobb! Ha már meg kell halnunk, legalább tele gyomorral menjünk a sírba.
- Ostobák! Meg akartok halni, mikor már előttünk van Új-Kaledónia? - dühöngött Reton.
- Vigye az ördög Új-Kaledóniát! - kiabálták a matrózok dühösen.
- Menj a kapitányoddal!
- Töltsétek meg a zsebeiteket arannyal!
- Kérlek benneteket - kiáltott hangosan don José. - Az Isten szerelmére, hozzá ne nyúljatok ezekhez az állatokhoz!

A hordóhoz sietett, hogy felborítsa. De nem hajthatta végre szándékát, mert a legénység fogcsikorgatva, késekkel rohant rá.

- Az a mienk!... meghal, aki hozzányúl! - üvöltöttek vérben forgó szemekkel.
- Ne törődjetelek vele! - kiáltott John. - Mit gagyog itt mérgezett halakról! Meg van háborodva!... Mondom, hogy ezek kitűnő falatok, már szopós gyermekkorom óta ismerem őket!

A kapitány, Mina és Pedro hiába könyörögtek és fenyegetőztek, a kiéhezett emberek a hordóhoz rohantak és élve kezdték falni a vergődő és ficáncoló halacskákat.

Hal hal után tűnt el a gyomrokban, vad nevetés felelt a kétségbeesett kapitány tiltakozására.

- Ah, boldogtalanok! - tépte haját don José. - A halálba mennek!

Hirtelen mennydörgés vágta ketté szavait s az égzengés ropogása mindnyájukat megrázta. A csillagok teljesen eltűntek, fekete felhők gyülekeztek az égen s egy szélroham nagyot lökött a tutajon.

- Itt a vég! - kiáltott föl Reton rekedten. - Az utolsó próba!...

Körülnézett: amit látott, nem volt alkalmas rá, hogy fölbátorítsa. A kapitány összetörve ült egy hordón, kezébe temette arcát és úgy látszott, mintha zokogna.

A kormány mellett egymást átölelve állottak Mina és Pedro, és tágranyílt szemekkel nézték a villámló és mennydörgő eget.

A tutaj elején, a hordók között, a megpukkadásig tele, kezüket-lábukat elvetve és mozdulatlanul feküdtek a matrózok mint a halottak.

Csak Emánuel ült egyenesen a tutaj szélén.

Még több szörnyűség.

Az orkán gyorsan közeledett, hogy a boldogtalan hajótörötteknek megadja a kegyelemdőfést.

Új-Kaledónia felől bömbölve dübörögtek a mennydörgések, szakadatlanul cikáztak a villámok.

Mina a sátorba menekült, de don José nem mozdult el helyéről. Úgy látszott, mintha megkövesült volna a fájdalomtól és mintha minden küzdelmet feladva várta volna a halált.

- Itt a bál! - mondta Reton rekedten, mikor az első nagy szélroham lecsapott a tutajra.

Az árbóc meghajlott és a tutaj vésszesen recsegett, mintha minden eresztéke megtágult volna.

- Kormányos, végünk van? - zokogott Pedro térdreesve.

A vén tengeri foka a fejét rázta.

- Isten kezében vagyunk - felelte - és egyelőre semmit sem tudhatunk.

Még egy szélroham kapott feléjük, aztán egy hullám majdnem merőlegesen kapta fel a tutajt. A sátor, ahová Mina menekült, leszakadt és elrepült és valóságos csoda volt, hogy a leánykát is magával nem vitte.

A deszkák recsegésére és a lökéstől egymásnak guruló hordók zajára a kapitány végre fel-emelte fejét.

- Az orkán! - sóhajtott föl. - Vége van a szenvedéseknek.

Mindamelletts fölugrott és első gondolata volt, hogy az édesvízzel telt hordókat egy darab szurkos vászonnal letakarta. Ezután Minához akart sietni, aki a kormány mellé menekült, de fájdalmas hangok megállították útjában.

Többen nyögve kiáltoztak vízért s mindenfelől hörgések hallatszottak.

- Meghálnak! - kiáltotta a kapitány. - Reton, vizet hamar!

A szegény öregben nem volt már semmi erő, dadogva kérdezte:

- Kik halnak meg?

- A matrózok: pedig megmondtam nekik!...

- Tűz van! Égünk! - hörögtek a szerencsétlenek a tutaj szélén, már nem emberi hangon.

- Segítség! Vízet! - zokogták mások.

- Mit csináljunk velük? - kérdezte a kormányos. - El kell őket onnan vinni, mert a hullámok valamennyit lesöprik a tengerbe.

- Elég erősek leszünk-e ehhez? - jajdult fel a kapitány.

- Don Pedro is segít, - felelte Reton - akkor talán menni fog.

Hárman együtt megfogták a legközelebbi haldoklót és a tutaj közepére cipelték. Így vittek át ötöt-hatot. Emánuel, az egyetlen a legénységből, aki nem evett a mérgezett halakból, tőle telhetőleg segített a munkában. Már vagy a hetediknél tartottak, mikor megint jött a szélroham és körben megforgatta a tutajt. A szélroham nyomában tornyos hullám dűlt végig a tetején. A kapitánynak és társainak éppen annyi idejük volt, hogy megkapaszkodhattak a kötelekben és az árbócban.

Mikor a hullám ismét lesiklott és a tutaj megint visszakarta egyensúlyát, az eleje üres volt. A négy matrózt, aki az imént még ott hevert, a víz lesöpörte.

- Óh! Szegény szerencsétlenek! - mondta Mina felzokogva.

- És a többiek, akik itt maradtak a tutajon? - kérdezte Pedro fájdalmasan.

- Ők is el vannak veszve, - szólt a kapitány csüggedten. - Ne gondoljunk rájuk többet. Annyira szenvednek, hogy a halál csak megkönnyebbülés lehet nekik. Ők akarták!... Hiába beszéltem nekik, hogy ne egyenek a mérges halakból.

- Reton, - folytatta aztán - keress egy kötelet és kötözzük magunkat az árbóchoz! Mert mindenre el kell készülnünk: még a legrosszabbra is.

A kormányos a tengeri fürdőtől egészen felfrissülve levágta a vitorlát és összeszedte a köteleket.

- Idekötjük, ami hordó még megvan, - folytatta a kapitány - aki szintén visszanyerte régi energiáját. - Segítsetek, Pedro és Emánuel, ha kedves az életetek.

- Siessünk, mielőtt a hullám ideér - mondta Reton.

Alig készültek el, újabb vízözön szántott végig rajtuk.

Aztán hirtelen csend lett.

Körülnéztek: egyedül voltak a viharban. A tutaj nagy része szét volt roncsolva és a vízzuhatag az utolsó lázadókat is elvitte.

A pillanatnyi nyugalmat Reton és Emánuel felhasználták és egy kicsit előre mentek, hogy a táncoló hordókat még jobban megerősítsék.

Hirtelen kiáltás hangzott fel; Emánuel ujjongva ismételte, oly hangosan, ahogy csak a torkán kifért:

- Föld!... Föld!...

Don José fölugrott.

- Hol? Merre? - kiáltott lelke mélyéig megrendülve.

- Északra! - hangzott a válasz.

- Nem káprázott a szemed?

- Nem, nem! Jól láttam, hogy nagy hegy volt! - bizonyította Emánuel.

- Kettő! - tette hozzá Reton. - Egy villám fényénél láttam.

- Meg tudnád mondani, milyen messzire volt?

- Nem lehetett több mint nyolc-tíz mérföldnyire, kapitány.

- Akkor nagyon közel vagyunk a parthoz, mert a Kanaki-hegyek csaknem közvetlenül a tenger színénél kezdődnek.

- De ha a szél arra fúj, akkor a szirtekhez fog sodorni.

- Mindenképpen jobb a parton, mint itt. Vigyázzatok!... Megint táncol a tenger!

A tutaj felszökött egy hullámhegy tetejére és megint leesve, tajtékos habot fröccsentett szét maga körül. A hajótöröttek, kötelekkel az árbócfához erősítve, rémülettel nézték a toronymagas hullámokat. Don José Minát védte óriási termetével, a kormányos pedig Pedróra vigyázott.

- Bátorság! - mondta don José, mikor a szélrohamok kissé alábbhagytak. - A part előttünk van és a szél egyenesen arra fúj. Nemsokára szárazra jutunk.

A villám fényében már tisztán látható lett a két hegy.

Az élet-halál küzdelem még néhány óráig tartott a bős hullámok között, amikor a kapitány hirtelen felemelte karját és örömtől fuldokolva mondta:

- Föld!... ott... fogjátok erősen... a...

Nem fejezhette be szavait, mert pokoli dübörgéssel, sivítva és zúgva csapott át rajtuk egy, az eddigieknél is nagyobb víztömeg.

A hajótörötteket egymáshoz paskolta a hatalmas hullám ereje. Majdnem egy egész percig voltak víz alatt, úgy hogy már csaknem fulladoztak.

Mikor megint felmerültek, Reton aggódva nézett körül. A tutajból már alig néhány deszka volt meg és csak a gerenda váza meredt ki csupaszon a vízből.

- Seniorita, erősen... mindjárt... meg... leszünk mentve... - lihegte a kapitány.

Most egy táncoló hullám fölkapta őket és óriási erővel nekilódította a tutajt a partnak. Recsegés, ropogás hallatszott, a nagy lökés elkábította a szerencsétleneket, aztán a hullám visszavonult. A tutaj pedig hordóstul, árbócostul megakadt egy kúpalakú sziklában, amely meredeken állt ki a tengerből.

Az árbóchoz kötve, félig ájultan heverték a hajótöröttek és sokáig egyikük se tudott szólni. Végre, a mennydörgések pokoli zivaja között, megszólalt egy gyenge emberi hang:

- Mindnyájan itt vagyunk?

- Igen, - felelt valaki.

- Hála Istennek! A szenvedések tehát elmúltak! Meg vagyunk mentve!

- Elég magasan vagyunk! - ismételte a gyöngye hang. - Ide már nem ér föl utánunk a tenger.

Most a kapitány szólalt meg:

- Oldozzátok el magatokat! Aztán meneküljünk fölebb a parton.

A kis csapat fölfelé kezdett botorkálni a sziklán. Jó ideig tartott, míg lassan föl birtak kúszni a rögös, szirtes partra.

Mikor fent voltak a sziklacsúcson, don José megkönnyebbülten, szinte vidáman mondta:

- Seniorita, a megpróbáltatások elmúltak. Mégis elérjük a Kék-Hegységet, don Pedro. Ha szegény matrózaim szót fogadtak volna nekem, most ők is itt lennének. De Isten másként akarta. Béke legyen velük!

- Aludjunk, nem bírom tovább! - mondta don Pedro.

- Én sem tudok megmozdulni! - nyögte Mina, bátyjára támaszkodva.

- Pihenjete, barátaim, - mondta gyöngéden a kapitány. - Elég sokáig birtátok a harcot az elemekkel. Én már mindent megszoktam s mégis alig tudom a lábaimat mozgatni. A bőjtölés, a fáradság, meg az izgalmak,... igazán, csoda, hogy kibírtuk. Téged azonban, Reton, mielőtt ledülsz, még valamire kérek. Szedd össze a fegyvereket, mert úgy látom, hogy széthulltak; pedig itt igazán szükség lesz rájuk. Ott estek szét a sziklán!

- Ezer ördög! Ezt a kis munkát kibírják még sovány bordáim! - kiáltott vidáman a vén tengerész.

Hangosan hívta Emánuel és vele együtt leereszkedett a sziklán, egészen a tenger színéig. Ott megtalálták a puskákat s a többi holmit is, amit a víz még nem sodort le a tutajról. Mire mindent összeszedtek és visszatértek, Mina és Pedro már mélyen aludtak.

Hajnalba a kapitány ébredt fel elsőnek.

Körültekintett, hogy mind meg vannak-e még a megmenekültek, aztán a part felé nézett. Nem csalódott föltevésében: a kanakiak földje nem volt több, mint fél kilométernyire s a zöld rhizophor dúsan virágzott rajta. Távolabb a már előttevaló nap fölfedezett két hegycsúcs látszott.

- Mennyire lehetünk Bualabeától? - gondolkozott José. - Átkozott legyen az a nyomorult, aki elrontotta a kronométeremet és a szeksztnst. Most pontosan meg tudnám mondani, hogy hol vagyunk.

Valaki ásított.

Don José megfordult; a kormányos nyújtózkodott mögötte és kéjjel szívta be a friss hajnali levegőt.

- Mi lesz, Reton? - évődött vele a kapitány, - még nem aludtál eleget?

- Igazad van, kapitány, - felelte az öreg tengerész - bizony elég régen alszom már, de sok éjjelt át is virrasztottam az utóbbi időben. Ezt pedig pótolni kellett. Mindig előttünk van még a part?

- Ne félj, nem szaladt el, Reton.

- Kanakit nem látsz? - Ezek a benszülöttek rendesen a parton szoktak kóvályogni.

- Még csak az árnyékát sem látom, öreg Reton - felelte a kapitány. - Van még erő a lábadban?

- Valami kevés maradt benne.

- Akkor ereszkedjél le a partra és keress kagylókat. Itt sok csiga lehet s igen jó reggelire számíthatunk.

- Jobb szeretnék egy tál sült halat, - dörögte kedélyesen a vén tengeri medve.

- Majd lesz az is nemsokára! - tréfákozott a kapitány, - egyelőre azonban éadjük be azzal, ami van!

A vén tengeri foka, bár borzasztó gyöngének érezte magát, lekúszott a korallszerű sziklán, egészen a tajtékosan csobogó hullámokig. Kagyló volt elég a szikla lábánál. A vihar hordta őket oda. Reton összeszedte a legnagyobbakat és visszamászott velük a sziklacsúcsra, ahol már mind felébredtek.

- Itt a reggeli, - kiáltotta ledobva a zsákmányt. - Ha tüadjünk volna, remek fogást lehetne ebből készíteni.

- Amott láttam egy csomó tengeri füvet, - mondta Emánuel. - Talán elég lesz arra, hogy meg-süssük tüadjénél a reggelit.

- Hozd fel! - parancsolta Reton, - de siess, mert nagyon éhes vagyok.

Nemsokára vidám tűz lobogott a sziklatetőn s a hajótöröttek mind elégedetten ülték körül. Finom illat terjedt szét a levegőben, mikor a kagylók a tűz fölött kettéhasadtak és sárgás, kocsonyás tartalmuk dagadni kezdett a melegtől.

- Boldog szigetlakók, akiknek csak le kell hajolni a tengerbe, a legjobb reggeliért, - mondta Pedro, mély lélegzettel szíva be a kellemes illatot.

- Kész a reggeli! - kiáltott Emánuel.

A kalapácshalak.

Annyi bőjt után igazán pompásan esett ez a kitűnő ízű reggeli, teljes biztonságban a száraz-földön, szabadon a jó levegőben, amely illatos volt, valami közeli balzsamos réttől vagy virágzó erdőtől; talán ez volt legjobb órájuk, mióta elvitorláztak a csilei kikötőből.

Elvégezvén a falatozást, a kapitány megerősödve, vidám hangulatban ereszkedett le a sziklán a tutajig, hogy lássa, lehet-e még a roncsokból valami úszóalkalmatosságot összetákolni. Sajnosan tapasztalta már az első vizsgálatra, hogy alig két-három szál használható deszka maradt meg.

- Elég lesz a senorítának, - mondta - nekünk csak annyi kell, hogy megkapaszkodhassunk benne.

Emánuel és Reton segítettek neki; egyenként kihúzgálták a megmaradt deszkákat egészen a kavicsos földre, ami a sziklát körülvette, aztán kötelekkel valahogy összetákolták, egymáshoz kötötték a deszkákat, hogy Mina és a fegyveres kazetta is elférjen az új tutajon.

Mina lekúszott a sziklákon és elhelyezkedett az ide-odaringó deszkákon.

Az új tutajt belökték a vízbe. A négy ember is begázolt mellette a vízbe, kezükkel megkapaszkodtak a tutaj szélébe és lábukkal erősen tempózva úszni kezdtek.

Mina a fegyveres kazettán ült és a kormányos puskáját tartotta kezében.

A furcsa alkalmatosság már jócskán előrehaladt, amikor egyszerre csak Reton hirtelen nagyot ugrott.

- Mi bajod? - ijedt meg don José.

- Beleütköztem valamibe! - felelt zavart arccal a kormányos.

- Bizonyára valami szikla volt!

- Ördögöt! Más lehetett az, mert mozgott - csóválta fejét Reton.

- Bukj alá, talán megtalálod a víz alatt!

A kormányos fogai közé vette a navaját és eltűnt a vízben.

Pár perc múlva megjelent a feje, tajtékos, fehér parókával.

- Miféle csúf bestia ólálkodik itt körülöttünk! - mondta borzadva. - Az ember azt hinné, hogy valami tűvel kirakott skatulya.

- Hála Istennek! Azt hittem, hogy cápa! - sóhajtott megkönnyebbülten a kapitány.

- Kár olyan nagyon örülni - aggodalmaskodott az öreg Reton.

- Talán mást is láttál? - kérdezte a kapitány, kissé meghökkenve.

- Nem messze innen egy jókora halfélét láttam elsuhanni; kalapácshalhoz hasonlított - felelte Reton.

- Tovább! - hajtogatták türelmetlenül Emánuel és don Pedro.

Újra úszni kezdtek, de Reton csakhamar megint szitkozódva hagyta abba az úszást.

- Végezni kell evvel az unalmas bestiával - mondta dühösen; evvel megmarkolta kését és megint lebukott a víz alá.

Három-négy hullám csapott fel a feje felett, aztán valami négyszögletes állat bukott fel hömpölyögve a víz színére. Mindjárt utána feljött Reton is.

- Miféle állat ez? - kérdezte, a vízen ringó élettelen tömegre mutatva.

- Ez olyanfajta hal, ami csak édesvízben él és ez nagyon jó jel ránk nézve.

- Miért, kapitány?

- Mert azt jelenti, hogy folyó van a közelben. - Tudni kell ugyanis.....

Ijedten szakította félbe szavait.

- Vigyázz!... - kiáltotta. - Itt a cápa!

Ijedten álltak meg. Mina megmarkolta karabélyát.

- Senorita, - fordult hozzá a kapitány - tud célozni?

- Igen.

- Öntől függ most minden.

- Miért?

- Egész csapat kalapácschal van körülöttünk.

- Biztosan látta őket, kapitány? - kérdezte Pedro összerázkódva.

- Ott úsztak, négy méternyire innen.

- Mennyi volt?

- Lehetett hét-nyolc; don Pedro, jó lesz felkapaszkodni a tutajra.

- Miért éppen én?

- Ne ellenkezzék; mi tengerészek vagyunk.

A fiatalember óvatosan kúszott fel a tutajra és a kazetta mellé telepedett.

Pár tempót úsztak még, midőn a tutaj előtt néhány lépésre csobogó zaj támadt és egy furcsa, kalapácsalakú fej bujt ki a vízből.

Oldalt csúnya, sárga, reflexes kék szemek álltak ki belőle; fujva lihegett.

- Don Pedro! - szólt a kapitány.

Két lövés volt a felelet.

Mina és Pedro egyszerre lőtték ki a karabélyokat a csúf fej felé.

A cápa merőlegesen emelkedett ki a vízből, valami süvöltő kiáltást hallatott, aztán visszabukott.

Vörös folt jelezte a helyet, ahol eltűnt.

- Nagyszerűek az én golyóim - büszkélkedett a kormányos. - Ez sem kap be több halat.

- Brávó, senorita! Valóságos csodát művel ön.

Ebben a pillanatban Emánuel felsikoltott.

Az úszók elsápadtak.

- Carramba! - kiáltott a fiú, megkapaszkodva a tutajba. - Meglöktek!... Itt vannak mellettem!

A következő pillanatban a tutaj előtt felbukkant öt nagy fej és zöld szemek meredtek a tengerészek felé. Don José egy tempóval Emánuel mellett termett.

- Ne mássz a tutajra! Elsülyed! don Pedro, célozni!...

Pedro és Mina céloztak, a karabélyok másodszor szólaltak meg.

Két cápa csapkodva fordult a hátára, míg a többi ijedten bujt a víz alá.

- Vigyázzatok, hogy ne támadjanak alulról! - kiáltott a kapitány.

Reton lebukott a víz alá.

- Itt vannak? - kérdezte don José, mikor megint feljött.

- Nem látom őket, kapitány, - felelt a kormányos - talán nem tetszett nekik a fogadtatás.

Pár percig vártak, de miután nem történt semmi, folytatták az úszást. Még négyszáz méternyire voltak a parttól, amelyet vastagon borított a rhizophor.

Már egészen közel voltak, mikor Reton, aki többször hátrafordult, felkiáltott:

- Jönnek utánunk!

Öt-hat kalapácshal jelent meg mögöttük, hangosan lihegve.

Mina, aki már újra megtöltötte karabélyát, visszafordult, féltérde ereszkedett és valóságos sortüzet indított meg a halszörnyetegek felé. Rögtön visszahúzódtak, csak egy folytatta az útját, egyre közelebb jött.

Mina felkapta a másik karabélyt és egyenesen a szájába lőtt, úgy hogy a szörnyeteg egyszerre kapta be a golyót, füstöt és tüzet. A négy méter hosszú hal a víz alá készült bukni, de mellette feltűnt a kapitány, a navajával a kezében.

- Remek vágás, don José, - kiáltott Reton - gratulálok.

- A torkába szúrtam, oldalról - felelt a kapitány, kibotorkálva a vízínövények közt. - Gyorsan a partra, mielőtt utólréne.

Egy ugrással kint voltak a nedves fűben. Mina bátyja segítségével szintén leszökött a tutajról.

Most újra megjelentek a kalapácshalak, az elhagyott tutajra vetették magukat; először szét-darabolták és aztán farkcsapásokkal egészen apró darabokra zúzták.

- Haszontalanok, - mondta a kapitány - ha egy perccel előbb érnek utól, végünk van.

- Köszönet a senioritának, aki visszatartotta őket - vetette utána Reton. - Kitünően bánik a puskával, Mina.

- Más is így tett volna - felelt a szép csilei leány.

- Vagy elájult volna az ijedtségtől - tette hozzá a kapitány.

Egy rhizophorfának széles gyökereire kapaszkodtak fel és miután nagyon erőtlene voltak a fáradságtól, egy negyedóra hosszát pihentek.

Igyekeztek csendben maradni; féltek, hogy esetleg a fák mögött elrejtve kanaki falvak lehetnek.

- Emberevők közt vagyunk - figyelmeztette társait a kapitány. - Azért egyelőre semmi lövés és semmi beszélgetés.

Felemelkedtek, halkan hatoltak az erdő felé, elől a kapitány.

Ez hirtelen lehajolt és felemelte karabélyát.

A többiek, bár nem tudták, miről van szó, utánozták őt.

- Mi az, José? - suttogta Pedro, melléje kúszva.

- Emberek vannak itt - felelt szintoly halkan a kapitány.
- Kanakik?
- Igen.
- Sokan?
- Ketten voltak, kőbaltákkal és lándzsával.
- Mit csináltak?
- Mintha kerestek volna valamit.
- Elmentek?
- Nem hiszem... Ott vannak, látja őket, Pedro?

A fiatalember a jelzett irányba nézett. Csakugyan, két magas, sötétbőrű ember tűnt fel. Egyetlen öltözkük a fejükön pompázó színes tollbokréta volt.

Nagyon el voltak foglalva; ide-oda járkáltak a fűben és hosszú szalagokat kötöztek egyik nádtól a másikig.

- Mit csinálnak? - kérdezte don Pedro.
- Sejttem már - felelt a kapitány. - Kutio-Kueta-ünnepélyre készülnek.
- Miféle az?
- Hát ez a galambjárás idejében van. A Notu-k jönnek.

A két sötétbőrű eltűnt és a kis csapat folytatta útját a rhizophorfák közt. Öt perc múlva odaértek a kifeszített szalagokhoz, amelyek olyan módon fogták össze a nádak, hogy fent egy kicsit szétállanak s így a galambok keresztülbújhassanak. Az eper- és búzaszemeket csalogatónak szórták az ágakra.

Tovább haladtak. Lábuk nyomán moszkító-felhők rebbentek fel, fájdalmas csípéseket okozva. Ezeket a szunyogféléket, melyek vizes helyeken élnek és éppoly támadók és kellemetlenek, mint a szunyogok, az angolok sad-fly-nak nevezik. Csak egy napig élnek.

A talaj puha volt a keresztülszivárgó víztől: folyton félniök kellett, hogy belesüppednek valamely mélyebb helyen. Végre mégis szikkadtabb földre léptek, egy remek, óriási banánfa előtt. Majdnem harminc méter volt az átmérője és a körben, vízszintesen kinyúló ágai hihetetlen messzire terjedtek szét.

- Egész erdő, egyetlen szál fából - mondta a kormányos. - Sohasem láttam még ekkora fügefát.
- De olyanokat láttam, amik többet érnek - vetette közbe Emánuel. - Kisebbek ennél, de jó vacsorát adnak nekünk.
- Mit láttál?
- Öt perc múlva megmondom - felelt Emánuel és elszaladt.
- Talán kókuszdiót! - kiáltott fel Mina.
- Jó lenne! - tette hozzá a kapitány. - Annak kitűnő teje van.

A nagy fa alá heveredtek le, de előbb az ágakat félkörben lehajlították, úgy hogy árnyas, zöld sátor keletkezett körülöttük.

Már mozdulni sem tudtak, olyan fáradtak voltak. Emánuel visszatért egy féltucat friss, nagy kókuszdióval, amelyeknek a teje kitűnő volt, csak a húsa még nem eléggé érett.

A galambok átvonulnak.

Miután jóllaktak, elhatározták, hogy aludni fognak, bár tudták, hogy veszedelmes vidéken vannak és emberevők lephetik meg őket. Mindamellettt öt perc múlva mély álomba merültek.

Egyedül Emánuel nem húnyta le szemeit; rosszakaratúan nézett végig alvó társain. Mikor mindnyájan horkoltak már, halkan felkelt és a legközelebbi rhizophor felé tartott.

- Csak tudnám kikötött-e már és hol? - suttogta maga elé. - Megtalálták a tengerbe dobott jeleimet? Több mint ötszáz parafát dobtam a tengerbe a titkos jellel. Ha egyet sem találtak volna belőle?! Pedig meg akarom kapni részemét a kincsből! Ej!... követem az utasításokat!

A rhizophorfához közel egy másik nagy fa állt. Elővette naváját és hosszúkás darabokat vágott le a fa kérgéből. Aztán eléggé felismerhetően három keresztet és három madarat vésett rá.

- Meg fogják találni? - mormogta. - Ezt bizony nem tudhatom. Mindegy. Nekem így mondták és én engedelmeskedem. Minden nap hagyok nyomokat.

Csendben visszament az alvókhoz és végre ő is behúnyta szemeit.

Naplemente után a kapitányt mélyhangú bögés keltette fel. Mintha ökörcsorda közelednék.

- A galambok! - kiáltott felugorva. - Az ünnep kezdődik.

- Mi az, don José? - ébredt fel Pedro. - Honnan ez a b  g  s? Bik  k vannak itt?

- A notu-csapat közeledik, - felelt a kapitány - az első csoport már valószínűleg leszállt a magokra.

Csakugyan, minden oldalról, a füge-, narancs-, banán- és k  kuszf  k közül, nem nagyon magasan a föld felett, mad  rcsapatok rebbentek fel.

- Hogy   r  lnek most a kanakiak! - mondta Reton. - Hónapokig nem fognak emberhúst enni.

- Jó   z  ?

- Jobb, mint a tyúk - felelt a kapitány.

- K  r, hogy nem lőhetünk k  zib  k!

- Eszetekbe ne jusson! A két mad  rvad  sz   szrevenn  .

- Azt hiszed, hogy már itt vannak?

- Azt hiszem, igen. Készen vagytok mindnyájan?

- Készen - felelték kórusban.

- Tehát: Reton, te jobbra m  gy Em  nuellel, mi pedig balra tartunk. K  zrefogjuk   ket. Ha az erdő felé menekülnek, lőhettek. Csend és figyelem!

A kis csapat szétvált és a kapitány Minával és don Pedroval halkan siklott a kifeszített mad  rh  l  k felé. Lehajolva szétválasztották az ágakat és ugyancsak vigyáztak, hogy a legkisebb zajjal se ijessz  k meg a két kanakit.

A fejük felett tovább vonultak a galambok. Olyan hangot adtak, mint az   k  r és néha csapattostul ereszkedtek le a kötelekre, hogy a szemeket felcsipegess  k.

Egyszerre, két vagy háromszáz lépésnyire, k  t lövés csattant el, utána velőtrázó sikoltás rázta meg a levegőt.

- Reton - kiáltott a kapitány.

Hangja összevegyült a fájdalmasan visszhangzó ordításokkal.

- Szerencsétlenek! - kiáltott újra. - Elfogták őket!...

Most mindnyájan szaladni kezdtek, keresztülugráltak a kifeszített szalagokon és szétágazó gyökereken. Mina sem maradt el. Az ordítás végre lassan elhalt és megint nem hallatszott más, csak a tenger távoli mormogása.

Végre a kapitány megállt azon a helyen, ahol előtte való nap a két kanaki dolgozott. Alig tudta visszatartani a melléből kitörni akaró zokogást.

- El vannak veszve! - kiáltotta.

- Nyugodtabban, kapitány - csendesítette Pedro, aki maga is mélyen megrendült. - Még nem tudjuk, mi történt!

- Ismerem Reton golyóit, ezek az övéi voltak. A kanakiak elfogták őket.

- Keressünk tovább, kapitány - mondta Mina. - A kapitány nem olyan ember, akivel könnyen el lehet bántani!

- Igaz, keressük meg őket! - felelt a kapitány hirtelen megnyugodva.

- Hátha talált az a két lövés?!

Figyelmes hallgatóság után tovább osontak. Hirtelen a kapitány egy ágba kapaszkodott és visszarázkódott.

- Mi van itt? - kiáltott fel.

Lehajolt és kutató ujjai egy emberi alakot érintettek. Félig el volt rejtve a fű közé.

- Halott!

Megfogta a karjánál és kihúzta.

Egy kanaki volt, fejét golyó zúzta szét.

- Ez Reton műve - mondta figyelmesen megvizsgálva a sebet. - Ismerem a golyóit.

- Nincs ott még néhány?

- Nincs.

- Akkor Emánuel puskája nem talált.

- Valószínűleg - felelt a kapitány. - Mindig csütörtököt mondott.

- Mit fogunk tenni?

- Visszamegyünk a fügefánkhoz. A kanakiak nem eszik meg azonnal a foglyaikat; rendszeren valami ünnepre várnak vele.

- Borzasztó! - sóhajtott Mina. - Szárazon, tengeren, csupa balszerencse; ez az arany csupa bajt hoz, mint az Inkák kincse!

Szomorúan indultak vissza a hatalmas banánfához és már majdnem elérték, mikor a kapitány hirtelen két emberi árnyékot látott meghúzódni a gyökerek között.

Felemelt karabéllyal közeledett és erős hangon szólt oda:

- Barátok vagyunk!

Levélzörrenés hallatszott, aztán hirtelen egy ember emelkedett fel. Don José és a kanaki egy darabig némán nézték egymást, mint ha ki akarnák ismerni elrejtett gondolataikat.

A kapitány szólalt meg először.

- Nem akarunk bántani.

A vadember fejhajtással jelezte, hogy megértette; mögötte a társa tűnt fel, kőbaltával kezében.

Az éjszaka világos volt. Elég jól láthatták egymást. Egyszerre felkiáltott a két kanaki. Fegyvereiket ledobták és szemmel látható csodálkozással közeledtek a kapitányhoz, mutatóujjukkal megérintették a homlokát és gyengéden megkaparták arcát.

- Fehér emberek! - mondta végre az első és elkezdett eszeveszetten ugrálni és forogni. - Fehér emberek! - ismételte örömmel.

- Mit csodálkozol? Még soha sem láttál fehérarcúakat? - kérdezte a kapitány.

- De igen, a nagy főnök is fehér volt.

- Milyen főnök?

- A mi törzsünké, a Krahoa-törzsé.

Most a kapitányon volt a sor örülni. Csakugyan szerencsájük volt, hogy ilyen hamar találkoztak azokkal, akiket kerestek.

- Krahoa-törzset mondtál? - kiáltott Pedro.

- Krahoa, Krahoa - ismételte a vadember.

- Az apám lehetett az a főnök? - fordult Pedro Joséhoz, aki tolmácsolta a vadember szavait.

- Türelem - felelt don José. - Most nem gondolhatunk erre, mert az emberevők visszajöhetnek. Azokhoz tartoztok, akik az imént erre futottak? - fordult megint a vadakhoz.

Az első tiltakozó mozdulattal felelt:

- Azok emberevők, - felelt - a mi nagy főnökünk eltiltott minket ettől a megvetésreméltó szokástól. Mi már nem esszük meg felebarátainkat.

- A szimbólumot, don Pedro.

A fiatalember kibontotta mellényét és kivette belőle az értékes fakérget. Egy darab szurkos vászonba volt csavarva, hogy a víz ne árthasson neki.

A kapitány kitekerte a rongyból és megmutatta a két kanakinak.

- Tabu!... Tabu!... - kiáltottak fel, mikor meglátták.

- Mit mondanak? - kérdezte Pedro.

- Úgy látszik, ez a kéreg valami titkos tulajdonsággal bír. Nem mernek hozzányulni. Azt hiszem, ennek a talizmánnak a birtokában mindent tehetünk velük.

Aztán megint a vademberekhez fordult és parancsoló hangon mondta nekik:

- Kövessetek!

A kanakik felvették fegyvereiket, összeszedtek egy marék galambot és ellenmondás nélkül követték a hajótörötteket.

A fügefához érve, leültek a gyökerekre és helyet mutattak a vadaknak is.

- Talán vacsorálhatunk együtt - jelentette ki a kapitány. - És kissé fáradtak is vagyunk.

A kanakihoz fordult.

- Elég biztos helyen vagyunk itt?
- Az erdő sűrű és az emberevők faluja messze van.
- Vakmerőség lenne tüzet rakni? Éhesek vagyunk.
- Testvérem elkészíti a vacsorát; mi is éhesek lettünk, reggel óta menekülünk.
- Miért? Kik üldöztek?
- Foglyok voltunk annál a törzsnél, amelyik elrabolta két társadat.
- Honnan tudod? - kérdezte megütközve a kapitány.
- A gyökerek közt bujkáltunk és láttuk, mikor elfogták őket. Az emberevők most minket keresnek és nem a fehér embereket.
- Rögtön megeszik őket?
- Csak a Pilu-Pilu ünnep után és akkor sem biztos, vajjon a másik fehér ember, aki a tengerről jött, megengedi-e.
- Mit beszélsz? - ugrott fel don José. - Fehér embert mondtál?
- Igen.
- Honnan jött?
- A tengerről, egy fehér szárnyú bárkán.
- Mikor?
- Nem tudom. Akkor még nem készültek a Kutio-Kueta-ünnepre.

A kapitány izgatottan fordította le Minának és Pedronak a hallottakat. Ők ugyanis nem értettek semmit a kanaki-nyelvből.

A fiatal ember elsápadt.

- Megelőzött a nyomorult! Nem lehet más, mint Ramirez!

Don José folytatta a kanakival való beszélgetést, míg a másik a kitűnő galamboknak egyikét fosztogatta ügyes kezekkel:

- Láttad a fehér embert? - folytatta a kérdezősködést José.
- Kétszer.
- Hogy nézett ki?
- Olyan nagy volt, mint te, de a szakálla vörös színű és az arca sötétebb.
- Nem láttál semmit különöset az arcán?
- De igen, egy mély, behegedt sebet.
- Egyedül jött?
- Hat fehér tengerész volt vele.
- Láttad a szárnyas hajót?
- Én nem, - felelt a kanaki - mert engem a testvéremmel becsuktak egy pajtába és őriztek. De mesélték nekem.

A kapitány mindent lefordított Pedronak.

- Ő az! - mondta meggyőződéssel a fiatal ember.
- Hogy hívnak? - fordult vissza don José a kanakihoz.
- Matemate.
- Azt mondd, ismerted a nagy fejedelmet.
- Egyike voltam a legjobb barátainak.
- Helyes, Matemate, nézd meg jól ezt a fiatal embert és ezt a leányt. A nagy fejedelem gyermekei.

A két kanaki megrázkódva ugrott fel, aztán a földre vetették magukat és a fejüket verték ökleikkel.

- Mit csináltok? - csodálkozott a kapitány.
- Hűséget fogadunk a nagy fejedelem gyermekeinek - felelték a vadak, tovább ütlegetve fejüket.

Pedronak és Minának kellett őket felemelni, hogy ne zúzzák össze koponyájukat.

- A szigeten mi vagyunk a legszerencsésebbek, - jelentette ki Matemate - mert mi láthattuk a nagy Tahahaka gyermekeit. Mondta, mielőtt meghalt, hogy egy napon megérkeznek majd fehérszárnyú hajókon.

- El fogod őket vezetni a Krahóa-földre? - kérdezte a kapitány.
- Most rögtön, ha kívánják.
- Egyelőre más dolgunk van. Nem mehetünk el innen, amíg ki nem szabadítottuk a többi fehér embert, akik rokonai a nagy fejedelemnek. De már jó lenne vacsorázni.
- Valaki jön - ijedt meg a kanaki.
- Ki?
- Nem tudom, valószínűleg emberek.
- Felfedezték a rejtékhelyünket?

Matemate nem felelt, felnézett a fára és megelégedetten bólintott.

- Gyorsan fel, fehér barátaim, - mondta - ne tétovázzunk sokáig.

A nagy fának lépcsőszerű ágait sűrű lombozat fedte.

A kapitány Minát felemelte addig, ahol az ágak kezdődnek.

- Kapaszkodjék tovább, seniorita, már csak pár méter az egész.

Fél perc alatt amerikaiak és kanakik fent voltak a fa legmagasabb csúcsán.

- Most mondd el, mit láttál és mit hallottál - suttogta don José.
- A notu hangját utánozta valaki, - adta vissza a szót Matemate. - Figyelj csak.

Csakugyan, három-négyszáz lépésnyire felhangzott a notu mély bűgása. Habár a kapitány nem ismerte nagyon az erdő galambjának a hangját, mégis úgy találta, hogy van benne valami idegenszerű.

- Igazán azt hiszed?
- A notu hangját nehéz utánozni, - felelt a kanaki. - Csak én és a bátyám tudjuk idecsalni őket.
- Talán felelnél nekik?

- Erre én is gondoltam.

- Akkor megtudjuk, hogy vadászok voltak-e a hangutánczók vagy pedig minket keresnek.

A kanaki letépett egy levelet és kettészakította, aztán a szájába tette és ajkaival mesterien utánózta a bűgást.

Nyers kiáltás, egészen olyan, mint a galamboké, bűgött végig a fák között. Három-négyszer ismételte, aztán elhallgatott.

Pár perc múlva felelet hallatszott, de ez túlságosan mély és tökéletlen volt.

- Most meglátjuk, erre jönnek-e, - mondta Matemate. - Ne lármázzatok és egy szót se szóljatok, amíg nem mondom.

Ebben a percben a hangok ismétlődtek.

- Itt vannak! - suttogta Koturé testvérehez fordulva.

A rhizophorok közt.

Egy kis nyíláson a sűrű lombozat között, egészen jól lehetett látni a homályban, amint öt emberi alak tűnik elő egy nagy bokor mögül. Négy fekete volt, az ötödik fehér, valami vászonba burkolva.

- Négy kanaki és egy fehér ember, - mormogta don José. - Minket keresnek. Elárult volna valaki?

A kőbaltákkal felfegyverkezett vadak és a puskás fehér ember megálltak a fügefánál, mintha keresnének valamit. Aztán kutatva tovább haladtak a rhizophor-fák közt, nem is sejtve, milyen közel vannak azokhoz, akiket keresnek.

- Hova mennek? - mormogta a kapitány.

- Mindjárt megtudjuk, - felelt Matemate. - Elárultak benneteket.

- Kicsoda?

- Talán az embereid közül az egyik.

- Az lehetetlen! Teljesen bízom bennük!...

A kanaki fejét rázta és figyelmesen nézte a tovább vonuló csapatot.

Azok érthetetlen módon viselkedtek. A fehér ember, körülvéve a vadaktól, minden fát alaposan végigkutatott, a törzsén fel- és lefelé vizsgálva a kérget.

Mit kerestek? A hajótöröttek nem tudták kitalálni.

Egyszerre csak megálltak egy széles kaori-fa alatt, úgy látszott, valami rendkívülit vettek rajta észre. Három-négyyszer körüljárták és mindig ugyanegy helyen álltak meg, aztán eltűntek a nádak között.

- Mit szólsz hozzá, Matemate? - mondta a kapitány, aki mindent látott.

- Szeretném látni azt a fát! - felelt a kanaki.

- Mi lehet rajta olyan különös? Már elég messze vannak, meg lehetne nézni.

- Nekem kötelességem örködni a nagy fejedelem gyermekeire és azért nem engedhetek meg ekkora meggondolatlanságot, - felelt Matemate. - A kaori-fa nem szökik el és megnézhetjük később is, mikor már elmúlt a veszély.

Aztán, mikor látta, hogy Mina és Pedro már majd leestek a kimerültségtől és fáradtságtól, Koturéhoz fordult:

- Készítsd el a vacsorát. Én majd ágyat vetek.

Koturé lecsúszott a fáról, Matemate pedig felkapaszkodott egy felettük levő hosszú, vastag ágra és vékony vesszőket szedett össze. Bámulatos gyorsasággal nagy kosárfélét font belőlük, amiket aztán hálószerűen kifeszített két erős ágra. Jól odakötözte az egészet.

Mikorra elvégezte, megjelent Koturé s egy banánlevélben hozta a megsült galambokat.

A kitűnő vacsora gyorsan fogyott, aztán Matemate felsegítette Minát és Pedrót a hintaágyba, ahol a két testvér aléltan a fáradtságtól, rögtön elaludt.

A két kanaki és a kapitány - ők erősebb természetűek voltak - fennmaradt őrködni. És csak-ugyan, néhány óra múlva, hajnal felé, újra megjelentek a keresők. Most is a fehér ember vezette őket. Nagyon rosszkedvű lehetett, mert mikor a banánfa alatt mentek el, José tisztán hallotta, amint mérgesen szitkozódott, carrai-kat, carrambá-kat és carraco-kat kiáltozva.

Most sem vették észre őket és befordultak az erdőbe.

- Te is pihenhetnél, fehér ember, - mondta Matemate, amint meglátta, hogy a kapitány ásított.

Don José már nem tudta leplezni fáradtságát, elfogadta a jó tanácsot és leheveredett a hálóba don Pedro mellé. Tudta, hogy a két vadember, akikben már teljesen megbízott, őrködni fog.

Csakugyan nem történt semmi egész éjjel.

Hajnalban Matemate felkeltette és megkínálta őket friss kókusztejjel. Az éjjel szedte össze.

- Nem maradunk itt soká, - mondta. - Éjjelre elég jó ez a hely, de nappal veszélyes.

Koturé lejjebb ereszkedett egy ággal, hogy kémleljen, aztán mikor látta, hogy a környék nyugodt, mindnyájan lebocsátkoztak a fatörzsön és szerencsésen földet értek.

A nevezetes kaori-fa nem volt messze, pár perc alatt elérték. Első pillantásra semmi különös nem volt rajta. Szép nagy növény, negyven méter magas. A hajótöröttek és a kanakik három-négyszer megkerülték, ekkor az egyik kanaki hirtelen felkiáltott:

- A tabu!

A földtől másfél méter magasságban misztikus jeleket pillantott meg. Durva kés véste őket a kéregbe.

- Hogyan került ez ide? - volt a kapitány első szava a meglepetés után. - Éppen olyan, mint az öné, don Pedro, nem igaz?

- Teljesen, csak a két kereszt nincs meg az enyémen.

- A tengerben talált parafákon is volt ilyen, - tette hozzá don José. - Emlékszik?

- Igen, - felelt csodálkozva a fiatal ember.

Most a két kanakihoz fordult a kapitány.

- Nem ti csináltátok?

- Mi hozzá sem merünk nyulni egy nagy fejedelem jelvényéhez, - válaszoltak. - Tiki, a rossz szellem megölne.

Mina és barátai elgondolkodva hallgattak.

Hirtelen Koturé élesen fütyentett.

Matemate megfordult.

- Mi az?

- El kell menni innen, - felelt Koturé, - nem szoktam tévedni. Ha azt mondom, hogy jönnek, akkor biztos lehetsz benne. Jó lesz menekülni.

- Jöjjetek velem mindnyájan, - mondta Matemate parancsoló hangon.

Bokrokon és víztócsákon átugrálva követték Matematet. Nagyon nyugtalannak látszott, folyton hátrafordult, mintha a sarkában érezné a szörnyű kegyetlen emberhúsevőket.

Tíz perc múlva megállt egy kis csatornánál.

- Itt vagyunk - jelentette ki. - Itt jobban el vagyunk rejtve, mint odafenn a fán. Erre sohasem jönnek rá az emberevők.

A csatorna mély volt, de nem volt sok víz benne most, apály idején.

- De jön a dagály, - mondta a kapitány.

- Dehogy, - felelt a kanaki - egy pár óráig el lehetünk a vízben.

Se szó, se beszéd, megfogta Pedrót a karjánál és lebocsátotta a csatornába. A fiatal ember nem is ellenkezett.

Csak térdig ért a víz.

Aztán Mina következett, végre ő maga is leugrott, a kapitánytól követve.

Előttük egy sötét lyuk tátongott, amely folytatódni látszott a rhizophor-gyökerek alatt.

- Itt vagyunk! - mondta határozott mozdulattal Matemate.

A kanaki bevezette a hajótörötteket az üregbe, átgázoltak a rothadó növényektől puha és iszapos vizen, aztán csodálkozva látták, hogy egy fészkalakú helyen vannak, ahol könnyen elfér tíz ember. A fészkek falait, oldalát és padlóját egy rhizophor-fának széles gyökerei képezték, amelyek folytonos nedvességet izzadtak és így a földalatti lyukban a kint uralkodó meleggel szemben kellemes hűvös volt a levegő.

- Te magad ástad ezt a buvóhelyet? - kérdezte a kapitány.

- Igen, baltával, - felelt a kanaki. - Nehéz munka volt, de itt legalább biztos helyen vagyunk.

- Magasra jön a víz dagály idején?

- Kétszer napjában, derékig.

- Hol a testvéred?

- Mindjárt jön. Már itt is van.

Kintről kahu-kahu-kiáltásokat lehetett hallani.

- Koturé! - kiáltott Matemate. - Rossz jel!

- Miért? - kérdezte don José.

- A kahu-kiáltásokkal azt jelzi, hogy megint itt vannak az emberevők.

- Itt vagyok! - mondta Koturé, belépve. Négy kókuszdió volt nála, ezeket levágta a földre.

- Nem vettek észre? - kérdezte testvére nyugtalanul.

- Jó helyen voltam, mikor megláttam őket.

- Sokan voltak?

- Bizony, elegendő.

- Még mindig a fehér emberrel?

- Ugyanavval.

- Egész bizonyos, - fordult don José Pedrohoz, - hogy el vagyunk árulva. Valaki besúgta, hogy itt vagyunk.

- Hihetetlen, hogy Reton ilyesmire képes lehessen, - mondta a fiatal de Belgrano.

A kapitány felelni akart, de hirtelen sápadtan felugrott.

- Álmodom? - mondta. - De hisz ez lehetetlen? Lehetetlen!...

Annyira fel volt indulva, hogy mindnyájan csodálkozva néztek rá.

A távolból kutyaugatás hallatszott.

- Mi az, kapitány? - szólalt meg végre Pedro.

Az ugatás megismétlődött, most már közelebből.

- Hermosa! - kiáltotta lelkesedve a kapitány.

- Hermosa? - ismételték csodálkozva Mina és Pedro.

- Az én újfundlandi kutyám, amit Csilében vesztettem el, - magyarázta izgatottan a kapitány.

Pedro és nővére olyan hihetetlennek találták, hogy egy Csilében elveszett kutyát itt találjanak a kanaki földön, hogy dacára a helyzet komolyságának majdnem elnevelték magukat.

- Don José, - mosolygott Pedro - alighanem tévedsz.

- Ismétlem, hogy ez Hermosa hangja, - felelt a kapitány. - Hisz csak ismerem!... Száz közül meg tudnám különböztetni.

- És hogyan képzeled, hogy idejött? Csak nem úszta át utánunk a Csendes-Óceánt?

- Hátha Ramirez lopatta el?

Most megint behallatszott a csaholás, de már egészen közről.

A két kanaki felugrott.

- Megtaláltak! - mondta Matemate rémülten.

- A kutyám árult el! - mondta a kapitány kanaki nyelven.

- Ismered ezt az állatot? - kérdezte a kanaki csodálkozva.

- Az enyém volt!

- Veszedelemes jószág! Akkor felfedeztek bennünket!

- Biztosan rám talál!

- Pedig ha megöljük, sem érünk vele semmit, mert...

- Megtiltom, hogy hozzányulj! Különben is nem kicsi állat, nem könnyű elbánni vele!

- Nem fogjuk bántani! - jelentette ki Matemate. - Nem árt, ha eggyel többen vagyunk.

Most a bejáratnál hangzott fel az élénk csaholás.

- Csakugyan Hermosa! - erősítette a kapitány meghatottan.

- Egészen bizonyos?

- Bebizonyítsam? Most már úgyis mindegy.

- Lássuk hát!

A kapitány ajkához tartotta két ujját és könnyű, szaggatott fütytyentést hallatott.

Valami loccsant a bejáratnál és a víz fröcskölve rebbent szét. Nehéz test esett le, Matemate és Koturé azt hitték, ellenséggel lesz dolguk és baltájukat megsuhogtatva, felugrottak.

A kapitány visszatartotta őket.

- Hermosa! - suttogta.

Rögtön rá egy fekete és fehér szőrmés, nagy kutya tünt fel és olyan erővel ugrott a kapitánynak, hogy majdnem feldöntötte.

- Csitt, Hermosa! - intett a kapitány.

A pompás újfundlandi felemelkedett, gazdájának vállára tette két első lábát és hízelegve meg akarta nyaldosni az arcát.

- Elég!... Le veled!... - parancsolta José.

A kutya, bár még szerette volna a viszontlátás örömében folytatni a hízelgést, abbahagyta és csak okos szemeit meresztette gazdájára. Csodálatosképpen az ellenség még nem mutatkozott.

- Mire várnak? - kérdezte don Pedro.

- Az éjszakára, - felelt José, a kapitány. - Tudják, hogy vannak fegyvereink és a sötétséggel takarják magukat. Csend!...

Felemelt fejfel hallgatózott. Fent, a boltozaton, tompa ütések koppantak.

- Hallod, Matemate?

- Hallom, - felelt a vadember.

- Mit akarnak ezzel a koppantással?

- Sejttem már!...

- Én ugyan nem.

- A gyökereket fűtykösökkel verik fentről.

- Mirevaló volna ez? Utat akarnak nyitni?

- Akkor csak egy helyen ütnének, pedig hallod, nem teszik. Mást forgatnak a fejükben ezek az emberhúsevők.

- Csak nem gondolod, hogy össze akarnak bennünket nyomni idebent?

- Hogy megfulladjunk vagy hogy kényszerítve legyünk elhagyni rejtekünket. Csak egy dolog menthet meg.

- A percek drágák!... Beszélj!

- Másik kijárást kell fúrni. Kicsit soká tart majd...

- Mindnyájan segítünk. A mi késeink érnek annyit, mint a ti kőbaltáitok.

Minden percet fel kellett használniok, rögtön munkába fogtak.

Matemate jelölte meg az irányt, amerre ásniok kell. Igyekeztek, hogy ne a tenger felé nyissanak utat, mert onnét a dagály veszélyeztette őket; hanem inkább a sűrű erdő irányában, amelynek vastag ágai között eltűnhetnek majd.

Az üreg szűk volt, egyszerre csak ketten dolgozhattak.

Fél óráig törték késekkel és kőbaltákkal a kemény földet, amikor lövés, utána loccsanás hangzott fel.

A bejáratnál állt Mina, füstölgő karabéllyal kezében.

- Mit tettél, Mina? - ugrott oda don Pedro, mialatt a talaj pórusain keresztül zűrzavaros kiáltások szűrődtek át.

- Egy vadember akart itt leereszkedni, - felelt nyugalommal a fiatal leány.

- Megölted?
  - Eltűnt a vízben! Nem is kiáltott! Már pár perc óta lesem és volt időm célozni.
  - Nagyszerű leány! - mondta a kapitány.
- Most fentről egy durva hang jutott a fülükhöz.
- Gyilkos banda! - kiáltott a hang. - Meg fogjátok ezt fizetni!... Abbahagyjátok vagy nem?
  - Ki beszél? - ordított vissza don José.
  - Egy ember, teringettét!
  - Ebből semmit sem tudok, bandita!
  - Bandita, én? - hallatszott fentről, szidalmaktól kísérve.
  - Hát ugyan mi más az olyan ember, aki saját honfitársait üldözi egy idegen országban és a nőket sem kíméli? Aki az emberevőkkel tart?
  - Nagyon ki van hegyezve a nyelved, jó ember!
  - Nevezd kapitánynak, semmirevaló! - adta vissza don José.
  - Hahaha!... Mit parancsolsz, kapitány úr?... - folytatta a gúnyolódó hang.
  - Azt, hogy megmondd, ki vagy és miért üldözöd a saját fajodat?
  - Kérdezd meg, kapitányom, az én parancsnokomtól.
  - Hogy hívják?
  - Don Ramirez.
  - Az »Eszmeralda« kapitánya?
- Az ismeretlen nem válaszolt, morgott és dühöngött, mintha megbánta volna elhirtelenkedett felvilágosítását.
- Mina és Pedro hallották az akaratlanul kicsúszott vallomást.
- Le voltak sujtva.
- Itt volt tehát a rabló, aki a kincset, a sok aranyat, amiért apjuk, ki tudja, mennyit fáradt, most a magáévá akarta tenni.
- Megölöm! - mormogta sápadtan Pedro. - Egy ilyen zsvány nem érdemel kíméletet.
- Az ismeretlen harmadszor is megszólalt:
- Halljátok!... Carramba, carrai, carracchió!... Megadjátok magatokat vagy nem?
  - Gyere értünk! - felelt vissza don José, avval a reménnyel, hogy egy jó golyóval elnémítja emberét.
  - Nem!... Úgyis ki fogtok onnan mászni és akkor bedoblak benneteket a tengeri rákok közé!
  - Ahogy akarod!
- Többet nem beszéltek.
- A botütések újból megindultak, még dühösebben, mint előbb.
- Mialatt Matemate és Koturé dolgoztak, a kapitány a két testvérhez fordult, akik a falnál fehérebben álltak egymás mellett.
- Nos, mit szólnak hozzá? - kérdezte komor hangon.

- Itt van. Gondoltam.

- Azt kérdezem, mit csináljunk mi három nyomorult puskával? - kérdezte sötéten és szomorúan Pedro. - Hamar végeznek velünk!... Szeretnék egy ajánlatot tenni neki.

- Mit? - kérdezték egyszerre a kapitány és Mina.

- Megmondani ennek az embernek, hogy vezessen minket Ramirezhez.

- Hogy mondtad?

- És felajánlani neki a kincs felét.

- Ennek a lelkiismeretlen banditának? Nem vagyunk Amerikában, gondold meg és itt nemcsak hogy nem büntetik a gaztetteket, hanem még csak nem is tudják meg soha.

- Ezt nem értem.

- Nahát értsd meg: Ramirez elfogadná ajánlatodat, hogy aztán később megöljön és egyedül övé legyen a kincs.

Ki meséli el a csilei hatóságoknak, hogy Új-Kaledóniában megöltek egy-két fehér embert? A kanakiak talán?... Óh, sohasem engedném meg, hogy ennek az ördögnek kiszolgáltassák magukat.

Munkára, barátom. A senorita védje a bejáratot; úgy tud bánni a puskával, akár egy határőr.

Dél felé megszűnt a fejük felett a dobolás. Kicsit pihentek, kiürítették a kókuszdiókat, amiket Koturé hozott.

Éppen nekiláttak megint, mikor a bejárat felől egyszerre csak megszólalt az előbbi hang.

Mindnyájan odafutottak. Megint csak José felelt.

- Mit akarsz, rabló?

- Vége legyen már ennek a komédiának! - hangzott vissza kintről.

- Ha sietős neked, gyere le hozzánk!

- Az embereim össze fognak benneteket lapítani! Csak a leányt sajnálom! Hagyjátok abba.

- Még nem!

- Ah!... Sátán fajzatjai!... Vesszetek el mindnyájan.

- Jobb lenne, ha a sok kiabálás helyett megmutatnád az orrodát! - kiáltott közbe Pedro.

- Ah!... A kis madár is énekel! - gúnyolódott a tengerész.

Többet nem beszélt, a kapitány hiába várta, hogy ismét megszólaljon.

- Előre! - mondta aztán.

Megint lepergett egy félóra, az üregben emelkedni kezdett a víz. A bejáratnál Mina már térdig állt benne s mindez nem volt még elég: a gyökérboltozat egyre süllyedt a csapások alatt. A talaj, amint egyre verték odafent fütyköseikkel, nedvességet fröccsentett ki és mindig összébb szorult.

Egyszerre Mina felsikoltott.

- A tető a fejemet éri és a víz folyton emelkedik, - kiáltotta remegve. - Meg fogunk fulladni!

Abbahagyták a munkát.

Szívük összeszorult a félelemtől.

Mina már kénytelen volt fejét lehajtani s a víz már a derekán is túl ért.

- Hagyjuk abba, don José.

- Miért? Inkább így küzdve haljunk meg, mint azoknak a szörnyetegeknek a gyomrában.

Matematehoz fordult, aki tanácstalanul nézte a folyton magasabbra hágó vizet.

- Egy óra múlva egészen alatta leszünk. Elérjük addig a felső réteget? Vagy változtassunk irányt?

- Akkor az emberevők kezébe kerülünk. Itt dolgoznak felettünk.

- Talán legjobb lenne szembeszállni velük!

A kanaki nem felelt; gondolatokba merülve nézett maga elé.

- Ha megvárhatnánk az éjjelt, - mondta félig magának.

- Lehetetlen, - felelt a kapitány. - A nap még pár óráig az égen marad!

- Ha addig kibírnánk itt!

- Nemsokára elfogy körülöttünk a levegő; a tető süllyed és a víz eléri a fejünket!

- Mindegy, - mondta rövid hallgatás után a kanaki - bízd rám, kapitány!

- Vállalod a felelősséget?

- Vállalom! - mondta erős hangon. - Ássunk egyenesen felfelé, hogy minél előbb keresztül-törjük a talajt.

A határozott hang megnyugtatta a kapitányt.

Egy óra múlva a víz egészen eltöltötte az üreget és a nyílás, amin át a levegő közlekedett, egészen eltűnt.

- Végünk van! - sóhajtotta Pedro, átölelve Minát.

Ebben a pillanatban Koturé hu-hu-kiáltásokban tört ki.

Ezt a kiáltást csakis a kanaki nép használja s örömét vagy meglelégedését fejezi ki vele.

A kapitány felnézett.

- Matemate! - kiáltotta.

- Mi az, fehér ember? - fordult meg a kétségbeesetten dolgozó kanaki.

- A testvéred jókedvűnek látszik!

- Van rá oka!

- Hogyan?

- Mindjárt fent leszünk.

- Nem érzek semmi légáramlatot.

- Add a késedet, fehér ember. Elég lesz egy vágás.

A navaja átvándorolt a kanaki kezébe.

Mindnyájan figyeltek. Nehezen lélegzetek, mert a levegő már tűrhetetlenül fojtó volt.

Koturé megszólalt.

- Keresztül vagyunk!

- Végre!... - lélegzett fel a kapitány. - Már azt hittem...

Félbeszakította magát, mert beszédet hallott az újonnan támadt nyíláson keresztül.

Az emberevők tanácskoztak. Matemate hallgatózott és egyszerre meglökte a kapitányt.

- Gondoltam, - suttogta.

- Mit, barátom?

- Hogy ez nem a Nuku-törzs.

- Szóval egy más tribu?

- Igen, a Krahoa.

- Bizonyos, hogy nem tévedsz?

- Nem, fehér ember; ismerem a nyelvüket, hasonlít a miénkhez.

- De a tegnapiak Nuku-törzsbeliak voltak, azt mondtad.

- Úgy van.

- Milyen a Krahoa-törzs?

- Emberhúst esznek, de nem olyan vadak, mint a Nukuak.

- Ne rohanjuk meg őket?

- Nem hiszem, hogy sokáig ellenkeznének. Semmitől sem félnek jobban, mint a tűzhányó fegyverektől. Csak az a fehér ember ne lenne velük!

- Avval ne törődj, az első golyót neki szántam.

- Várjuk meg az éjjelt. Hu!... Hu!... Hu!...

- Minek örülsz megint?

- A kis fehér ember elhozta a tabut?

- Mindig nála van!

- A Krahoa-törzs is a notu-szimbólumot imádja.

Néhány perc mult el csendben, aztán Koturé kinyújtotta karját és nagyon óvatosan kiszélesítette azt a nyílást a földben, amin át friss levegőt kaptak.

Aztán kidugta a fejét.

Az éjszaka már befedte a vidéket, köröskörül csend borult a vidékre. Senkit sem láttak.

- Kimehetünk? - kérdezte Matemate a háta mögött.

- Nem látok senkit: ez nyugtalanító.

- Senki sem sejti, hogy kijövünk.

A kanaki egészen kiszélesítette a nyílást és a nádakba kapaszkodva, kidobta magát a földre.

Előbb Matemate mászott ki, utána a kapitány, aki egymásután emelte ki Minát és Pedrót.

Végre a friss levegőn voltak.

Matemate és Koturé halkan tanácskoztak, aztán a nádasok alatt a közelfekvő erdő felé kezdtek csúszni, a többiek utána.

Szerencsétlenségükre a nádas már húsz lépés múlva megszűnt, gyökerek és alacsony fűvek takarták a kopár földet, még csak egy magasabb bokor sem volt sehol.

Hirtelen durva hang szólalt meg:

- Fegyverre!

A két kanaki hátraugrott.

Ordítva, üvöltve, fegyvereiket suhogtatva közeledett feléjük egy csapat emberevő.

Legelől a fehér ember, igazi rablótípus, alacsony, izmos majdnem olyan széles, mint amilyen hosszú, tépett vörös szakállal.

- Ej, fickók, hát még mindig éltek? - kiáltotta dühösen, a részeges emberek kellemetlen rekedt hangján. - Meg fogtok fizetni nekem az emberemért, akit megöltetek!

A kapitány szó nélkül emelte fel puskáját és célzott. Mina és Pedro is megkapták a karabélyt. Ezt látva a vadak, akik eszeveszetten féltek a tüzes fegyverektől, abbahagyták a támadást és megálltak.

Lövés dördült el és a bandita jól találva, kiterjesztett karokkal térdre esett, aztán arccal előrebukott a földre.

Mikor a vadak elesni látták vezérüket, csodálkozva, félelemmel riadtak az »Andaluzia« kapitányára, aki füstfelhőben burkolva állt előttük.

De fegyvereiket nem bocsátották le és egyáltalában nem olyanoknak látszottak, mint akik hátrálni akarnak.

Matemate odament a kapitányhoz.

- A nagy fejedelem fia rögtön adja ide a talizmánt! - mondta.

Don Pedro mellényébe nyult és kivette a jól őrzött fakéregdarabot.

Matemate elvette, a vadak felé tartotta és háromszor felkiáltott:

- Tabu!... Tabu!... Tabu!...

Karját a hajótöröttek felé nyújtotta, jelezve, hogy ők a szimbólum tulajdonosai.

A Krahoa-törzsbeliek közül kivált egy öreg alvezérforma, tarkára tetovált ember és közelebb jött.

- Mi az a kezeden? - mondta.

- Vigyázz, öreg, - felelt a Kanaki. - Jól nyisd ki a szemedet!...

Az öreg előbb gyanakodva méregette végig a fiatal testvérpárt, aztán bátorságot vett magának és még közelebb ment.

Mikor Matematehoz ért, gyors pillantást vetett a jelvényre.

- A duk-duk!... - kiáltotta kimondhatatlan rémülettel. Pár perc alatt a földre vetette magát és ökleivel fejét kezdte ütögetni.

Harcosai ledobták fegyverüket és követték példáját.

A talizmán ismét megmentette a hajótöröttek életét.

A fehér király.

Szinte hihetetlennek látszik, de igaz, hogy a Polinéziában élő emberevők között is vannak titkos egyesületek, akárcsak Kínában vagy Oroszországban, amelyeknek megvannak a maguk szimbólumai és szertartásai.

A fiatal emberevők tizenhat éves korukig nem léphetnek az egyesületbe. Akkor barátaik figyelmeztetik őket, hogy az idejük elérkezett és Duk-Duk, a kőborló szellem, hívja őket.

A szektába való belépés nagy ünnepek mellett történik.

A szekta tagjai nagy előnyökkel vannak felruházva, így például, ha foglyul esnek és ki tudják mutatni, hogy a szektához tartoznak, akkor nem eszik meg őket, hanem gondos ápolásban részesülnek és ha felgyógyultak, visszaküldik őket otthonukba.

A jelvény nem mindig egyforma. Népesebb szigeteken több duk-duk is megél.

Megesik, hogy egyik jelvénynek van hatása egyes törzseknél, a másiknak meg nincs.

A mi barátainknak különös szerencsájuk volt. Véletlenül a Nuku-törzs a három galambbal jelzett szektához tartozott, el lehet tehát képzelni, mennyire meg voltak a vadak lepve, mikor a sérthetlenséget kifejező talizmánt meglátták a fehér emberek kezében.

Az öreg harcos felállt és a kapitányhoz közeledett.

- Parancsolj velünk: a tabu szentesít és jogod van tőlünk akármit kívánni.
- Mindenekelőtt tudni akarom, szövetségbe vagytok-e a Ketitörzsszel?
- Nem, a Ketitribu ellenségünk. Megeszi asszonyainkat és gyermekeinket, ha teheti.
- Akkor miért jöttél evvel a fehér emberrel, aki tegnap még a Ketitörzsszel járt?
- Sok harcossal jött hozzánk egy pár nap előtt és a talizmánt mutatta.
- Láttad?
- Igen, fehér ember.
- Olyan volt, mint a miénk?
- Ugyanaz.
- Folytasd.
- Mikor a duk-duk-jelvényt megláttuk nála, nem mertük bántani a Ketitörzsbeliakat, akik velük voltak. - Csak a főnökünk mert valamit szólani a fehér emberhez és életével fizetett a vakmerőségért.
- Ki ölte meg?
- A fehér ember, tüzfegyverrel.
- És aztán?
- Aztán kikiáltatta magát vezérnek és azt kívánta, tekintsük őt a tenger szellemének és imádjuk. Mi annyira meg voltunk rémülve, hogy minden további nélkül engedelmeskedtünk neki.
- A Ketiek még nálatok vannak?
- Nem: visszamentek a falujukba.
- Nem félsz, hogy megint visszajönnek?

- Nem hiszem, fehér ember.

- Ha megteszik, mi veletek leszünk.

- Dicső harcos vagy, mert megtoroltad a fejedelmünk halálát és megölted a fehér embert. Át akarod venni az ő helyét? Mi engedelmeskedni fogunk neked: a mi törzsünknek nincs vezére és vezér nélkül nem lehetünk.

- Én, emberevő király! - fordult Pedróhoz nevetve és csodálkozva a kapitány.

- Ah, koronát kínálnak önnek! - kiáltott fel a két testvér.

- A Nuku-korona!

- Visszautasítod? - kérdezte Pedro.

- Gondolkozási időt kérek, barátom. Igazán, sohasem voltak ilyen nagyratörő álmaim. És még hozzá emberevőknek a királya!

- Az apánk is az volt!

- Ez igaz!

- Te vagy a Nuku-király, én pedig a Krahóa-király! Kell-e ennél több?

- És én emberevő hercegnő! - durcáskodott tréfásan Mina. - Nekem is jusson valami!

- Akkor lépjük át a Rubikont, mint Julius Cézár - fejezte be a kapitány. - Nem én vagyok az első fehér ember, aki az emberhúst többé-kevésbé kedvelő népek fejedelme lett.

Rövid tanácskozásba merült a két Kanakival, akiknek beleegyezésével közölte a Nukukkal, hogy elfogadja a koronát.

Az emberevők örömmujongásba törtek ki és a koronázási ünnep megkezdésére azt ajánlották, hogy Ramirez katonáját rögtön helyben süssék meg.

Az új király csak nehezen győzte meg őket, hogy a fehér Isten nem engedi meg, hogy egymást egyék, mert különben borzasztó haragra lobban. A vademberek kissé hosszú arccal hagyták ott a tetemet, melynek gyomruk helyett így a sötétzöld puha fű lett a sírja.

Mostan két sorba rendezkedtek, középre vették az új fejedelmet és barátait, és elindultak az erdő felé.

Az utat fáklyákkal világították meg.

A mérföldekre terjedő erdőbe érkezve, balra fordultak.

Ez az éjfélel út körülbelül két óra hosszáig a legnagyobb csendben tartott. Most egy tágas mező következett, amelyen Niauli fák álltak hosszú sorban. Mindegyikhez egy kis kunyhó volt odaépítve.

A bokrok között örök vigyáztak. Fütttyentésükre a kis csapat felelt és aztán mindig hallgatva, ünnepélyes csendben bevonultak a faluba. A lakosok már aludtak: don Josét és barátait egy pajtához vezették, amelyik nagyobb volt, mint a többi, mert négy fa támasztotta és erős kerítés vette körül.

- Saját házában vagy - mondta vezetőjük. - Vidám vagyok, mert megint fehér ember lakik benne.

Belül kellemesen széles volt a pajta, csinosan ki volt festve és szalmagyékények feküdtek a földön, nyilván ágy helyett. A bútortat nem volt sok: néhány terrakotta váza, tele kókuszdióval, banánnal. Középen egy hatalmas méretű edény trónolt, koponyákkal körülékesítve. A nagy ünnepeken ebben főzték az emberi áldozatokat!...

Don José és a többiek már alig bírtak mozdulni, oly fáradtak voltak: még pár szót beszélgettek, kiitták egy-két kókuszdiónak a levét, aztán ledobták magukat a gyékényekre és csakhamar mélyen elaludtak, míg a két hű Kanaki, Hermosával együtt, az ajtó elé heveredett. A nap már fölkelte, mikor a hajótöröttek felébredtek. Fatamburák zengtek kint a fejedelmi sátor előtt.

Kinyílt az ajtó és megjelent az öreg alvezér, utána féltucat tamburás tolongott be, végül tizenkét fiatal gyerek nagy kosarakkal. Ezekben volt az új fejedelem első királyi reggelije.

Don José, aki éppen nem volt étvágy híjján, örömmel fogadta a küldöttséget és nyájasan bízta a fiukat, hogy tegyék le a kosarakat. Sőt odáig ment, hogy az alvezért meghívta, tartson velük.

A kosarakból egész jó dolgok kerültek ki. Sült malac főzeléssel, mely nálunk ismeretlen: a földön kúszik hosszú szálakban és leginkább a spárgához hasonlít. Hamuban sütik, kellemes lisztes tartalma nagyon jóízű.

Aztán volt sült hal, kenyérfagyümölcs-melléklettel.

A hajótöröttek és a két Kanaki, akik már régen nem ettek valami rendeset, bámulatba ejtették az öreg alvezért kitartó étvágyukkal. Mikor elvégezték, kikergették a tamburásokat, akik nem szüntek meg lármás zenével kísérrni a reggelizőket, majd élénk beszélgetés indult meg. Arról volt szó, hogy miképpen szabadítsák ki szegény Retont, aztán, hogy miképpen tegyék lehetetlen-né Ramirezet és mi módon akadályozzák meg, hogy előbb jusson a Kék-hegységben eltemetett kincsekhez, mint ők.

A kapitány Matematehoz fordult.

- Te ismerted a nagy fejedelmet, úgy-e?

- Igen!... Egyike voltam a kedvenceinek.

- Hogyan jött ide hozzátok?

- A Bualabea-kikötőhöz közel találtuk meg. Szárnyas hajóját összetépte a vihar, emberei mind elsüllyedtek.

- Csak ő menekült meg?

- Egyedül volt, mikor rátaláltunk.

- És hogy van az, hogy nem ettétek meg?

- Azt hittük, hogy a tenger szelleme. A mágusok éppen akkortájt jósolták, hogy egy rendkívüli ember, a napnak rokona, jön hozzánk és nagy szolgálatokat tesz a törzsnek. A mi fejedelmünket megölték a tonguinok és neki adtuk a helyét.

- És mért dobtátok a tengerbe a talizmánokat?

- Mindig mondta, hogy messze földön két gyermeke van és sokszor siratta őket.

- Szegény apám! - mondta Mina könnyes szemmel, mikor a kapitány lefordította neki a Kanaki beszédét.

- Mikor érezte, hogy a halála közeledik, több hordóba beletétette a duk-duk talizmánt és a tengerbe dobatta. Remélte, hogy az egyik majd csak elér gyermekeihez...

- És amint látod, nem csalódott - vetette közbe a kapitány. - A gyermekei itt vannak, hogy átvegyék apjuk örökségét, mely a Kék-hegységbe van zárva, ha igaz!

A kanaki csodálkozva nézett don Joséra.

- A nagy fejedelem gyermekei is szeretik a sárga köveket? - kérdezte élénken.
- A mi földünkön eléggé értékesek - nevetett a kapitány. - Sokat gyűjtött a fejedelem?
- Oh de mennyit! Majdnem színültig rakatta a barlangot és aztán bezáratta, hogy senki oda ne mehessen.
- Merre van ez a hely?
- A Diao forrás mellett: fele magasságában a Kék-hegységnek. Ennek a tetején nyugszik a nagy fejedelem.
- Barátaim, - fordult a kapitány a testvérek felé - a titokzatos kincs tehát valóban megvan. Meg kell szerezniünk, mielőtt Ramirez odaér. A terv kész.
- S mi az?
- Neki van hajója, nekünk egy árva lélekvesztőnk sincs. Első dolgunk lesz ezt a hajót elvenni tőle, hogy ne térhessen vissza Amerikába. A legénység egy része biztosan a hajón maradt, ha ezeket foglyul ejtjük, szembeszállhatunk a rablókkal és megkezdhetjük utunkat a kincs felé...

Két nappal az elmondottak után, estefelé, kis csapat hagyta el csendben a falut. A kis csapat tizenkét Nuku-harcosból és a két Kanakiból állt, Ulloa José kapitány kíséretében.

A reggel kiküldött kémek értékes újságokat hoztak. Ramirez kapitány már útra készült Diao felé, ahol valószínűleg a hajója horgonyzott. Szövetségesei pedig meghatározták a napot, amelyen megtartják a Pilu-Pilu-ünnepet és amelyen megsütik majd a fehér foglyok egyikét.

A kis csapat sietve fordult be az erdőbe, a Ketí-faluk felé. Éjfélkor rövid pihenést tartottak egy vadbanánfacsoport alatt. Tanácskoztak. Azt beszélték meg, hogy kémeket küldenek előre, megtudni, hol van elzárva az öreg Reton.

- Itt fogunk várni a hírekre, - mondta a kapitány - nem vagyunk olyan sokan, hogy nyílt támadást rendezhessünk. Csellel kell élnünk, hogy megmenthessük szegény barátunkat.

Tanyát ütöttek a bokrok között. Aztán kiválasztottak négy ügyes, gyors embert, akik Matemate felügyelete alatt elindultak kutató útjukra.

Az éjszaka nyugtalanságban telt el, de semmi baj sem történt. A következő nap is elmúlt, anélkül, hogy a kiküldöttek visszajöttek volna.

Már a kapitány is félni kezdett, hogy többet nem látja őket, mikor végre este, napnyugta után, megcsendült Matemate jeladása, a jól utánczott Kupu-madárhang.

Tíz perccel később belépett Matemate és a kísérete, teljes számban, egészségesen, egy rémesen össze-vissza tetovált embert vezetve maguk között.

- Ime, egy fogoly! - fordult a kapitányhoz a Kanaki. - Az erdőben akadtunk rája, galambokra vadászott. Valóságos Ketí. Úgy tesz ugyan, mint ha nem értené a nyelvünket, pedig az ő törzse is a Krahóa-nyelvet beszéli. Talán te meg tudod szólaltatni.

A fogoly a kapitányt nézte tüzes, fekete szemeivel.

- Lelé Tayos! (Új barátok!) - mondta.

- Miután barátainak nevezel, - felelt a kapitány - felelj a kérdéseinkre.

A Ketí egy mozdulattal jelezte, hogy figyel, de nem szólt.

- Kössétek egy fához és vigyázzatok rá, - mondta a kapitány - ne felejtsetek el, hogy ha ez az ember megszökik, a nyakunkban van az egész Ketí-társaság.

Matematehoz fordult.

- Mit hallottál barátunkról?

- Lehetetlen volt a Ketí-falu közelébe jutni, - felelt a Kanaki - az egész lakosság fegyverben és talpon van, mint ha háborúba indulnának. A legcsodálatosabb véletlen, hogy ezt az embert el tudtam fogni.

- Talán a Nuku-törzs ellen készülődnek? - kérdezte don José.

- Ezt csakis a fogoly mondhatja meg.

- De ha folytatja a tettetést?

A Kanaki mosolygott.

- Meglátjuk - mondta.

- Ugyan miben bízol?

- Nemsokára megtudod. Rögtön tenni kell valamit, fehér ember.

Matemate hosszú kéregdarabokat vágatott le embereivel a fákról, hogy el legyenek látva fáklyákkal, aztán leoldatta a foglyot, aki mozdulatlan nyugalommal túrt el mindent.

Koturé és négy Nuku felemelt baltákkal vették közre a szegény embert, hogy rögtön lesújtassanak rá, ha menekülni próbál.

- Kövess, fehér ember! - mondta Matemate.

A többinek meghagyták, hogy éber szemmel vigyázzanak a táborra és a kis csoport elindult a fáklyavilágítás mellett.

Rövid gyaloglás után egy tisztásra értek, amelynek közepén különös fa állott.

Ezüstösfehéren csillogó törzsével kicsit hasonlított az európai olajfához, hosszú, keskeny levelei, lombjának különös, szomorú, temetőszerű, törtzöld színe valami szorongató benyomást keltett.

- Ez a Melalenko! - mosolygott a Kanaki.

- Hallottam már róla - jegyezte meg don José. - Mérges fa, úgy-e?

- Igen, de hasznos is, mert a legkitűnőbb fáklyák készülnek abból a nedvből, amit kiizzad és a kergéből épült pajtákon sohasem megy át a víz.

- És mi köze ehhez a mi foglyunknak?

- Nem látod, kapitány, hogy a fa árnyékában nem terem növény?

- Már észrevettem - csodálkozott José.

- Mert ez veszedelmes fa. Feküdj le az árnyékába és pár perc múlva kízó szúrásokat fogsz érezni a fejedben. De én mégsem erre számítok. Ezt soká kibírná a Ketí.

- Nézd, mi van itten.

A Kanaki közel a fához kis, kúpalakú, körülbelül féltucat fehér sárhalomra mutatott.

- Hisz ez hangyaboly! - kiáltott fel don José.

- És éppen ide fogjuk a foglyot kötni - folytatta Matemate. - Meglátod, hogyan fog kiáltozni, mikor a kis állatok kijönnek a vérszagra és elárasztják. Nem sokáig tart és vallani fog.

- Koturé, vezesd ide a foglyot és hozz köteleket.

- Nem lehet ezt a kínzást elhagyni? - mondta undorodva a kapitány.

- Akkor sohasem tudsz meg semmit - felelte Koturé. - Ismerem a Ketí-makacsságot. Alaposan meg kell kínozni, hogy beszéljen. Bízd rám az ügyet, fehér ember, vállalom a felelősséget.

A foglyot előrevezették, aki mikor meglátta a hangyakastélyokat, összeráncolta homlokát, de egyetlen szó sem jött ki az ajkán. Négy kötél volt ráerősítve, azoknak a másik végét a fához kötötték.

- Akarsz beszélni? - kérdezte még egyszer Matemate.

A fogoly nem felelt.

- Majd megjön a hangod a hangyák között - mondta csendesen a Kanaki.

A kapitánytól elkérte a naváját és a fogoly combján két hosszú vágást csinált, le egészen a térdig. Bár alig érintette a bőrt, rögtön kibuggyant a vér, lecsurgott és tócsát képezett a talajon.

A Ketí meg sem mozdult: a tetoválás kínjaihoz hozzászokva, az egész csak tréfaszámba ment nála.

- Hátra mindenki! - parancsolta Matemate.

Mind visszavonultak a mérges fa árnyékából, ahol már kezdték érezni a kellemetlen csípéseket.

Nem mult el két perc, már fekete foltok mutatkoztak az agyagdombokon. A hangyák voltak, melyeket a vér szaga kicsalt lakásukból és apró szuronyaikkal izgatottan hadonásztak.

Borzasztó falánkok és jaj annak az állatnak vagy embernek, akit alvás közben lepnek meg.

Ezrével vetik rá magukat, apró csápjaikkal szétrágják és lassan leszedik az izmokat, a bőrt, a húst, és néhány óra múlva nem marad ott más, mint egy tökéletesen és teljesen letisztított csontváz, amit bátran ki lehetne állítani valami anatómiai múzeumban.

A fogoly nem tudta visszatartani iszonyatát és felsikoltott.

- Eltűröd, hogy felfalják? - kérdezte kissé neheztelve a kapitány.

- Dehogy, - felelt a Kanaki - ő meg fogja elégelni és beszélni fog.

- És meg lehet még akkor szabadítani?

Felelet helyett Matemate néhány szót váltott testvérével.

Koturé a fához lépett és leveles galyakat tépett le róluk, amiket aztán szétosztott a Nukuk közt.

Ebben a pillanatban éles sikoltás hallatszott és a fogoly kétségbeesett mozdulatokkal igyekezett szabadulni kötelékeitől.

- A kis fekete bestiák már megkezdték munkájukat - mondta Matemate.

- Vajjon meddig bírja?

A hangyák már megszállták a combokat.

A megkínzott vadember fájdalmasan vonított, megrázkódott, mint ha villamos ütés érte volna, forgatta a szemeit, a köteleket vad erővel rángatta, úgy hogy a melalenko-fa meghajolt beléje. Szája habzott és iszonyatos üvöltéseket hallatott.

- Elég! - jelentette ki a kapitány. - Mit akarsz még Matemate? Hogy egészen felfalják?

A Kanako felkelt, egy ág volt a kezében és óvatosan közeledett a szenvedő felé.

- Fogs most beszélni?
- Igen... Igen... - kiabált a szerencsétlen.
- Érted a Krahua-nyelvet?
- Beszélni fogok mindent, amit akartok... megessznek... ne hagyjatok így meghalni!
- Előre! - mondta Matemate.

Koturé és a Nuku-kíséret a hangyatanyákhoz szaladt és a kezükben tartott faággal bátran csapkodták a földet és a fogoly lábait, hogy a vérszomjas állatokat szétkergessék.

Mikor ez megtörtént, szétvágták a kötelékeket és a Ketit a kapitány elé vezették.

Lábai vérrel voltak borítva, a bőrt több mint száz helyen széttépték a hangyák, nem annyira veszélyes, mint inkább fájdalmas sebeket okozva.

- Halljuk! - kezdte Matemate. - Nem ámíthatsz minket tovább, tudod, hogy a fehér ember könnyen eltalálja a feketék gondolatait.

A Ketiharcos bólintott, teljesen elismerve ezt az igazságot.

- Egy fehér ember van a falutokban, nem igaz? - kezdte el a kapitány.
- Nem - felelt a fogoly. - Csak volt. Elment.
- Hova?
- Azt nem tudom. Tegnap reggel indult el Ketikísérettel.
- Igazán nem tudod? Jól erőltess meg az eszedet, mert én úgyis tudom, mit gondolsz.
- Nem akarlak félrevezetni, - mondta a Ketikísérő - de nem mondhatok többet, mint amennyit tudok. A fehér ember valószínűleg a csónakjához ment.
- Hol van a csónak?
- Azt mondják, a Diao-forrásnál.
- Régen jött a fehér ember?

A fogoly számításokba merült, az ujját babrálta, aztán megszólalt:

- Nem tudom.

Matemate sem tudott volna többet mondani, bár sokkal értelmesebb volt: az új-kaledóniaiak, általában a vademberek, roppant korlátozott fogalmakkal bírnak az időről.

- Legyen, - mondta a kapitány - akkor mondd el, miért fogadtátok szívesen a fehér embert, ahelyett, hogy felfaltátok volna, szokástok szerint?
- Mert előbb megölte a vezérünket, bennünket megijesztett a tüzes fegyvereivel és elkábított ajándékokkal. Ő most a tribunnak a fejedelme.
- Nem fogott el két fehér embert?
- De igen!
- Mit csinált velük? - kérdezte a kapitány összeszoruló szívvel.
- Az egyik öreg volt, a másik fiatal, - felelt a harcos - az öreget bezárták egy barlangba és holnap este, a Pilu-Pilu-ünnep után, megesszik.
- Mit mondtál? - ugrott fel a kapitány.
- Hogy a húsa holnap vacsorául fog szolgálni a Ketitörzsnek.

- Holnap este?

- Igen, fehér ember.

- Tudod, hol van a barlang?

- Tudom.

- El tudnál oda vezetni?

A Ketí tétovázott, de mikor látta, hogy Matemate felemeli baltáját, gyorsan felelt:

- Igen: a földalatti tavat fedi a barlang.

- És a másik? A fiatal?

- Elment a fehér emberrel.

- Oh, a gazfi! Most már mindent értek!... - kiáltott a kapitány. - Ő árult el minket!... Ő volt az, aki elrontotta a szerszámainkat!... Ő értesítette Ramirezt a hajótörésről!... Ilyen fiatal gyerek, hogy lehet ennyire gaz! Meg fogom ölni!...

Nagy izgatottságában fel és le járkált a mezőn. Már régen gyanakodott ugyan a fiúra, de szégyelte magát ezért.

Pedig ha Ramirez megkímélte, biztos, hogy összeköttetésben volt vele.

- Most még azt mondd meg, láttad-e a fehér ember hajóját?

- Láttam.

- El tudnál vezetni oda?

- Ha nem bántasz többé és ha nem szolgáltatatsz ki embereimnek.

- Miért?

- Mert megölnének.

- Annyira félnek a fehér embertől?

- Mindnyájan reszketnek előtte.

- Semmirevaló fickó!... Ez szerez magának tekintélyt a vadak közt! Veszedelmes ember, de a kincs azért még mindig nincs a kezei közt. Meglátjuk, ki fog utoljára nevetni.

- Matemate, küldj valakit vissza a faluba, hogy a fehér fiatal ember és még hat harcos jöjjön el. Most már megbízhatunk a Nukukban, nem igaz?

- Te vagy a jó szellemük, nincs mitől félned.

- A leánynak nem lesz semmi baja?

- A tabu szentesíti őt, mit akarsz még?

- Igazad van.

Visszamentek a táborba. A foglyot is magukkal vitték.

Az éjszaka csendes volt, senki sem közeledett feléjük.

Másnap reggel már tíz óra volt, mikor Pedro megérkezett a jól kiválasztott kis segédcsapattal.

- Az igazi játék csak most kezdődik - mondta a kapitány, mikor meglátta Pedrót.

- Teljesen rendelkezésedre állok, kapitány - felelt Pedro.

- Előbb reggelizünk, fiatalember. Napnyugta előtt utrakelünk.

Az emberevők barlangja.

Már leszállt az estszürkület, amikor a fogoly vezetésével útnak indultak.

A Pilu-Pilut mindig éjjel tartják meg, úgy hogy a szabadító csapatnak volt ideje bőven.

Jó óráig tartott, míg keresztül értek az erdőn, végre a Ketí meglassította lépteit és hátrafordult:

- Maradjatok csendesen. A falunál vagyunk.

Az erdő ritkább lett, csak a kaori- és kókuszfák nyújtották ég felé, ötven méternyi magasságban, csúcsaikat.

Néhány pajta egy-egy villámnak a fényénél már előcsillant a ritkuló fák közt.

A kis csoport halkán, nagyon óvatosan közeledett.

Mennydörögni kezdett a távolban és a tenger morajlása erősen idezúgott a messzeség felől.

Végre a Ketí megállt egy alacsony, egyedülálló domb mellett.

- Megérkeztünk! - suttogta.

Hirtelen visszahökkent. Dörömbölés és elfojtott zűrzavar áradt ki a föld alól.

- Nagyon késő lehet már - siessünk, - mondta nyugtalanul. - Ez a zaj azt jelenti, hogy a tánc már elkezdődött.

- Már összegyülekeztek lent a barlangban?

- Igen, fehér ember; pedig a hold még nem kelt fel.

- Csak egy bejárat van?

- Kettő, de az egyiket alig lehet használni.

- Mégis inkább ezt választanám, ha biztosítsz, hogy ezen át is bejutunk a barlangba.

- Akkor kövessetek - mondta a fogoly.

José figyelmeztette embereit, hogy teljes rendben sorakozzanak, aztán mindnyájan követték a Ketit, aki dús növényekkel borított domb felé tartott.

Sötét nyíláshoz értek.

- Itt megyünk be - mondta.

- Igaz, hogy a barlangban tó is van?

- Úgy van, fehér ember: a közepén áll Tiki isten, a jó tengeri szellem.

Matemate fáklyát gyújtott és előre ment. Utána következett a Ketí, akit a kapitány követett, hogy megakadályozza, ha esetleg meg akarna szökni.

Három-négyszáz lépést mentek mindig lefelé, végre egy szakadékhoz értek, amelynek mélyéből víz csörgedezett.

- Tengervíz? - fordult a kapitány a fogoly felé.

- Igen, - felelt a Ketí - ez táplálja a földalatti lagunát.

A szakadék nem volt egészen egy méter mély és könnyen át lehetett ugrni.

- Oltsátok el a fáklyákat, - suttogta a Ketí - már nem vagyunk messze.

- Ne lőjetek, amíg nem mondom - tette hozzá a kapitány.

Egyszerre élénk világosság csapott a szemükbe.

Egy fordultnál hirtelen eléjük tárult az óriási barlang, amelyben a Ketitörzs fiai már javában lejtették nemzeti táncukat, mielőtt a lakomához fogtak volna.

Nagy, kerek terem tárult fel előttük, tetejét és oldalait cseppkőképződések ékesítették, ezek aztán élénken szikráztak a padlóhasadékokba dugott négy-öt szál fáklya fényénél.

Középen vízzel telt, nagy, természetes medence csillogott. Szikla meredt ki belőle, tetején fából faragott, otromba istenség.

Tiki isten volt a csunya monstrum, rövid lábakkal, óriási fején négyszögletes sapka. Kezei összekulcsolva görbültek.

A tó körül sok harcos táncolt, botokkal verték a földet, míg a falaknál százával álltak a nézők, férfiak, nők vegyesen.

Tamburások nógatták a táncosokat, mások valami hosszú, süvöltő csontból füttyültek hozzá.

A kapitány előbbre lépett. Egyszerre hatalmas bambuszkosarat pillantott meg, amelyikben hátrakötött kezű ember állt.

Azonnal megismerte.

- Szegény kormányosom! - kiáltotta. - Mennyire félhet az öreg!

- És nem is nyugtathatjuk meg, hogy itt vagyunk! - tette hozzá Pedro.

- Ha egy lépést teszünk most, el vagyunk veszve!... A legalkalmasabb pillanatot kell kivárnunk, hogy közbelépjünk. Már kész a tervem.

- Sokáig tart még ez a tánc?

- A tánc a végét járja, fehér ember. Ott már jön a mágus, aki Tikinek be fogja mutatni a véráldozatot.

- Helyes!... - intett a kapitány. - Most ide figyelj!

- Mikor először lövök, te rögtön odamész a megkötözöthöz és kiszabadítod. Ketten maradjanak itt és őrizzék a kijárást.

- És a többiek?

- Utánam jönnek, és amennyire bírnak, ordítanak, mintha az egész Krahóa-törzs itt volna mögöttünk.

- Meglesz, kapitány - felelt a Kanaki.

A táncot befejezték.

A nézők felkeltek és középre tódultak. A mágus, egy ráncosképű öreg, akinek a lepra leszedte a négy ujját, és arca szederjes volt az ivástól, a víz felé ment.

Mögötte négy erős fiatalember kivájt fatörzset cipelt.

- Mi az, Matemate? - kérdezte a kapitány.

- Taki elé viszik a halott vezért, akit a fehér ember megölt.

A holttestet letették a szobor elé.

A harcosok mozdulatlanul álltak botjukra támaszkodva. Az asszonyok sikongva jajgattak.

Most a mágus énekelve és panaszkodva háromszor körüljárta a tavat, aztán megállt és erőlyesen kopogott, botjával, mire a zaj megszűnt.

Erre három bösz kiáltást hallatott, melyet a boltozatos terem sokszoroson visszhangzott.

Aztán felragadta baltáját és szegény, a rémülettől egészen eltorzult Reton felé közelített.

- Most te következel, fehér ember!... - mormogta Matemate.

Don José sápadtan, de határozottan emelkedett fel. Karabélyát egy stalaktit-kiszögellésre támasztotta, hogy annál biztosabban célizzon. Don Pedro ugyanígy tett, hogy ha esetleg a kapitány golyója nem talál, mindjárt beugorhasson.

A Kanakik és Kaorik is készen tartott fegyverekkel várták a jelt, hogy mint a vérszomjas tigrisek, rávessék magukat ellenségeikre. A mágus megállt a kormányos előtt és kedvtelve nézegette. Szegény Reton szemeit leírhatatlan rémület nyitotta tágra.

Hirtelen megmozdult a mágus és úgy látszik, ez végsőkéig feszítette a kormányos életvágyát. Egyszerre visszanyert energiával kiszakította magát kötelékeiből és öklével nekivadulva döngetni kezdte a mágust.

- Bravó, kormányos! - ujjongott Pedro. - Ne sajnáld!

Az öreg, mint egy kiszabadult ördög, csodálatraméltó gyorsasággal rakta ellenfelére az ökl-csapásokat.

A Ketiharcosok, amint magukhoz tértek első meglepetésükből, éktelen kiáltásokkal rontottak neki a kiszabadult fogolynak, de abban a pillanatban százszorosán visszhangzó lövés dördült el, és a mágus golyótól találva a földre bukott.

Az ágyulövéshez hasonló dörgésre a vadak megálltak, rémülettel néztek jobbra-balra, köröskörül, nem tudták, honnan jött a lövés. Aztán borzasztó félelemtől hajtva, egymáshoz szorulva, kifelé menekültek. Pár percig nagy zavar volt a földalatti üregben.

Reton a kapitányhoz rohant.

- Barátaim!... Kapitányom!... - kiabált a szerencsésen megmenekült kormányos.

A barlang egészen kiürült, don José elébe lépett.

- Ah, kedves Retonom!... Mily boldog vagyok, hogy ki tudtalak szabadítani a fogaik közül!

A két tengeri farkas mélyen megindulva borult egymás nyakába.

- Remélem, én is kapok egy kézszorítást! - lépett hozzájuk Pedro.

- Ah, jó uram!... - kiáltott Reton könnyes szemekkel. - És a nővére?

- Jó helyen van - nyugtatta meg a kapitány. - És most előre, mert a vadak magukhoz térnek első ijedtségükből és visszajönnek a mágust megbosszulni.

Visszaindultak, arra, ahonnan jöttek.

Már nem lehettek messze a nyílástól, mikor Matemate megállt és a levegőt szimatolta.

- Füst! - mondta mérgesen.

- Füst? - ismételte a kapitány ijedten.

Hosszú szünet következett.

- Innen nem mehetünk ki! - kezdte Matemate. - Elzárták az utat.

- Ez világos!

Matemate félreugrott, mintha villamos ütés érte volna.

- A »nona«! - kiáltott föl rémulten.

- Hát ez miféle csuda? - hökkent meg a kapitány.

- Apró bogarak... rosszabbak a viperánál... És most jönnek! - dadogta ijedten Matemate.

- Hol?

- A füst hajtja be őket!

José szitkozódni kezdett.

Nagyon jól ismerte ezeket a kis egynapos rovarokat és tudta róluk, hogy még a bennszülöttek sem bírják ki csípéseiket. Megesik, hogy egyik faluból a másikba menekülnek előlük.

Hogy kerültek ezek ide? Csak a Ketí-népség tudta volna megmondani.

- Meneküljete! - kiáltott Matemate, aki elsőnek fogta föl a szűrásaikat. - Ezek a füstnél, de még a nyilaknál is rosszabbak.

A meztelen Kaorik rémulten vetették vissza magukat, az amerikaiak utánuk. A falak mentén a füst fojtogatóan kúszott feléjük.

A tó körül csend volt.

- Don Pedro, - szólalt meg a kapitány - te és Koturé négy emberrel itt maradtok.

- És te, kapitány?

- Megnézem, mi újság odakint. - Ha valaki közelít, rögtön értesítsetek. Matemate, te velem jössz!

Fogva.

A Ketí-törzset valószínűleg nagyon megijesztette a fegyverropogás, és a mágus halála, mert nem igyekeztek ismeretséget kötni titokzatos ellenségeikkel; miután beeresztették a füstöt és a szunyogokat, nem adtak több életjelt.

Az emberek elfelejtették a fáklyákat eloltani vagy magukkal vinni, úgy hogy bent a barlangban világos volt, csak a kijárat felé, a folyosón kezdett homályosulni.

A kapitány a kijárat felé indult embereivel és kutatóan tekintgetett körül.

- Nem látok, semmit, - jelentette ki: - pedig erre mentek.

- Talán eltorlaszolták a nyílást?

- Reton, téged erre vezettek be, nem emlékszel, mekkora volt a nyílás?

- Engem a kosárban hoztak, nem láttam semmit.

- A kosár!... Jó, hogy eszembe juttatod! - kiáltott José. - Használhatjuk pajzsnak, ha ránk ütnek! Segíts, Matemate!...

A kosár feneke deszkákból volt összetákolva. Még mindig ott feküdt, ahol Reton kiugrott belőle.

A hajótöröttek és bennszülöttek együtt gurították a barlang közepéig.

Aztán visszamentek a kijárat felé. Végre megtalálták.

Fatörzsekkel és szikladarabokkal volt eltorlaszolva.

- Carramba!... - kiáltott mérgesen a kapitány. - Ezek a fickók csakugyan bezártak minket!...

- Jó nagy ágyu kellene ide! - toldotta meg Reton. - Hogy az én öreg bőrömet megmentsétek, most, íme, magatok kerültetek a csávéba.

- Mit lehet itt tenni?... Beszélj, Matemate!...

A Kanaki megmozdult.

- A lagunára gondoltam, kapitány - mondta felrezenve. - Hátha arrafelé megszökhetnénk a Ketik elől!

- Micsoda! - csodálkozott a kapitány. - Talán megzavarodott az eszed az ijedtségtől?

- Hallod, kapitány, - vetette közbe Reton - ez a fickó okosabb, mint mi... Amíg itt fogva voltam, észrevettem, hogy ez a víz minden hat órában esik és emelkedik egyszer. Szóval, a dagály és apály hatással van rá.

- Nos és?... - sürgette José.

- Tehát a laguna összeköttetésben van a tengerrel. A többi gondolható.

- Nézzük meg!

Visszatértek a lagunához, ahol don Pedro és Koturé, a többi emberekkel, vártak már rájuk.

- Foglyok vagyunk, úgy-e, kapitány? - kérdezte a fiatalember. - Az összes kijárást elzárták.

- Ne gondoljunk most erre. Lássuk, mit tud Matemate.

A Kanaki körüljárta a lagunát, figyelmesen nézegetve a vizet, mely most elérte legnagyobb magasságát.

- Várjuk meg az apályt - mondta végre felemelkedve. - Mindenekelőtt azt kell megtudni, honnan jön a víz.

- Az ördögbe! - kiáltott a kapitány homlokára ütve. - Valami eszembe jutott!

- Ugyan mi?

- El fognak küldeni Ramirezért.

- Erre már én is gondoltam - mondta a kormányos. - Tíz ember volt vele, mikor láttam, valamennyi fegyverben.

- Te láttad őt?

- Ahogy téged látlak.

- Mit beszélt veled?

- Azt kiabálta, hogy tolvajok vagyunk és el akarjuk tőle rabolni a Kék-hegység kincsét.

- Rólam nem kérdezősködött?

- Tudja, hogy itt vagy Minával és Pedróval.

- Kitől hallotta?

- Attól a nyomorult Emánueltól. Tudd meg, hogy a tacsó volt az, aki bennünket elárult!... Ő dobta bele a tengerbe a parafadugókat; ugyancsak ő rontotta el a kronométert és ő értesítette Ramirezt mindenről.

- Lehetséges!

- Akarod, hogy bizonyítsak?... Az én öreg csontjaimat az emberevőknek ajándékozták, ezt a tacsót pedig Ramirez magához vette és úgy bánik vele, mint régi kedves barátjával.

- Gonosz fiu!

- Ravaszabb mindnyájunknál!... - mondta hevesen Reton. - Csak még egyszer a kezembe kerüljön!...

- Sohasem gondoltam volna - mondta fejcsóválva a kapitány. - Úgy bántam vele, mint saját gyermekemmel!

- Én mindig éreztem benne a gazfickót!... - felelte Reton. - Nem veszekedtem vele mindig?

Dacára a helyzet komolyságának, a kapitány és Reton nem tudták visszafojtani nevetésüket.

Egyszerre nagy kő esett le mellettük.

- Itt vannak! - kiáltotta Matemate.

Megint repült egy kő, nagyobb, mint az előbbi, s majdnem beütötte Reton fejét.

- Fiuk, keressünk olyan helyet, ahol nem találnak el! - szólt José.

- Ugyan hol? - kérdezte Pedro. - A folyosón? Ott hemzsegnek a »nonák«.

- A kosár!... - ugrott fel Reton. - Elfelejtettétek már? Olyan erős az, mint a vas.

Mialatt a kormányos és néhány Krahoa a kosárhoz szaladt, fentről tovább potyogtak a kövek; don José feláldozott egy adag puskaport, a csattanást dörögve verték vissza a falak. Ez, úgy látszik, megijesztette fent a vadakat, mert a kődobás megszűnt.

- Tartsd meg a kosaradat máskorra, - kiáltott a kapitány - fogadni mernék, hogy az emberevők jobban félnek a puska dörgésétől, mint a tüzétől.

- Elmentek?
- Úgy látszik!
- Nézd Matematet!... Mit csinál?
- Mit remél a Kanaki?
- Hagyd őt, Reton, tudja ő már, mit tesz!

Matemate a süllyedni kezdő víz fölé hajolt.

Átható, fekete szemeit erősen rászegezte egy helyre, ahol a víz erősebben habzott, mint egyebütt.

- Itt kell lennie! - szólt a hozzásiető kapitányhoz.
- Arra megy el a víz?
- Bizonyos vagyok benne, fehér ember!
- A kanális hosszú lehet!
- Nem állítom, hogy itt megmenekülhetünk! De azért kísérletet fogok tenni mindnyájunkért.
- Derék ember vagy, Matematé.
- Nem maradhatunk itt... ha a kezeikbe kerülünk, megesznek!
- Van még elég golyónk, - mondta José - és akit célba veszünk, az biztosan a halál fia!...
- Ne pazaroljátok a golyókat. Később nagyobb szükségünk lesz rájuk. Az én népem messze tanyáz és még sok ellenséges törzs van az útunkban. Ne tarts vissza, fehér ember!...
- És ha nem találod meg az utat visszafelé?
- Akkor a testvérem segítségemre jön. Ő jól úszik.

A Kanaki egy mozdulattal bent volt a vízben és eltűnt.

- Teremtő!... Micsoda mája van ennek a bennszülöttnak!... Viszontlátjuk-e? - mondta Reton.
- Félsz, hogy nem?
- Isten tudja!... A kanális talán hosszabb, mint Matematé gondolja.

Elmult majdnem egy negyedóra. Koturé figyelmesen hajolt a síma víztükör fölé.

- Látod már? - kérdezte a kapitány, fáklyával a kezében.
- Mintha láttam volna valami árnyékot!
- Mért nem jön ki?
- Tartsd! - felelt a Kanaki, saját fáklyáját is átnyujtva.

Felemelt karokkal, szó nélkül a vízbe vetette magát.

- Matematé veszélyben van! - kiáltott Reton.

A vízből heves bugyborék-felhő szállt fel. Úgy látszik, valami történt.

- Segítsetek! - hallatszott a vadember hangja.

A fáklyák világánál látták, amint egy emberi testet tolt maga előtt a vízben.

- Koturé! - kiáltott az egyik Kaori. - A testvéred?
- Igen - felelt elfuló hangon a Kaori.

- Meghalt?

- Nem hiszem.

Reton kinyújtotta hosszú, erős karját, mélyen benyult a medence torkolatába és kihúzta a két Kanakit.

Szegény Matemateban nem volt semmi élet. Szemei rémesen kitágultak, szája össze volt szorítva, bőre hamuszínű volt és szájából víz ömlött. A kapitány letérdelt melléje.

- Reton, te a tüdőt dolgozod meg, én a nyelvével foglalkozom.

- Ver a szíve?

- Igen.

- Ej, akkor megmentjük. Mi ez?... Vér?... Ehol ni, a jobboldalán! Két szép tetoválás, jó nagy fogak munkája!... Ez a cápa névjegye!

- Dörgöld a mellét!

Csakugyan néhány perc múlva a Kanaki behunyta szemeit és rögtön megint kinyitotta.

- Hé, pajtás! - kiáltott Reton. - Megindult a gép?

Matemate karjára támaszkodva, felemelkedett és körülnézett.

- Tudsz beszélni? - kérdezte José.

- Igen, fehér ember - felelt mély sóhajjal.

- Megtaláltad a kijárást?

- Meg, de nem használhatjuk.

- Miért?

- Egy sziklatömegbe akadtam, ami teljesen elzárja az utat.

- Akkor a lagunán át nem menekülhetünk?

- Ha nekem nem sikerült, aki gyerekkorom óta a legveszélyesebb helyeket bujkálom, akkor másnak sem sikerülhet.

- És ez a seb?

- Egy nagy hal, a sötétségben nem tudtam kivenni, milyen, belém harapott, de azt hiszem, megöltem. Úgy éreztem legalább, hogy a navajám keresztüldöfte.

A kapitány nehéz izzadságcseppeket törült le homlokáról.

- Azt hiszem, végünk van! - mormogta.

Ebben a pillanatban puskalövések dördültek el a távolban.

- Ez Ramirez! - kiáltott don José.

- Ha megtámadnak, - mondta Pedro energikusan - akkor majd megmutatjuk az emberevőknek, hogyan küzdenek fehér emberek egymás ellen!

- Ördög és pokol! - méltatlankodott Reton. - Szépen beszélsz!... Fehér húst akarsz szállítani a bennszülötteknek? Mennydörgős mennykő!... Az öreg tengeri farkas nem fogja könnyen odaadni a bőrét!...

Ramirez.

Míg a hajótöröttek megrendülve várták sorsukat, azalatt egy tengerészruhába öltözött csapat tűnt elő az erdő fái közül.

Alacsony, tagbaszakadt ember, fekete körszakállal, vezetett vagy tizenkét hatalmas termetű matrózt.

Erős vonásaival, erős nézésű, sötét szemeivel, élénk mozdulataival igazi kalandor benyomását keltette.

- Hé, vén farkasok! - kiáltotta, mikor megálltak a bennszülött előtt - beszélj, Nargó!

Az öreg vezér tétovázva állt előtte.

- Nos, igaz, amit üzentél?

- Igen, nagy fejedelem. Ellenségeid fogva vannak lent a lagunánál.

- Lehetetlen!... Hogy lehettek ennyire ostobák?... José Ulloa nagyhírű tengerész!... Miért jött volna ide?

- Még nem ettük meg az öreg embert, akit ajándékba adtál nekünk.

- Ah, a vén fickó!... Micsoda szerencséje van! - kiáltott közbe egy fiatal hang.

- Fogd be a csőrödet, Emánuel, - kiáltott rá szigorúan a tengerész - nem szeretem, ha az embereim engedelem nélkül beszélnek!...

- Igen, kapitány!

- Most már értem, - folytatta a tengerész, aki nem volt más, mint Ramirez - a kormányost akarták megmenteni!... Küldöncöd azt mondta, hogy három fehér ember és a Krahóa harcosok bent vannak a barlangban. Miért nem bosszultátok meg magatokat rajtuk?... Eh, ezek a vadak valóságos hülyék!

- Tűzfegyvereik vannak - felelt a bennszülött.

- Micsoda népség! Négyszázan vannak és tizenkét embertől félnek, mert egypár fehér ember van köztük!... Nem tudtok mást, mint embert sütni és enni!

A kannibálok hallgattak, mialatt Ramirez tovább faggatta őket:

- Legalább jól el vannak zárva?

- Eltorlaszoltuk mindkét kijárást, nagy fejedelem!

- Ez már valami! - mormogta Ramirez. - Carramba!... Majd elfelejtettem. Beszélj, beszélj, Nargo, nem volt egy leány is velük?

- Nem láttam!

- Emánuel!

- Kapitány!

- Hol hagyták a szenoritát?

- Mikor a vadak elfogtak engemet és Retont, még ott volt don Pedróval és a kapitánnyal.

- Talán megették a Krahóák? Nagyon sajnálnám!... Remek teremtés volt, álmodni sem lehetett szebbet!... Az áldóját, tudni akarom, mi történt vele.

- Hallottam róla valamit - mondta az öreg emberevő. - Egy emberem mesélte, hogy tegnap este látta a Krahoa-faluban.

Ramirez hallgatott és gondolkodott.

- Emánuel! - mondta hirtelen.

A fiatal matróz előlépett.

- Itt vagyok!

- Ugyan nem régen bujtál ki a bölcsőből, de azért ravaszabb vagy, mint a róka. Most még valamit bízik rád. A jutalom annál nagyobb lesz annak idején!

- Örülök, ha munkát adsz, kapitány. Unatkozom ezek között a bárányokká lett vadak közt.

- Milyen lábon állsz szenorita Minával?

- Mindig szeretett!

- Ilyen szerencse ritkán éri az olyan gazembereket, mint te vagy! - mondta Ramirez. - Nem gyanakodott rád sohasem?

- Soha.

- Akkor most sem fog, remélem.

- Senki sem mondta meg neki mindazt, amit csak mi ketten tudunk.

- Egy sétára küldlek a Krahoák közé.

- És ha megesznek?

- Ostoba vagy - mondta Ramirez. - Ha igaz, hogy a szenorita kedvel, nem fogja ezt megengedni.

- És mit mondjak neki?

- Hogy a fivére kiszabadította Retont és itt várja őt.

A kapitány megfordult és embereivel tanácskozott. Aztán Nargóhoz lépett.

- Vezess most a barlanghoz.

A kis csapat a domb felé indult.

Felhaladtak a dombon és egy hasadéknál megálltak. Nargo benézett rajta.

- Látod őket? - kérdezte Ramirez.

- Mind itt vannak - felelt a Ketí a földre gubbaszkodva.

Ramirez két kezét szájához tartotta és lekiáltott:

- Ohó, urak, hogy érzitek magatokat nélkülem?

Don José és don Pedro felugrottak, felkapták a karabélyt és a tető felé néztek.

- Ramirez! - kiáltott Mina bátyja: - Megismertem!

Don José löni készült, de az Eszmeralda kapitánya hirtelen visszakapta fejét. Hangja azonban így is lehatolt a barlangba.

- Az Andalusia kapitányához van szerencsém? - kérdezte gúnyosan.

- Jöjj le ide, don Ramirez és halld közelebbről, mi a véleményem rólad: az, hogy kötni való gazember vagy!

- Gorombaságokkal engem nem lehet megghatni - nevetett vissza Ramirez. - Az én bőröm csak a golyót érzi meg.

- A kötelelet is! - kiáltott fel Reton.

- Hallgass, vén bagoly, - felelt Ramirez - ha az emberevők úgy bántak volna veled, ahogy megérdemled, akkor most Nargo barátom gyomrában lenne a hegyes nyelved!

- De Belgrano úrral akarok beszélni!

- Majd megmondhatod, mit akarsz, ha visszaadtad nekem a kincset, amit talán már elraboltál, tolvaj!

- Carramba!... Harapósabbak vagytok, mint a farkasok.

- Hát nem tárgyalhatunk, mint jóbarátok?

- És ugyan mondjátok meg, nem vagyok egész jó diplomata?

- Kérdezzétek meg a nukukat... a vezérük megbántott engem és a másvilágra küldtem, meg sem mukkant többé!

- S te még dicsekszel ezzel?

Az Eszmeralda kapitánya rövid hallgatás után újból megszólalt:

- Ki akartok jönni?... Halljátok a feltételeimet: don Pedro mondjon le a kincsről, amely most már úgy sem lesz az övé és ígérje meg, hogy nekem adja szenorita Minát.

Három dühös kiáltás volt a felelet:

- Zsivány!

- Csúf cápa!

- Elment az eszed?

- Nem egyezik bele don Pedro de Belgrano? - felelt a bandita, akit a hármas szidalom nem rendített meg.

- Soha! Inkább halva lássam a nővéretem!...

- Ez utolsó szavad?

- Ez! - felelt az ifjú.

- Helyes, akkor száradjanak meg lent a barlangban!... Úgyis az enyém lesz minden, amit akarok.

Sápadtan, dühösen felállt és szitkozódva ment le a dombról.

- Megfizetitek, - mondta fogcsikorgatva, - azt hiszitek, hogy ujjat húzhattok velem? Csalódtok.

- A harcosaid nem érnek semmit, - ordított Nargóra, - ahelyett, hogy elfutottak, mint a megriasztott vadmacskák, végezhettek volna velük! Ha nem lesz többé szükségem rátok, a nukuknak doblak oda benneteket, hadd lakjanak jól.

- Miért nem öleted meg őket a saját harcosaiddal? - felelt merészen Nargo. - Legalább adhatnál nekünk fehér húst!

- Mert ostoba vagy és nem értesz semmihez. Nekem most jobb, ha nem hálnak meg.

Majd fogcsikorgatva folytatta:

- De ha ti már előbb eltettétek volna őket láb alól, akkor nem kellett volna ide visszajönnöm és én már útban volnék.

Gondolkozott néhány pillanatig, majd azt kérdezte:

- Vannak jó kémeid?

- Igen, mindig van egynéhány.

- Szalajts el néhányat a krahoa-faluba, tudják meg, ott van-e még a szenorita.

- Meglesz.

- És most vezess a sátramba, aztán hagyj aludni. Ha valami történik, kelts fel.

Sátrába érkezve, gyorsan megevett egy sült halat, megivott fél liter tüzes italt, aztán leheveredett a gyékényre.

Délután volt már, mikor Nargo bejött és felébresztette.

- A kémek visszajöttek!

- Teringettét! - kiáltott felugorva. - Jó lábuk van a fiuknak! Most már értem, hogy tudnak olyan jól szaladni az ellenség elől!... Nos, mit mondanak?

- A krahoa-törzs védelmébe fogadta a szenoritát.

- Miért? - kérdezte a kapitány megütközve.

- Nem tudom.

A bandita gondolkozva tépegette fekete szakállát, aztán homlokára ütött.

- Tudom már!... A talizmán!... Szerencsére nekem is megvan. Nos hát, menj most és küldd be nekem a fiatal matrózt.

Emánuel két perc múlva belépett.

A fiu kissé mámoros volt, egész délután együtt ivott a legénységgel, ezek mindenféle ételeket és italokat hoztak magukkal a hajóról. De azért kihúzta magát és kíváncsian állt feljebbvalója előtt.

- Nem kell félned, egész bátran mehetsz a szenoritához, - mondta neki ez, - ha igaz, amit mondtál, akkor nem fogja megengedni, hogy bántsanak.

Emánuel szó nélkül hagyta el a pajtát.

- Rablónak neveztek, - mormogta Ramirez, - eh, igazuk van, nem sokat törődöm velük, és amit akarok, mégis csak el fogom érni!

Mialatt Pedro és don José agyonkínózták agyvelejüket, hogy kitaláljanak valamit, addig Mina borzasztó félelemben gyötrődött a fejedelmi pajtában és kétségbeesve várta, hogy végre valami hírt kapjon barátairól. Az emberevők már arra gondoltak, hogy új fejedelmet választanak, mikor a negyedik nap estéjén odaérkező bennszülöttek jelentették, hogy fehér ember közelít a faluhoz, egy bennszülött kíséretében.

Emánuel volt, aki Nargóval együtt jött, hogy a csúf árulást megkísértse. A krahoak nem tudtak jobbat elgondolni, bevezették Mina pajtájába, mely a legnagyobb volt a faluban.

Kopogásukra a fiatal leány gyorsan ajtót nyitott.

Meglepetten kiáltott fel, mikor Emánuel meglátta.

- Hát te élsz? - kiáltotta.

Annyira örült az ismerős arcnak, hogy a kapitánynak a fiu elleni gyanuját egészen elfelejtette.

- Csodálkozik, úgy-e, szenorita, - kérdezte Emánuel - én azonban nem, én tudtam ám, hogy a szenorita itt van.

- Ki mondta neked?

- A bátyja! - hazudott bátran a fiu.

- Láttad?

- Mint most a szenoritát.

- A kapitányt is?

- Tegnap este beszéltem vele.

- Miért nem jöttek ide ők is? Nem mentették meg a kormányost?

- Igen, szenorita, de kénytelen vagyok a jó újságok után egy rosszat is közölni...

- Gyere be a pajtába!

Bementek és Mina újból megszólalt:

- Most folytasd!

- Hamar készen leszek, szenorita! A vadak szegény Retont egy barlangba zárták, hogy meghízlalják és aztán megegyék. A kapitány és don Pedro kíséretükkel bementek és máris sikerült nekik őt kiszabadítani, mikor a vademberek kintről elzárták mind a két kijárást.

- És te hogy menekültél meg?

- Én voltam a legsoványabb és borzasztó erőlködéssel ki tudtam bujni egy hasadékon.

- Szóval, te is velük voltál!

- Persze!... Találkoztam velük, mielőtt a barlangba lopóztak... Ramirez foglya voltam és elszöktem tőle.

- Ramirez!... - kiáltott Mina, gyanakodó pillantást vetve a fiura. - Téged mért nem adott az emberevőknek?

- Nem tudom: talán szüksége volt hajósinasra!

- És meg tudtál szökni?

- Hát persze, másképp nem lennék most itt!

- Azt hiszem, a kapitány félreismert téged: én mindig kételkedtem a gyanúsításaiban.

- Miben szenorita? - kérdezte a fiu csodálkozást tettetve.

- Ne beszéljünk erről; mondd meg, mit tehetnék testvéremért és a többiekért?

- Egyetlen egyet: szólítsa egybe valamennyi krahoát és induljon azonnal.

- És a krahoák meg merik támadni a nukukat?

- A nuku-törzs nagy része elment Ramirezzel, ami még ott maradt, avval könnyű elbánni.

Ebben a pillanatban kutycsaholás hangzott fel és Hermosa, a remek nagy állat beszaladt és ugatva közeledett a fiu felé.

Mina parancsoló mozdulattal tartotta vissza.

- Mi baja van velem? - csodálkozott a fiu hátrálva.

- Még sohasem láttad? - kérdezte Mina.

- Nem, de ez talán csak nem ugyanaz, a kutya, amelyet Ulloa kapitány elvesztett Csileben?

- Éppen az!

- Hiszen akkor majd megbarátkozunk!

De azért nem merte megsimogatni, hanem kitérően folytatta:

- Szenorita, jó lesz indulni.

- Készen vagyok, - felelt határozottan a leányka.

Levette a falról naváját, amit bátyja hagyott ott neki s övébe szúrta az élesre fent, görbe tört.

Bár Emánuel jobb szeretete volna fegyver nélkül látni, most nem mert szólni mégsem.

- Ez a kapitány dolga! - határozta el magában.

A csapat csakhamar összegyülekezett, százötven harcos, felfegyverkezve kőbaltákkal, botokkal és nyilakkal. Nagyon nekilelkeselek. A nuku-törzzsel régen ellenséges viszonyban voltak és csak az alkalmat várták, hogy megtámadhassák őket.

Emánuel elhúzta az arcát.

- Lesz dolga Ramireznek!

Gyékényből készült hordszéket hoztak ki és Mina felült rá. A csapat elindult, két csoportba oszolva. Sokáig mentek az erdőn keresztül, végre az éjszaka felé letelepedtek egy facsoport alatt, hogy megvárják, míg a hold lemegy, mert szokásuk volt, hogy csak sötétben harcolnak. Reggel két óra felé megint felkerekedtek és vagy egy félórát gyalogoltak. Ekkor hirtelen puskalövések riasztották fel a mély csendet.

- Emánuel! - kiáltott Mina, - ki támadott meg bennünket? A kapitány?

- Mindjárt megmondom! - felelt a fickó, - meg fogom nézni.

Csak azt várta, hogy elillanhasson, menedéket keresni a golyózápor elől.

A Minát körülvevő emberek között keresztülvágta magát és csakhamar eltűnt a fák között.

A lövöldözés nem szűnt meg és a krahoák tömegesen estek el. Az első csapat ijedten és nagy rendetlenségben futásnak eredt.

Néhány percig mozdulni sem mertek. Csak álltak a golyózápornak kitéve, végre a vezérek, őrizet alatt hagyva Minát, támadásra határozták el magukat. Üvöltve suhogtatták meg baltáikat és előre rohantak. De a puskalövések annyira megijesztették őket, hogy nem nagyon bíztak a győzelemben.

Végre is megtörtént, aminek meg kellett történnie. A krahoák a láthatatlan ellenségtől és a puskaropogástól teljesen megfélemlítve, hirtelen megfordultak és futni kezdtek minden irányban.

Mina szoruló szívvel maradt egyedül.

Hiába kiáltozta az ütközet alatt Emánuel nevét. A fiu jól elbujt, nehogy golyó érje.

Mina azt hitte, hogy az egész ütközet tévedésből történt, és hogy a kapitány és Pedro rendezték. Leugrott a hordszékből és előre szaladt, hangosan kiáltozva:

- Barátaim, hagyjátok abba!

Úgy látszik, a támadók meghallották a kiáltást, mert a lövöldözés hirtelen abbamaradt és néhány fáklya fénye közeledett az erdőn keresztül. Egy ember jelent meg, aki még mindig füstölő karabélyt tartott kezében.

Fehér ruha volt rajta és nem hasonlított sem Retonhoz, sem Pedróhoz, még kevésbé don Joséhoz.

- Kicsoda ön, hogy egy fehér leányt meg mer támadni? - kiáltott Mina indulatosan. - Így védi meg a fajtájabeli nőt a vademberek ellen?

Az ismeretlen levette fejéről széles kalapját és ügyetlen mozdulattal meghajolt. Aztán esetlenül, erőltetett udvariassággal megszólalt:

- Bocsánat, szenorita, ha megijesztettem, de mi csak a kísérői ellen fordultunk. A világért sem engedném, hogy ilyen bájos leánynak baja történjék.

Mina nem felelt. Figyelmesen nézte az idegent és gondolkodott, honnan ismeri.

Hirtelen hátralépett.

- Azt hiszem, én már láttam önt valahol és a hangját is hallottam.

- Szenorita, már volt szerencsém, három hónappal ezelőtt, a hajóm fedélzetén.

- Ön... ön... talán don Ramirez?... a rabló, aki el akarja tőlünk ragadni a kincset, amit az apám gyűjtött össze nekünk?

- Ne izgassa magát, szenorita, nem érdemes. Bennem igazi úriemberre talált.

- Ha ez igaz, akkor hagyjon rögtön visszatérni a krahoákhoz és legyen segítségemre, hogy szegény testvéremet kiszabadítsam.

A bandita elhúzta az orrát.

- Erről majd beszélhetünk reggelizés közben. Megyünk. A nap már felkel és kunyhóm messze van. Sajnálom, hogy egyelőre csak szerény pajtában fogadhatom és nem kastélyban.

Mina meglepetve nézett rá. Nem tudta, hogy a kapitány megbolondult-e vagy csak tréfát űz belőle.

- Nem méltat feleletre? - kérdezte Ramirez, nem értve meg a leány hallgatását. - Egy kapitány meghívása ez és nem valami bennszülött emberevő fejedelemé.

- Bár inkább az volna, - felelt megvetéssel a leány.

Az Eszmeralda kapitánya elsápadt és szemeit vér futotta el.

- Mi vagyok én, bandita?

- Annál is rosszabb: tolvaj!... - kiáltott hevesen Mina.

- Százezer ördög!... Már tíz perc óta beszél így velem. Majd folytatjuk otthon. Most megyünk.

- Hová? - kérdezte dacosan a leányka.

- Hozzám!

- Részeg ön vagy bolond?

- Egyik sem, szenorita.

- És azt hiszi, hogy én...

- Igen, követni fog.

- Ki kényszeríthet erre?

- Én, esetleg erőszakkal.

- Így mer velem beszélni?

- Mondtam már, szenorita, nem vagyunk Amerikában. Hozzáteszem, hogy a bennszülöttek vakon engedelmeskednek nekem, mert én vagyok a fejedelmük. Egy intésemre megfogják és megkötözik.

- Nem elég, hogy rabló, még hozzá alávaló is! - kiáltott a csilei leány.

Don Ramirez vállat vont.

- Ej, - mondta, - nem törődöm többet a sértéseivel. - Akar velem jönni vagy nem? Gondolja meg, hogy a bátyjának és don Ulloának sorsa függ ettől.

- Tudja, hol vannak? - kérdezte meglepetten a leány.

- Hogyne tudnám!

- És megmondja nekem?

- Ha elfogadja az ajánlatomat.

- Ajánlatát?

- Ó, nem kell megijedni, kicsiségek. Nos?

- Ha a bátyámról és don Joséről van szó, megyek.

- Végre!... Ide jöjjetek!... - kiáltott a nem messze őgyelgő bennszülöttek felé.

Mina felszállt a palankinba, hat erős nuku felemelte és a menet megindult, élén Ramirezzel.

Leghátul haladt Emánuel: jól vigyázott, hogy Mina meg ne lássa. A fiu jobban félt a csúnyául elárult leány tekintetétől, mint minden fenyegetéstől, amivel Ramirez ijesztgette.

A fiatal gyerek romlott lelkében a lelki furdalás első sajgásai már jelentkeztek.

Hat óra volt már, a levegő érezhetően melegedett. Végre megérkeztek a tribu főfalujába. Don Ramirez a csapatot lakhelye felé kalauzolta, az ajtónál megállt és bevárta a hordszéket.

A bandita udvarias embernek akart mutatkozni, levette kalapját és karját nyújtotta a leány felé. De ez elhárította és könnyedén ugrott ki a palankinból.

- Egy Belgrano-leány nem szorul segítségre!

A kapitánynak vér szökött a fejébe, de nyugodt maradt.

- Ez az én szerény lakhelyem. Igazán kár, hogy most nem nyújthatok többet. Talán majd később...

- Beszéljünk másról! - mondta Mina szárazan.

- Ahogy kívánja. Rabszolgája vagyok.

- Később is? - mondta a leány gúnyosan.

- Csak öntől függ!

Félreállt. Mina a pajta belsejébe lépett, ahol fiatal bennszülött suhancok egy roskatag asztal megterítésével foglalkoztak. Terrakotta-tálakat raktak fel, melyekben sült halak, finom illatot árasztó fiatal malac-szeletek és banánfügelevelekbe takart torták sorakoztak, kókuszdióval, cukorsziruppal, mandulával készítve.

- Bocsánat, szenorita, - szólalt meg a bandita, - többel nem kínálhatom meg. Carramba!... nem vagyunk Csilében.

A suhancokat egy kézmozdulattal kiparancsolta, Minának egy széken mutatott helyet, aztán ő maga is, mint aki úr a házában, kényelmesen leült vele szemben.

Mina nem merte bosszantani a kapitányt, akit mindenre képesnek tartott, unszolására kivett tehát néhány morzsa tortát és csipegetni kezdte. Don Ramirez ellenben hatalmas étvággal, négy ember helyett evett, amellet nem fáradt ki szép szomszédnője bámulásában.

- Nagyon keveset eszik, szenorita, - mondta végre, pipáját megtömve.

S mikor a fiatal leány nem felelt, így folytatta:

- Nem méltatta kellőleg a reggelit, amely pedig a körülményekhez képest nem volt rossz. Remélem, estére megjön az étvágya.

- Mit mondott, don Ramirez? - pattant fel Mina. - Azt akarja evvel jelezni, hogy foglya vagyok?

- Magácskától függ, - felelt Ramirez flegmatikusan, füstkarikákat fujva ki.

- Beszéljen világosabban!

- Éppen azt akartam én is.

Hátradült a szék támláján, szippantott néhányat, aztán megszólalt:

- Tudja, szenorita, ki volt az apám?

- Nincs róla tudomásom.

- Nagy Tuelké-fejedelem.

- Látszik, hogy indiánus vér folyik az ereiben!

- És tudja, ki volt az anyám?... Valódi, vérbeli spanyol marchesa, régesrégi nemesi családból.

- És felesége lett egy indiánusnak?

- Ej!... feleség vagy fogolynő, mindegy az.

- Szóval, az apja elrabolta őt?

- Éppen mint én magácskát.

- Ami azt jelenti, hogy az apja sem ért többet önnél.

- Nagy indiánus fejedelem volt, - felelt Ramirez, - a marchesa ellenállt, de ő dacára annak, hogy nem volt civilizált ember, Isten tudja milyen módon, kényszerítette őt, hogy vele menjen.

Mina nem felelt, rémülettel nézte a kapitányt. Ramirez tettetett lassúsággal újra megtömte a pipáját, mintha időt akarna engedni a leánynak, hogy gondolkozzék a hallottak felett. Aztán újra kezdte:

- Tudja szenorita, hogy a bátyja, don Pedro meg don José Ulloa kapitány és a kormányos a kezemben vannak?

Mina másodszor is felugrott, de most nem kipirultan, haragosan. A rémülettől sápadt arccal, kitágult szemekkel meredt Ramirezre.

- Carramba!... - kiáltott a kapitány, csodálattal nézve őt, - még soha sem láttam ilyen szépnak. Micsoda vér van ezekben a Belgranókban!

Mina annyira elmerült aggodalmában, hogy nem is hallotta ezt a félig gúnyos, félig rosszat sejtető megjegyzést.

- Az ön kezében vannak!... Az ön foglyai!... - ismételte szünet nélkül.
- Ne vegye nagyon a szívére! - mondta a kapitány nyugodtan. - Még nem ettem meg őket.
- Mentse meg őket, don Ramirez, mentse meg!... Engedje, hogy lássam őket!... - kiáltott Mina kezeit tördelve.
- Mindent megteszek, szenorita, ha akarja. Öntől függ a szabadulásuk.
- Tőlem?
- Egy szava elég és szétkergetem a bennszülötteket, akik a bejáratot őrzik.
- Mi az a szó?

Don Ramirez felállt és mélyen meghajolt.

- Szenorita Mina de Belgrano, ha elfogadja Ramirez Fernando kapitány kezét, még ma megölheti testvérét és viszontláthatja Ulloa kapitányt. Szeretem önt!

A foglyok eltűnése.

Ha mérges kígyó csípte volna meg, akkor sem ijedt volna meg jobban Mina.

- Én, az ön felesége, - tört ki belőle a méltatlankodás, amely szép arcát még szebbé tette. - Nem ivott túlságosan sokat, don Ramirez?

- Nem vártam más feleletet, - felelt erőltetett mosollyal és nyugalmat színlelve a bandita. - Pedig önre nézve is jobb lenne, ha nem sértegetne és meghallgatna, szenorita.

Majd, mikor a fiatal leány nem felelt, cinikusan folytatta:

- Mi van abban különös, ha egy olyan ember, aki holnap milliók ura lesz, megkéri egy leány kezét?

- Úgy beszél a milliókról, mintha joga volna hozzá, pedig tudja, hogy az apám rám és a fivéremre hagyta és nem önre.

- Mért nem mennek hát érte? Azt mondja, hogy tolvaj vagyok: pedig éppen nagyon becsületesen viselkedem.

- Látom! - felelte Mina gúnyosan.

- Ha egy másik kapitány kezébe került volna a hordó a tengeren, gondolkozás nélkül elment volna a kincsért és nem szólt volna róla senkinek. Ki akadályozta volna meg ebben? Önök sohasem tudtak volna meg semmit. Én pedig egészen másként cselekedtem; első dolgom volt, hogy egyezséget ajánlottam. De önök megtagadták tőlem a kincs felét, én tehát most elveszem az egészet.

- És becsületes embernek nevezi magát! - kiáltott Mina. - A bátyám gazdag jutalmat ígért, ha hajóján elvisz minket a kincsért. Don José el tudta fogadni az ajánlatot!

- Mert ő nem intézi jól a dolgait. De ha kívánja, kész vagyok a kincset most is megosztani az ön bátyjával.

- Ah! - kiáltott Mina.

- És visszaadni mindnyájuk szabadságát.

- Minden további nélkül?

- Ha elfogadja a kezemet.

- Soha!

- Soha!... Bizonyos benne, szenorita? Csakugyan azt hiszi, hogy ellenkezhetik velem? hogy nem tudom megtörni?

- Nem!... - felelt Mina.

A rabló felkelt és indulattól tüzelő szemekkel lépett a leányhoz.

Mina hátraugrott, gyorsan kihúzta övéből a naváját és kinyitotta.

- Ha még egy lépést tesz, magamba szúrom, - mondta.

Don Ramirez megállt. Sokkal jobban föl volt indulva, mint a leány.

- Tegye vissza, szenorita! - mondta. - Nincs oka félni tőlem.

- Csak akkor, ha kiment innen, - felelt Mina.

- Még nem végeztem el.

- Nem vagyok kíváncsi a többire.

- Végig kell hallgatnia, szenorita. Szavamat adom, hogy nem fenyegetőzőm többé és engedelme nélkül nem közeledem többé önhöz. Foglaljon helyet újra és ne féljen.

Mina rövid tétovázás után megint elfoglalta helyét, de a kést maga elé tette az asztalra.

- Mikor először jelent meg a hajómon, - kezdte Ramirez, - a szépsége rögtön mély hatással volt rám. Pedig egészen addig egyetlen nő sem tudott megfogni. Mikor áthajóztam az óceánt, ragyogó szemei, mint a tűz, követtek mindenfelé.

- Költemény!

- Ha a feleségem lenne, megosztanám a kincset fivérével és mindnyájukat kiszabadítanám az emberevők közül, akik már várják, hogy lakomát csaphassanak belőlük.

- És azt hiszi, a bátyám beleegyeznék ebbe?

- Kényszeríteni fogom, ha meg akar menekülni.

- Gonosz ember! - kiáltotta Mina felugorva. - Sohasem leszek a felesége, értse meg végre!... Egy Belgrano-leány nem megy feleségül rablóhoz!... Megölhet, de nem kényszeríthet erre.

A bandita felordított és két rettenetes öklével olyat csapott az asztalra, hogy a boros üvegek és a tányérok magasra ugrottak fel. Ijedten rohantak be a tengerészek.

- Készüljetek! - fordult feléjük Ramirez. - Meg fogjátok támadni a barlangot és azokat az embereket élve vagy halva hozzátok élém. Értettétek? És most mehettek és várjatok rám kint.

- Mit akar a fivéremmel? - kérdezte Mina, aki az ájuláshoz volt közel.

- Meg fogja tudni! - felelt nyersen a kapitány. - Az apám engedelmességre kényszerítette az anyámat: ön is meg fog hajolni vagy összetöröm.

Hirtelen rászakadó dührohamában rácsapott az öklével egy tálra, úgy hogy az összetört. Azzal felállott és kiment. Mina zokogva rogyott vissza a székre.

Ramirez embereivel a barlangba indult.

- Lent vannak még? - kérdezte a bejáratnál őrködő bennszülötteket.

- Egyetlen egy sem jött még ki.

- És a másik oldalon?

- Még mindig ég a tűz és a folyosó tele van füsttel.

- Szedjétek szét a köveket és szabadítsátok fel a kijárást.

Félóra múlva a kőbarrikád dörögve leszakadt.

A tengerészek, abból a feltevésből indulva ki, hogy a megszállottak valószínűleg összegyűltek a bejárat mögött és tüzeléssel fogják őket fogadni, felemelték puskájukat, hogy felelhessenek a lövésekre. De egyetlen lövés sem dördült el.

- Talán meghaltak? - kérdezte nyugtalanul Ramirez. - Emánuel!

- Parancs!

- Te vagy a legsoványabb, bújj be és lesd ki, mire készülnek.

- Hátha megölnék?

- Az örököseidnek fogom átadni a téged megillető részt a kincsből, - felelt nyugodtan a kapitány. - Gyorsan!... Nem szoktam kétszer beszélni!

A fiu nem mert tovább ellenkezni és ügyesen besiklott a nyíláson. Pár perc múlva megjelent nyugtalan és csodálkozó arccal.

- Mi lesz? - kiáltott rá Ramirez. - Nem mersz közelebb jönni?

- A barlang üres, kapitány, - felelt a fiu.

- Megbolondultál?

- Esküszöm, hogy nincs odalent senki.

- Ugyan hol bújtak volna ki? Hisz még a macska se mászik ki onnan!... Előre, tengerészek!... A nyomorultak biztosan alusznak valahol, mint a teknősbékák, ahelyett, hogy vigyáznának magukra. Meg fogjuk őket találni.

A tengerészek, engedelmességhez szokva, egymásután surrantak be. Senkisé fogadta őket.

Don Ramirez homlokán hideg vízcseppek jelentek meg.

- Talán részegek és elaludtak valahol - jegyezte meg Emánuel.

- Ostoba vagy. - A kapitány dühös pillantást vetett a fiura. - Mit gondolsz te erről, Nargo?

- Lehetetlen, hogy elmenekültek - felelt a bennszülött.

- A pokolba mentek! - ordított a kapitány.

Fáklyákat gyújtatott és keresztülkutatták az egész barlangot. A foglyoknak sehol semmi nyomuk.

- Kisiklottak a kezemből, - mormogta Ramirez. - Hogyan? merre?

Ramirez, miután meghagyta a vadaknak, hogy fürkésszék keresztül az erdőt, elhagyta a barlangot.

Rettenetesen forrt benne a harag. Nemcsak a kincset, amelyet már félig-meddig a kezében tartott, érezte megint veszélyeztetve, hanem Minával szemben sem volt már annyi hatalma. A bátyja elszökött, tehát többé semmivel sem lehetett fenyegetőzni.

Nem mert a leány elé kerülni. Bement a legközelebbi pajtába, kikergette a lakókat és behívatta Emánuel.

- Igaz, hogy még gyermek vagy - mondta a fiunak, - de már sok jelét adtad az okosságodnak. Ül le, igyál és beszéljünk.

- Hallgatom, kapitány.

- Gondolod, hogy Mina még bízik benned azok után, amiket tettél?

- Semmi esetre! - felelt a hajósina. - Már akkor is kételkedett bennem, mikor utoljára beszéltem vele.

- Mégis be kell hozzá menned!

- És miért nem megy a kapitány?

Harag csillant meg Ramirez szemében.

- Hogy mersz így felelni nekem! Széttöröm a csontjaidat!

Emánuel sápadtan, lángoló szemekkel állt fel.

- Így fizeti meg a szolgálataimat? - mondta nehéz hangon. - Pedig én testestől-lelekestől kiszolgáltattam magam.

- Vak engedelmisséget követelek a legénységetől.

- Én nem tartozom az ön legénységéhez.

- Megfojtsalak? Már különb fejeket szedett le a kezem.

Emánuel mélyen fel volt háborodva, de nem mert többet felelni. Némán nézett a kapitányra, akit ez a nyugalom végre ismét lecsendesített.

- Elmegy Minához - mondta - és megmondod neki, hogy a fivére és a barátja még mindig a kezeimben vannak.

- El fogja hinni?

- Ez a te dolgod. Elég ügyes gazember vagy, hogy el tudjad vele hitetni!

- És ha kikerget?

- Ördögbe is, no! Akkor majd én lépek közbe. Megmondhatod neki azt is, hogy ma este tovább megyünk.

- Hova?

- A Diao torkolatához. Már elég időt veszítettünk. Remélem, utolérjük még a menekülőket és akkor jaj nekik! Eredj és vigyázz magadra, ha nem akarsz rosszul járni.

Emánuel összeszorította fogait és kiment.

- Ah - mormogta, - így bánsz velem, miután elárultam miattad don Josét, aki mindig jó volt hozzám. Ezt megkeserülöd!... Elvetemedett vagyok, de te még százszor rosszabb vagy nálam. A seniorita jó lesz és megbocsát nekem.

Már elérte a fejedelmi pajtát és benyitott.

Mina azt hitte, a bandita jön és felkapva az asztalon fekvő navaját, felugrott.

Mikor Emánuel megpillantotta, megint letette.

- Mit akarsz tőlem, boldogtalan? Milyen árulást fogsz megint elkövetni? Ah!... nem hittem volna, hogy ilyen fiatalon ennyire rossz lehet valaki!

- Nem, - felelt a fiu, - most másért jöttem. Bocsánatot kérek öntől, seniorita és felajánlom szolgálataimat, ha valamiben hasznára lehetek.

- Mit akarsz megint tőlem?

- Mondtam már: a bocsánatát.

- Megint összebeszéltetek Ramirezzel?

- Világosan fogok beszélni, seniorita. A kapitány engem arannyal hitegetett, mielőtt otthagytuk Csilit, és megvallom, én voltam az oka a legtöbb szerencsétlenségnek, ami az Andaluzián történt.

- A kormányosnak igaza volt. És most higgyek neked?

- Mindjárt be fogom bizonyítani, hogy újra meg akarom érdemelni becsülését. Don Ramirez azért küldött ide, hogy megmondjam önnek, hogy a kapitány és don Pedro még mindig foglyai, pedig...

- Pedig?

- Mindnyájan elmenekültek a barlangból.
- Elmenekültek!... - kiáltott Mina ragyogó arccal. - És Ramirez?
- Utánuk küldte a vadakat.
- Utolérik őket?
- Biztos vagyok benne, hogy üres kézzel fognak visszatérni. Ramirez sem remél sokat; ha remélne, nem készülne tovább.
- Elmegy?
- A kincs után.
- És én?
- Kényszeríteni fogja, hogy vele menjen.
- Ó!... soha.
- Rosszul tenné, senorita. Az erdőben könnyebb elszökni, mint itt. Különben is, ha itt marad, a vadak megeszik. Ne ellenkezzék Ramirezzel. Ez a durva ember mindenre képes. Menjen vele. Igérem, hogy segítségére leszek a szökésben.
- Mikor megyünk?
- Ma este.
- Mondd meg a nyomorútnak, hogy vele megyek.

A földalatti csatorna.

Az a félelem, hogy míg a barlangban tengődnek, Minának valami baja eshetik, nem engedte nyugodni a foglyokat.

A lagunáról lemondtak és inkább azt a kijárást vették munkába, amin át bejöttek. Főképpen az a szakadék járt az eszükben, amelyik a tengerrel kötötte össze a lagunát.

Hova vezethetett ez a csatorna?

Matemate bátorítására nekiindultak a szűk folyosónak, ahol még mindig terjengett a füst.

A szunyogok már elpusztultak és így egész bátran haladhattak tovább. Éjfél felé, kissé fuldokolva a füsttől, elérték azt a sziklafalat, amit a vadak emeltek, hogy bezárják a szunyogokat és a füstöt. Gyorsan lebontották.

- A kijárást valószínűleg még mindig őrzik - mondta a kapitány.

- Közel van már a szakadék - tette hozzá Matemate. - Már hallok a zúgását.

Vártak, míg a füst kihúzódik, aztán tovább osontak. Éppen megkezdődött a dagály, mikor a csatornához érkeztek.

- Mit gondolsz, Matemate, mély a víz?

Matemate elszántan leereszkedett, a víz derekáig ért.

Példáját követték a többiek. Fejük felett még mindig vékony füstfelleg kanyargott.

- Mind itt vagytok? - kérdezte a kapitány.

- Hálistennek! - felelt Reton, hátra nézve.

A kis csapat derékig merülve, megindult. A víz csendesen zúgva húzódott az üreg felé.

Egyszerre sötét, boltozatos üreghez értek.

- Előre!

Lehajtott fejjel, elszántan vetették bele magukat.

Sötét, hús boltozat alatt mentek vagy tíz percet. Hirtelen Matemate, aki legelül ment, megállott.

- Nem mehetünk tovább. Túlágosan alacsony.

- És van benne víz?

- Tele van vízzel.

- Úszni fogunk.

Matemate jól megtöltötte tüdejét levegővel, aztán egy tempóval lent volt a megszűkült üregben.

Utána csakhamar eltűnt a kapitány, don Pedro, Reton és a többiek.

A földalatti szűk csatorna nem volt nagyon hosszú. Don Pedro ért ki elsőnek egy tengerfeletti barlangba, amelyiknek másik oldalát nyílás világította meg. Onnan könnyen elérhették a nyílt tengert. Pedro, lábával megkapaszkodva egy sziklában, megállt és mélyen fellélegzett. A kristálytisza kék vízen keresztül kígyóalakú halak cikáztak gyors mozdulatokkal.

- Az áldóját! - kiáltott Reton a sziklába fogódzva. - Szépen vagyunk, carramba!... Darabokra fognak tépni bennünket!

Mindazonáltal, bár tudták, hogy ez a kellemetlen halfajta nem fogja őket kímélni, elszántan vetették magukat a vízbe.

A hatalmas ángolnák rögtön odasiklottak, hogy fogaikkal kikezdjék az emberhúst.

A krahoák és kanakik baltáikkal csapkodták széjjel őket.

Végre mégis szerencsésen megérkeztek a másik oldalra, inkább fájdalmas, mint veszedelmes harapásokkal az oldalukban. Kimásztak egy közelfekvő sziklára, ahonnan egy nyíláson keresztül megláthatták a nyílt tengert.

- Ne siessünk - mondta a kapitány. - Legyünk óvatosak, emberevők lehetnek odakint.

- Már láttam valami érdekeset - vetette közbe Reton.

- Mit?

- Egy csónakot, még pedig vitorlást.

- Hasaljatok le mind a földre! - kiáltotta a kapitány, mi alatt felkúszott a sziklatetőre és kinyújtotta a fejét.

Vele szemben feküdt a fákkal borított part. Egyik öblében indiai duplacsónak lengett.

Visszacsúszott a sziklán társaihoz, akik kicsi ezüst pikkelyes halakat szedtek ki a vízből. Kint a tengeren éppen akkor szállott le a nap, mellette nagy fekete felhő emelkedett, időváltozást jelezve. A kiéhezett bennszülöttek nyersen ették a kis kemény halakat; mikor jóllaktak, a kapitány jelt adott az indulásra.

A csónakot hamar elérték.

Óvatosan közelítve feléje, látták, hogy üres, csak halhálók és illatos nagy körtehalmazok feküdtek benne halomra hányva.

Kifeszítették a vitorlát, a szellő belefújta a csónak előresiklott a vízben.

Már zengeni kezdett az ég, de a levegő még tiszta volt, csillagok ragyogtak keresztül az éjsötétkéi haragján.

Pont éjfélkor kitört a vihar, hullámok csapódtak a parthoz.

A menekülők éppen akkor fordultak be egy kis csatornába. A vihar miatt nem merték folytatni útjukat, különben is szükségük volt egy kis pihenésre.

Reggelre elmúlt a vihar és a bárka újra megindult. Átvágtak a csatornán.

Tíz óra felé az egyik krahoa abbahagyta az evezést.

- Közeledünk a faluhoz? - kérdezte Reton.

- Ott van az erdő mögött - mutatott kelet felé a bennszülött.

Itt kikötöttek és a csónakot kötelekkel a parthoz erősítették, aztán végigtiporva a magas fűvön és átugrálva ledőlt fatörzsökön, elérték az erdőt.

Itt mély csend és sötétség uralkodott. A csapatot az egyik bennszülött vezette, aki behúnyt szemmel is ismerte az utat.

A Krahoa-faluban örömrivalgással üdvözölték az elveszettnek hitt fejedelmet.

Don José azonnal a pajtához vezettette magát, remélve, hogy Minát viszontláthatja.

De csak Hermosa ugrott eléje csaholva.

- Hol a nővérem? - kiáltott Pedro, akit rossz sejtelmek szálltak meg. - Mit csináltatok vele, gazemberek?

- Csendesen, barátom - nyugtatta meg a kapitány. - Mindjárt megtudjuk, mi történt. Ki van zárva, hogy bántani merték!

De mindkettőjükre lesújtó hatással volt, mikor a krahoák mindent elmeséltek.

- Hallottad, Matemate? - kérdezte végre magához térve a kapitány.

- Igen - felelt a kanaki, - elrabolták a fehér leányt.

- A fehér Nuku-fejedelem rabolta el, a mi halálos ellenségünk.

- Tudom!..

- Meg kell szabadítani!

- Vissza fogjuk ragadni.

- Hogyan?

- A testvéremmel rögtön elmegyek a Nuku-faluba.

- Mit akarsz tenni? Nem volt elég a barlangban?

- Add ide a kutyádat és várd meg, míg visszajövünk. Az éj sötét és elrejt bennünket.

Vékony kötelet tett Hermosa nyakára és Koturéval eltűnt a sötétben.

Ramirez nyomában.

José, Pedro és Reton nyugtalanul töltötték az éjszakát, percre sem tudták a szemüket lehúyni.

A másik nap is elmult és még mindig nem érkezett semmi hír. Pedro nem bírta tovább, kiment, hogy összegyűjtse a bennszülött harcosokat, mikor végre kutyaugatást hallottak.

A kapitány örömmel kiáltott fel és pár perc múlva sárosan, izzadtan belépett a két kanaki.

- Beszélj, jó Matemate! - kezdte a kapitány széket tolva eléje.

- Elmentek.

- Kik?

- A Nuku-törzs.

- Mind?

- A falukat tűzzel pusztították el.

- És a fehér leány?

- Elment a fehér emberrel.

- Kitől hallottad?

- Valami öreg nuku-asszony ott maradt egy félig összedőlt pajtában, mert a lábai nem bírták tovább.

- Megtudtad legalább, merre mentek?

- A Diao felé.

- Mikor?

- Tegnap este, mikor rájöttek, hogy elszöktünk.

- El tudsz vezetni a Diaoig?

- Igen, fejedelem.

- Ha fel tudnánk találni a nyomaikat!

- Miért ne? A nagy kutyának jó szaglása van!

- Erre nem is gondoltam - mondta José. - Hermosa elég sokáig volt Ramirez mellett!

- De mit akar a nővéremmel ez a nyomorúlt?

- Túszul fogja használni.

- Nem gondolod, hogy megöli? - kérdezte Don Pedro, akinek könnyek csillogtak a szemében.

- Ugyan mi célból? - Ramirez rabló, gazember, minden, de mégis csak fehér fajta, bár azt mondják, indiánus vér is folyik az ereiben.

Még ugyanazon éjjel don José a fejedelmi pajtában összegyűjtötte az összes alvezéreket. Elhatározták, hogy még aznap reggel elindulnak a legjobb harcosokkal.

Hajnaltól száz krahua állt útrakészen az erdő szélén. Jól fel voltak fegyverkezve, élelmiszerekkel ellátva, főképpen az úgynevezett popoival, amely hasonlít a kétszersülthez és melegnek, víznek ellentáll.

Gyorsan gyalogoltak, úgy hogy estefelé már elérték az elhagyott Krahoa-falut.

Hamuhalmazok heverték előttük, melyekből ledőlt háztetők ágaskodtak. Itt gyorsan néhány hevenyészett pajtát állítottak össze és ezek alatt töltötték az éjszakát, míg kint hűvös szél fújt és esett az eső.

Reggel otthagyták a hamuvá égett Nuku-falut és folytatták útjukat a végtelenségig terjedő erdők alatt.

Hermosa szaglászva, ugrálva, csaholva követte a bandita nyomait.

Délben egy elhagyott tábor maradványaihoz értek.

- Itt voltak éjjel, - mondta a kapitány.

Néhány fából összetákolt üres pajta volt ott és kialudt tűznek maradványai.

- Kutatni kellene errefelé - jegyezte meg hirtelen Reton.

- Minek? - kérdezte don José.

- Isten tudja! - felelt a vén tengeri fóka. - Hátha a senorita volt oly ravasz és valami jelt hagyott nekünk!

- A kormányosnak igaza van - tette hozzá Pedro. - A nővérem biztosan sejti, hogy nem engedjük őt át sorsának.

- De ki tudja, megmondták-e neki, hogy kiszabadultunk a barlangból? Az a nyomorult nem lehetett olyan ügyetlen!

Mindamellett nekiláttak a kutatásnak; minden követ és fadarabot megforgattak, de nem akadtak semmire. Csalódottan hagyták abba, csak Reton nem tágított.

Kitartását jutalom koronázta, mert egy otthagyt gyékény alatt egy darab melalenko kérget talált, amelyre késsel betűk voltak vésve.

- Mi ez? - kiáltotta. - És még azt mondják, hogy az öreg emberek piculát sem érnek! Nézzetek ide!

De amint jobban ránézett a kéregre, öröme haraggá változott.

- Emánuel!... - kiáltotta. - Nyomorúlt! Még mindig nem ették meg a cápák a semmirekellőt? Pedig ez nem más, mint az ő neve! Nézz ide, kapitány!

Az öreg tengerész átadta Josénak a fakérget, amelyen közönséges írással betűk voltak láthatók.

- Emánuel! - csodálkozott a kapitány is. - Mit akar ez?

Figyelemmel nézte a nehezen kivehető írást és végre lassan betűzte ki:

»A Diao felé tartunk a sereggel. Örökösünk Mina felett.

Emánuel.«

- Ő örökös a senorita felett!... - kiabált Reton. - Hogy merészel így beszélni? Széttépem azt a fickót!

- Lassabban Reton - csillapította Pedro nagy örömmel. - Még nincsenek határozott bizonyítékaink arra nézve, hogy csakugyan ő árult el bennünket. Miért írta volna ezt, ha nem volna igaz?

- Ez a bohóc! - dühöngött tovább Reton.

- Egyelőre örülhetünk, hogy valami jelt kaptunk Mináról és hogy valaki őrködik fölötté - mondta a kapitány. - Most reggelizzünk, ha van mit és aztán gyorsan tovább.

Reggel három órakor zavartalan pihenés után folytatták útjukat az erdők alatt. Most már oly gyorsan haladtak, hogy Reton alig birt lépést tartani velük, folyton dörmögött és öreg lábait emlegette. Kértek az erdőből s egyszerre csak egy szűk völgy előtt álltak, amelyet magas hegyek fogtak körül.

Matemate ismerős volt ezen a helyen, sokszor rándult le a Diao mellé teknősbékát vadászni; nem mert neki indulni a keskeny szorosnak, a melyet könnyen védelmezett öt-hat ember akár száz ellen.

- Félsz, hogy itt vannak? - kérdezte a kapitány az óvatos Kanakot.

- Ez a völgy kiválóan alkalmas akármilyen nagy sereg elpusztítására, - felelt Matemate. - Nagyon hosszú, egész a tengerig ér és sok patak vágja keresztül.

A völgy bejárásánál pihenőt tartottak, aztán húsz embert küldtek előre a szorosba.

De semmi sem jelezte az ellenség közellétét. Azért mégis nyugtalanok voltak. Lehetetlennek látszott, hogy még ne vették volna észre közeledésüket.

Éjjel a kiküldött előcsapat visszaérkezett és jelentette, hogy semmi gyanusat nem talált.

A hosszú völgyben még csak nem is táborozott senki, mert semmiféle maradékot nem találtak.

- Másfelé mentek volna a Nukuk? - fordult Reton a kapitányhoz.

- Lehetetlen, - felelt José, - Hermosa nem csalódhat.

- Akkor az ördög vitte el valamennyit.

A gyorsan leereszkedő sötétséget felhasználták és vigyázva nyomultak be a keskeny völgy kanyarulatába.

A kapitány Hermosát megfogta szalagjánál, hogy az ugatásban és hangos mozgásban megakadályozza. Az eget sötét felhők borították, a vidék elsötétült.

Egy óra hosszáig haladtak csendben felfelé, a mindinkább szűkülő völgy lejtőjén, mikor az előreküldött csapat hirtelen visszafordult.

- Mi az? - sietett eléjük a kapitány.

- Hallod azt a zúgást, uram? - kérdezte Koturé. - Már jó ideje figyelem.

A kapitány hallgatózott.

Csakugyan olyanféle zaj zengett az éj csöndjében, mintha vízesés zuhogna valahol a távolban.

- Ezer ördög! - kiáltott Reton. - Ez víz.

- Honnan jöhet?

- Megmondom én, fehér ember - szólt közbe Matemate. - Azt hiszem, már említettem, hogy nagy források vannak a hegyoldalakban?

- És aztán?

- A Nukuk ránk szabadítottak egyet, hogy belefulladásunk. Már hallom, amint jön.

- Meneküljünk!

- Késő, fehér ember!

- De hiszen elvesztünk, ha itt maradunk!

A kanaki gondolkodott, aztán megint megszólalt:

- Jőjjetek mindnyájan, csakis egy út vezet a szabaduláshoz.

Éles füttyöt hallatott, mire emberei összegyülekeztek körülötte. Néhány rövid parancsot adott, aztán mindnyájan a közeledő víz felé rohantak.

- Megbolondult ez az emberevő? - dörögte Reton.

Vagy öt percig futottak teljes erővel, mikor egy szirtes dombhoz értek, amelyik éppen a völgy közepén állt ki.

- Fel! - kiáltott Matemate. - Ha itt nem menekülünk meg a víz elől, akkor sehol.

Mindkét oldalon hamarosan kapaszkodtak fel a domboldalon, és csak fent, a négyszegletes, lapos dombtetőn álltak meg.

Alig hogy az utolsó ember is fent volt, csillogva és zúgva jelent meg a közeledő víz a völgyben.

- Végünk lenne e nélkül a domb nélkül, - mondta a kapitány Pedrónak. - Ez a Matemate igazán értékes ember. Ki tudott volna ellenállni ekkora tömeg viznek.

- Ez a gondolat méltó Ramirezhez, - mondta Reton. - Itt jobban be vagyunk zárva, mint a barlangban.

- És amíg mi itt tespedünk, ő szépen elszedi a kincset!

- És a nővérem még mindig nála van! - jajdult fel Pedro.

- Ki fog szabadulni, egész bizonyos vagyok benne; végre rajtveszt az a fickó! Már igazán azt hittem, közel vagyunk a győzelemhez, de nem baj. Meg fog változni ez az átkozott helyzet. Várjuk meg, amíg kivilágosodik, és mitől se tartsatok. Nem lehet tudni, mit hoz a jövő.

- Már két napja bőjtölünk, - dörögött Reton.

- Tégy úgy, mint a krahoák, fűzd szorosabbra övedet és kérd meg, hogy legyen türelemmel.

A víz megszűnt emelkedni. Bokrokat, fatörzsöket sodorva magával, dübörgött végig körülöttük a völgyben.

Most Matemate hirtelen felkiáltott.

A kanaki, aki egészen a vízig merészkedett le, a bokrokkal borított hegyoldalt nézte.

- Látsz valamit? - hajolt le hozzá José.

- Ott emberek vannak - felelt a kanaki - a bokrok között.

- Támadni készülnek?

- Köztünk van a folyó.

Alig mondta ki, mikor a szemben levő hegyoldalon kis füstfelhő szállott fel és süket dörgés hangzott utána. Egy perccel később éles fütty sívított végig a fejük felett.

- Ez karabély volt, - mondta José megdöbbenve. - Ők azok!

A krahoák megijedtek a lövéstől és sietve bújtak össze a dombnak azon az oldalán, amelyik védve volt a támadók elől.

A hegyoldalon megint lőttek.

- Most megmutatom, hogy kell az ilyen népséggel elbánni, - mondta Reton.

Egy kiszögelés mellett leguggolt és leste, hogy a kis füstfelhő újból jelentkezék.

Nem kellett sokáig várni: a karabély megint megszólalt és Reton alaposan szemügyre vette a helyet, ahol füst támadt a nyomában. Célzott, lőtt és fél perccel később egy ember gurult le a hegyoldalon, egyenesen bele a vízbe.

- Eggyel kevesebb, - mormogta a kormányos elégedetten. - Az Eszmeralda elvesztett egy tengerészt!

Szemben, úgy látszik kissé meg voltak ijedve, mert jó darabig nem adtak életjelt.

Később a bokrok rezgése elárulta, hogy lefelé igyekeznek.

Végre megint dördült egy puska. A golyók, épp úgy mint az előbbiek, a domboldal bokrai közé fúródtak és nem okoztak bajt.

Most a kapitány adta meg a feleletet és a milyen kitűnő céllövő volt, nem sütötte el karabélyát hiába.

A bokorból megint kivált egy ember és bukácsolva gurult le a cserjék között egészen a folyóig, ahol aztán eltűnt a vízben és többé nem került fel.

A domb másik oldalán ütések hallatszottak, mintha balták dolgoznának fatörzsek ellen.

A krahoák együtt dolgoztak lent a kanakikkal.

A támadók erősen és egymásután puffogtatták puskáikat, sőt nyílak is repültek ki a bokrok mögül: de sem az egyik, sem a másik nem tett kárt az emberekben.

Az ostromlottak nagy kínokat álltak ki a nap égető hevében. Még hozzá az éhség is gyötörte őket.

Lent a védett oldalon mindamellett tovább dolgoztak Matemate és a krahoa harcosok.

José, Reton, és Pedro hiába találgatták, hogy mit csinálhatnak, mert leshelyüket egy percre sem hagyhatták el.

Végre mégis leszállt az alkonyat és egyszerre megjelent előttük Matemate:

- Itt az ideje, hogy távozzunk, - mondta - ha nem akarunk éhenhalni! Mehetünk, fehér ember!...

Tűzben.

Az ostromlottak elszántan gyülekeztek a domboldalon.

Lent a víz mellett, az árnyékban, a sötétség miatt nehezen kivehető alakok forogtak, de nem lehetett tisztán látni, mit művelnek.

Don José, Don Pedro és Reton gyorsan szöktek át a dombtetőn. Mikor lenéztek és meglátták a titokzatosan mozgolódó tömeget, meglepetten álltak meg.

- Mit végeztetek ott, Matemate? - kérdezte a kapitány. - Tudnom kell, mi szándékod van velünk.

- Kövessetek bátran, kapitány - felelt a kanaki, - felelős vagyok mindenért.

- Remélem nem akarsz a vízbe fojtani? - mormogta José, aki sohasem bízott egészen a bennszülöttekben.

- A fehér ember később be fogja látni, hogy igazságtalan volt velem szemben, - mondta a kanaki. - Mielőtt a nap felkel, együtt leszünk a Diao-kikötőben.

Az amerikaiak lementek és csodálkozva álltak meg egy hídféle előtt, amely a dombalatti sziklából indult ki és szemben a hegyoldalon végződött.

Két hosszú kaori-fa volt keresztülvetve a vizen, kötelekkel erősen a parthoz kötve.

Hogyan sikerült a két Kanakinak ezt a hidat felállítani? Csodálatos mű volt, de a kapitánynak most nem volt ideje evvel a kérdéssel foglalkozni. Mert az átvonulás volt a legfontosabb.

- Biztos ez a híd? - kérdezte Reton.

- Megbízhatunk ezeknek a szigetlakóknak az ügyességében, - felelt a kapitány. - Engem inkább az örökös puskaropogás aggaszt.

- Talán észrevették, hogy szökni akarunk.

- Ah, nem tesz semmit, - mondta a kapitány. - Nagyon is éhesek vagyunk, nem várhatunk tovább.

Pedro elszántan lépett a hídra.

- Utána, - kiáltott Reton.

A két fatörzs, amelyhez folyton hozzáütődtek az átcsapó hullámok, inogva libegett az amerikaiak lépte alatt.

Már a híd közepén voltak, mikor két lövés csattant el és Pedro leesett a hídra. Egyik kezével a karabélyát szorongatta, a másikkal belekapaszkodott a fatörzsbe.

Don José felsikoltott.

- Don Pedrót megsebeztek!

- Csend!... - felelt az ifju. - Ne áruljátok el az ellenségnek, hogy itt vagyunk.

- De nincs semmi baja?

- Semmi... nem...

Megint két lövés dördült el, aztán egész sortűz ropogott.

- Ne mozduljatok. - parancsolta a kapitány. - Várjuk meg, amíg megunják.

Pár percig golyózápor röpködött körülöttük, aztán csend lett.

- Talán belátják végre, hogy a mi húsunk nagyon is kemény az ő golyóik számára, - mondta Reton.

Pedro, aki derékig volt a vízben, felállt és futva ment végig a hídon. Szerencsésen átért a partra.

Az átvonulás gyorsan ment végbe és csakhamar az utolsó krahóa is szerencsésen a túloldalon volt.

Most Matemate vezetése alatt megindult a csapat a hegyoldalon és éjfél felé elérték a Bualabea-öböl kezdetét.

Először is a hajót keresték tekintetükkel. Csakhamar meg is találták. Ott feküdt a Diao folyóban, egy elegáns, erős, elsőrangú úszóalkalmatosság. A vitorlák mind be voltak vonva.

- Gyönyörű darab, boldog lennék, ha utazhatnék rajta, - mondta Reton elismerő hangon. - A betyár olyan hajót csináltatott magának, hogy nincs párja a Csendes-tengeren.

- Ne örülj neki, barátom, - tette hozzá José - biztosan jól meg van tömve tengerészekkel.

- Akiknek első puskalövéseire szétszalad az egész derék maorihad, azt így gondolod, nem?

A kapitány gondolataiba merült és nem felelt.

- Nos kapitány? - folytatta Reton. - Lemond a tervéről?

- Menjünk vacsorázni - felelt José. - Vannak terveim, de azokhoz elszánt emberekre van szükségem.

- Rendelkezésedre állok, - sietett megjegyezni don Pedro.

- Nem, Pedro, ide olyan ember kell, akinek igazi tengerészformája van.

- Például én! - tette hozzá Reton büszkén.

- Öregem, tudd meg, annak a veszélynek vagy kitéve, hogy esetleg felkötnek valami árbócfára.

- Ennél csúnyább halál is van, amint tudjuk, - felelt a vén tengeri foka. - Halljuk, kapitány, mi szándéka van velem.

- Majd később beszélünk róla.

A krahóák vadul vetették magukat a gyümölcsfákra. Nemsokára csak a fogaik csattogása halatszott.

Don José és barátai sem voltak kevésbé éhesek mint a bennszülöttek s jó étvággyal láttak hozzá.

Már nem volt messze a naplemente, mikor a kormányos levetette a kabátját és az övét megoldotta kissé.

- Bosszuljatok meg, ha felakasztanak, - mondta teljesen nyugodtan. - Az én bőröm már úgy sem ér sokat.

- Hős vagy, Reton, - dicsérte megindultan a kapitány.

Matemate felkelt vacsorája mellől.

- Menjünk, öreg fehér ember. A tenger sülyed és nem lesz nehéz elérni a szárnyas hajót.

Kezet fogtak a kapitánnyal és Don Pedroval és a tengerbe vetették magukat.

A vitorlás csak háromszáz méternyire volt és nem kellett sokáig úszniok, már közel voltak a kéményhez. A kormányos kiemelkedett a vízből, kezét szájához emelte és tele tüdővel kiáltott:

- Ohé, tengerészek!

Először nem felelt senki, aztán egy rekedt hang, amely hasonlított azoknak a hangjához, akik sokat ittak, durván lekiáltott.

- Ki zavarja álmomat? - várhatott volna reggelig.

- Ohé, tengerészek! - ismételte Reton erősebben.

- Az ördög vigyen! - kiáltott a fenti alak dühösen.

- Nem vagy nagyon barátságos egy szegény hajótöröthöz, aki csak nagynehezen menekült meg az emberevők fogai közül!

Ezek a szavak kissé megpuhították a tengerészt. Kihajolt a korláton:

- Hajótörött? Honnan?

- Dobjatok le egy kötelet! Nem tudok mozdulni.

- Türelem, barátom: mindjárt. Hé, fiuk, talpra! Ha már megemésztettétek az italt.

Pár perc múlva kötélhágcsó ereszkedett le a hajó oldalán. Reton két tempóval elérte és gyorsan kapaszkodott fel rajta. Matemate utána.

A fedélzeten tíz-tizenkét ember jelent meg lámpákkal. A padló recsegett nehéz lépteik alatt.

Mind részegek és álmosak voltak.

Az egyik a kormányosnak orra alá tartotta a lámpást és durván nevetve szólt:

- Ki az, kék vagy fehér szakáll?

- Kormányos vagyok.

- És ez a fekete, akit magaddal hoztál? Remélem nem avval a szándékkal jött, hogy minket megegyen.

- Ez egy derék bennszülött, aki nem hogy felfalt volna, hanem inkább megmentette életemet.

- És honnan jösz! Úgy nézel ki, mintha honfitárs volnál, vagy legalább is perui.

- Kitaláltad, barátom, perui vagyok.

- És a hajód?

- Három nap előtt ment tönkre a Bualabea-öbölnél.

- Nem vagy szerencsés ember - nevetett a tengerész.

- Nem bizony, kékszakáll, - kiabált egy másik.

Reton ideges lett.

- Milyen emberek vagytok? - kiáltott. - Így fogadtok egy szegény hajótöröttet? Nem is vagytok igazi tengerészek, nézze meg az ember!...

Ramirez emberei abbahagyták a nevetést.

- Igazad van, fehér ember - mondta az egyik. - Neveletlen vademberek voltunk. Hozzatok italt és ételt és aki álmos, feküdjék le!

Aki így beszélt, nagy, gigászi erejű ember volt és látszott rajta, hogy tud tekintélyt tartani.

- Pusztuljatok innen, - folytatta. - Majd én itt maradok evvel a szegény öreggel. Carramba! Ő is tengerész, mint mi.

A matrózok örültek, hogy tovább alhatnak és távoztak.

- Honnan jött a hajód?

- Callaoból.

- És hová indult?

- Cantonba.

- És a vihar széttépte?

- A sziklához dobálta és úgy eltörte, mint valami dióhéjat.

- És a legénység?

- A cápák falták fel.

- Ne legyen gondod a jövőre. A kapitányom téged is felfogad.

- Nem kívánok jobbat - felelt Reton. - Öreg vagyok már, de azért érek annyit, mint egy fiatal és az Óceánt senki sem ismeri jobban, mint én; már negyven év óta barátkozom vele!...

- És elárult?

- A barátságok sem tartanak örökké - felelt a kormányos.

- Ki vezeti ezt a hajót? - kérdezte tovább.

- Don Alonzo Ramirez.

- Csilei?

- Igen, Assuncionból.

- Rabszolgákért jöttetek ide, ugyebár?

Ramirez embere nevetett.

- Tíz feketét sem vehetnénk fel ide, - mondta - a bennszülöttek minket falnának fel előbb!

- Hát akkor miért vagytok itt? - kérdezte Reton csodálkozást színlelve.

- Másért vagyunk itt. Nem emberhúst, hanem egy aranyfolyót keresünk.

- Arany is van erre? és hol?

- Lassan, barátom. Ez titok. Ha majd te is a legénységhez tartozol, megtudhatod.

Reton nagy álmélkodást színlelt, hogy még inkább beszélgetésre ösztönözze a vén fecsegőt. Ez valóban be is ugrott a taktikának és bizalmasan folytatta:

- A kapitány távollétében én parancsolok a hajón és megengedem, hogy itt maradj, amíg visszajön. Foglalkozást is adok neked: kinevezlek börtönőrnék. A szeszélyes lány nem fog félni egy öreg embertől és talán nem viselkedik oly kellemetlenül.

Retonnak erősen kellett tartania magát, hogy az ajkán kiszaladni akaró kiáltást visszafojtja.

- Egy szeszélyes nőnek az öre? - mondta csodálkozást színlelve. - Miféle foglalkozást adsz nekem? Beszélj világosabban, mert kissé nehéz a fejem.

- A kapitány egy lányt bízott ránk, aki szép, de már borzasztóan untat minket az örökös szeszélyeivel és folytonos szökési kísérleteivel. Nem merünk inni sem, mert félünk, hogy elszabadul és akkor Isten veled kincs és jutalom! A kapitány világosan beszélt.

- És én mit tegyek?

- A mellette levő kabinban fogsz lakni és vigyázol minden mozdulatára. Figyelmeztetlek, hogyha mégis meg talál szökni, az ökleimmel lesz dolgod, pedig láthatod, hogy nincsenek vajból.

Lámpát vett kezébe és felemelkedett. Átmentek a fedélzeten és lesiettek a lépcsőn. Mindenfelé tengerészek horkoltak, akikbe bele botlottak.

- Látod, hogyan örködik az én legénységem, - egyikben sem bízhatom, - Egy ajtó előtt megállt és hallgatózott.

- A szeszélyes nő is alszik, - mondta.

Aztán kinyitott egy másik ajtót, betolta a tengerészt a kabinba és félhangosan így szólt:

- Itt fogsz örködni, barátom, és nyisd ki a szemeidet, füleidet. Jó éjt!...

Reton megvárta, amíg elhangzik a vén tengerész csoszogó lépteinek zaja, aztán lassan megmozdult.

Matemate értelmetlenül nézte, mert a spanyol nyelvet nem ismerte s így az egész dologból nem értett semmit.

- Minden jól megy, - mondta neki a kormányos, - a fehér leány itt alszik, e mögött a fal mögött.

- A fehér ember barátnője? - kérdezte Matemate.

- Éppen az!

- És nem visszük el mindjárt?

- Lassan. Van fegyvered?

- A fehér kapitány nem engedte, hogy a baltámat elvigyem.

- Az alvó ember mellett egy kést láttam. El tudnád venni tőle anélkül, hogy felkeltenéd?

A kanaki nem felelt, hanem halk léptekkel kiosont.

- Itt van, - mondta visszatérve, - a fehér ember nem kelt fel.

- Tudtam, - felelt Reton. - Ennek a szörnynek a gyomra átváltozott boroshordóvá. Állj ide az ajtó elé és ha valaki felébred, rögtön értesíts engem. Ha tetten érnének, irgalom nélkül felakasztanának. Éppen annyit érnek, mint a kapitányuk.

Az »Eszmeralda« fedélzetén.

A kormányos Mina ajtajához közeledett és halkan kopogott.

Rögtön halk moraj támadt a kabinban, aztán megszólalt az ismerős hang:

- Ki az? Mit akartok megint tőlem, banditák? Még aludni sem hagytok? Gonoszak vagytok!

A kormányos megvárta, amíg elcsendesül, aztán halkan visszaszól:

- Halkan beszéljen szenorita. Az emberek felébrednek.

- Reton! - kiáltott Mina.

- Igen, én vagyok!...

- És a bátyám?... És don José?...

- A jelt várják, hogy megtámadják a hajót. Mikor ment el Ramirez?

- Tegnap reggel.

- Akkor nem lehet sokáig késlekedni. A legnagyobb baj az, hogy a nap nemrég kelt fel és ha a tengerészek meglátnak bennünket a vízen, rögtön megtámadnak. Türelemmel meg kell várni az estét.

- Egy nap hamar elmúlik! - felelt Mina - és most már nem fogok unatkozni.

A kormányos óvatosan körülnézett, aztán elhagyta az ajtót és visszament kabinjába, ott megvizsgálta a sarkokat, amelyekben élelmiszeres zsákok és vitorlavászondarabok heverték.

- Helyes, - mormogta és felvett egy kötélcsomót. - Matemate úgy kúszik, mint egy majom.

A kabinajtón kidobta a kötel egyik végét, a másikat erősen az ablakfához kötözte.

Aztán halkan behívta a kanakit.

- Visszamennél a partra, mielőtt a nap lenyugszik?

A kanaki figyelmesen nézte az eget.

- Igen: a part nincs messze.

- Menj és jelentsd ki, hogy a hajót csak este lehet megtámadni és hogy a szenorita itt van a hajón.

A kanaki szó nélkül felkapaszkodott a kötéltre és pár perc múlva már messze úszott a tengeren. Reton szívdobogva hallgatózott és figyelt, de köröskörül csöndes volt minden. Jó negyed-óraig nem hallatszott semmi nesz, mintha a kanakinak teljesen nyoma veszett volna.

A vén tengerész már-már aggódni kezdett, mikor egyszerre csobbanást hallott a hajó oldalán.

Nemsokára Matemate mosolyogva és frissen beugrott a kabinablakon.

- Megtörtént, - mondta. - Úgy fognak tenni, ahogy mondtad.

- Derék fiu vagy, Matemate. Most feküdj le és aludj egy keveset.

A kanaki elterült a padlón, Reton pedig pipázva ült le egy gyékénykötegre.

Nyugalmából ajtó döngetés zavarta fel.

- Hé, kékszakáll! Megvan még a szeszélyes?

Reton kinyitotta az ajtót. Az óriás állt kint részegen, kidülledt szemekkel és tántorgó lábakkal.

- Gyere fel és segíts nekem, - mondta. - A matrózok megbolondultak. Meg akarják táncoltatni a szeszélyest.

- Megint ittak?

- Nagyon is sokat.

- Üss szét közöttük.

- Tizen vannak.

- És te épp oly részeg vagy, mint ők.

- Én is ittam.

Ordítás szakította félbe őket.

- A szeszélyes táncoljon! - kiáltották kintről.

- Éljen az Eldorado-hajó!

- Cardoza, játsszál valamit, ha nem akarod, hogy eltörjem a gitárod.

- Hallod? - kérdezte az óriás ijedten.

- Nem vagyok süket.

- Meg akarják táncoltatni a leányt.

- Mi ellenben meg fogjuk táncoltatni őket, ha fegyvereket adsz nekünk.

A tengerész heves lökéssel benyomta a Minával szemben levő kabinnak ajtaját és egy sarokra mutatott, ahol pisztolyok, puskák, karabélyok és török heverték.

- Válassz! - mondta.

Reton kivett két duplacsövű pisztolyt, megnézte, hogy meg vannak-e töltve, Matemate pedig egy baltát keresett ki.

Az »Eszmeralda« legénysége fékevesztetten kiáltozott ott fenn. Egy boroshordó körül táncoltak mint az örültek, míg az egyik egy öreg gitár húrjait pengette. Mikor Reton megjelent, csúfolódni kezdtek.

- Kékszakáll!

- Fehérszakáll!

- Igyál, öreg!... Éljen az öröm!...

Egyszerre mindnyájan felordítottak.

- Hol a szeszélyes, Consuelo?

A gigász vállat vont.

- Részegek vagytok, - felelt.

- Mit mondtál? - üvöltöttek vissza. - Azt hiszed, már kapitány vagy?

- Tolvaj!

- A szeszélyest akarjuk!... A szeszélyest!... Táncolja nekünk a bolerót!...

- A kékszakáll hozza fel!

Reton nem mozdult.

- Hozzád beszélnek! - kiáltott az egyik Retonhoz ugorva.

Reton, aki el volt tökéelve, hogy utolsó erejéig fogja védeni a szenoritát, olyat rúgott a részeg matrőzon, hogy ez kétszer megfordult maga körül és a korlát mellé esett.

- Bravó, kékszakáll!

- Jó volt!... Kinevezünk ökölvívónak!

A megsértett ember azonban felkelt és lángoló szemekkel rohant ellenfelére.

- Le a késsel! - kiáltotta Consuelo, a tengerész.

- El innen, - felelt a másik. - Kékszakáll után te jössz!... Senki sem parancsol már a hajón!...

Az ittas tengerészek örömrivalgással fogadták ezeket a szavakat.

- Éljen Esteban!

- Igaza van, nem kell parancsnok!

- Mi parancsolunk itten!...

- Elment az eszetek? - kiabált Consuelo. - El akarjátok veszíteni az aranyat?

- Pokolba az arannyal!

- A kapitány álmodott!

- Csak az ő képzeletében létezik a kincs!

Mind felálltak tántorgó lábaikra.

Consuelo elébük ugrott, hogy megakadályozza őket a lemenésben. Esteban azonban a háta mögött termett, aztán egy ugrással előre került és gyomrába szúrta a kését.

- Te vagy az első! - kiabált a gyilkos, míg a hatalmas tengerész hátratántorodott és két kezével fogta be szörnyű sebét.

Most a kanaki felemelte baltáját.

Az ütés tompán kongott és Esteban velőthasító sikollyal esett Consuelo mellé. A balta állig ketté szelte a fejét.

- Vissza, Matemate! - kiáltott Reton, mikor látta, hogy a tengerészek az ágyúhoz szaladnak.

Nem volt egy perc veszteni való idejük. Pár ugrással lent voltak a lépcsőn és bezárkóztak a kabinjukba.

Fentről ágyúlövés hallatszott.

- Mit csinálnak? - kérdezte Reton.

Mina ijedten jött át a kabinból.

- Lépteket hallok, - mondta, - mi történik ott fenn?

Egyszerre ökölcsapások zuhantak a becsukott ajtóra.

- Nyisd ki, vén holló! - kiabált egy hang.

- Alszik most, ne keltsétek fel, - szólt vissza Reton.

- A holló tréfál velünk! - hallatszott kintről.

A döngések súlya alatt egy deszka kivált az ajtóból: Reton hihetetlen fürgeséggel emelte fel a kezében levő karabélyt és kilőtt.

Zaj, sikoltás felelt és távolodó léptek hallatszottak.

- Elmennek?

- Úgy látszik.

- Nem fognak visszajönni?

- Félek, hogy nem mondanak le a tervükről.

- Milyen tervről?

- Azt akarják, hogy táncoljon nekik.

- Én, táncolni? - kiáltott Mina elpirulva a méltatlankodástól.

- Mondtam, hogy nem lehet megbízni bennük!

- Hálát adok Istennek, aki ideküldött, jó Reton. Mit csinálnék most nélküled?

Csendben telt el egy félóra és Reton már remélte, hogy a komédiának vége van.

- Mit csinálnak, Reton? - kérdezte Mina szorongva.

- Hallom a gitárt és a padló recsegéséről gondolom, hogy táncolnak. A bolero-t táncolják, ön nélkül, Szenorita.

Reton eltalálta, a tengerészek, boros fejjel, bált rendeztek odafenn.

A délután elmúlt, a fedélzeten a táncolók végre kifáradtak, s egyetlen mozdulatra sem voltak már képesek. Leheveredtek a hordók köré és csakhamar horkolásba kezdtek.

- Szenorita, úgy-e, nem ijed meg két-háromszáz méternyi úszástól? - kérdezte odalenn Reton.

- Kétszer annyitól sem, - felelt a leány.

- Matemate!

A kanaki, aki már unatkozni kezdett, megjelent.

- Jól meg van erősítve a kötél? - kérdezte tőle Reton. - Úgy kell leereszkednünk, hogy egy loccsanás se hallatsszon, mert különben rögtön ránk eresztik az ágyút.

Halkan, ügyesen ereszkedtek le egymásután. Nemsokára kint úsztak a nyílt vizen.

A hajón nem vettek észre semmit...

Tíz perc múlva felkapaszkodtak a parton.

- Ah, derék Reton barátom, - kiáltott don José, a kormányos elé sietve, - azt hittem, sohasem látalak többé.

Mina bátyjának keblére borult. Sírtak a viszontlátás örömeiben.

- Tudd meg, kapitány, - mondta Reton, - hogy a hajó segítséget kapott. Épp akkor érkeztek tutajon, mikor kimásztam a partra. Jól láttam őket. Fogadni mernék, hogy azok voltak, akik a folyót eresztették ránk a völgyben.

- Jól van, Reton; mi ma egész nap dolgoztunk. Négy tutajt állítottunk össze. Az elsőt te vezeted, én a másodikat, Koturé a harmadikat és a negyediket Matemate.

- Mienk lesz a hajó, Ramirez bottal ütheti a nyomát. Lehetetlenné kell tenni, hogy a kincset visszavigye Amerikába. Nézzük meg a tutajokat, Reton.

Négy óriási, kaorifából készült tutaj feküdt készen a fűvön. A kapitány négy egyforma részre osztotta fel a krahoa-csapatot, lehúzatta a tutajokat a vízre és jelt adott a felszállásra.

Don Pedrót maga mellé vette, de Minának semmiképpen sem engedte meg, hogy velük jöjjön. Négy bennszülött őrizete alatt a parton hagyta őt. A tutajok lágyan, hangtalanul siklottak bele a tengerbe.

Már csak száz méternyire voltak az Eszmeraldától, mikor egy hang szólalt meg a sötétben:

- Ki az?

- Hajótöröttek, - felelt José.

- Megállni!

- Éhesek és szomjasak vagyunk!

- Várjatok reggelig.

- Nem bírjuk tovább.

- Fegyverre!

- Belzebúb szülöttei!... Ravasz fickók!... - dörmögött Reton. - Ha megszólaltatják az ágyút, szépen vagyunk a bennszülöttekkel! Szerencsére még tudom, hol van a kötél, amit leeresztettem!

Az Eszmeralda fedélzete megelevenedett, léptek, parancsok, szitkok kavargtak összevissza, aztán fény csillant meg az éjszakában, amelyet hosszantartó dördülés követett. Az ágyú szólalt meg.

Az ágyúzó tengerészeket lehetetlen volt meglátni a sötétben.

Megint megdördült az ágyú és nyolc-tíz krahoa sebesült hullott le a tutajról.

De a krahoákat felbátorította a fehér emberek jelenléte és vad csatakiáltással és nyílzáporral feleltek.

Pár perc múlva Reton tutajja elérte a lelógó kötelet.

A kormányos megkapta és gyorsan kúszott fel rajta.

Beugrott a kabinba és a fegyverekhez rohant.

Huszonöt krahoa, baltákkal felfegyverkezve követte.

- Mind itt vagytok? - kérdezte Reton.

- Igen! - felelt az alvezér.

- Fel!... Mienk a hajó!...

Kilökték az ajtót és Retonnal elől, mint a szél, zúgtak fel a lépcsőn.

- Nesze, kékszakáll!...

Tíz-tizenkét ember állt útjukba, de már késő volt!... A bennszülöttek baltáikkal működtek; José is megérkezett a többi harcossal és a fedélzet pár perc alatt véres események színhelye lett.

A vademberek csodálatraméltó vakmerőséggel küzdöttek, Ramirez tengerészei úgy hullottak, mint az érett körték. Már csak heten-nyolcan voltak összesen.

Ezek átszaladtak a fedélzeten és a tengerbe vetették magukat.

Reton az ágyúhoz sietett.

- Hagyd őket, - tartotta vissza José, - hadd végezzenek velük a cápák vagy az emberevők.

A fedélzetről ledobatta a holttesteket a tengerbe, felszereltette a tutajokat. Fegyvereket és élelmiszereket vitetett le.

- Az ágyút itt hagyjuk? - kérdezte Reton.

- Hozzátok le, de gyorsan. Sietnünk kell, ki tudja, hol van már Ramirez. Szerencsére velünk vannak Koturé és Matemate, ezek minden aranynál többet érnek.

A krahoák gyorsan és ügyesen dolgoztak.

Míg az egyik részük rendet csinált a hajón és a holttestektől megszabadította a fedélzetet, bekötözte a sebesülteket, addig a másik rész a tutajokra hordta a szükséges holmit.

Az egyik tutaj, amelyet Mináért és őrzőiéért küldtek, már visszaérkezett.

Húsz harcos a hajón maradt, a többi reggel három óra felé eloszlott a tutajokon és a dagály segítségével frissen megindult a Diao folyó mentén.

Ramirez utolsó erőlködései.

A Diao folyam, mely a nyugoti partvidék hegységeiből ered, nem nagy és hosszú folyó. A torkolatánál ugyan elég széles, de felső folyásában csakhamar úgy megsűkül, hogy még az új-kaledóniai bennszülöttek sekély-fenekű pirógáival sem hajózható.

Don José tutajai azonban legalább két napi járóra fölmehtek a folyón akadály nélkül, míg don Ramirez viszont csak nagy fáradsággal haladhatott előre, mert mindenütt fejszével kellett ösvényt vágatnia a rengetegben. Miután az öt tutaj szerencsésen átvergődött a gyöngyház-zátonyokon, melyek a folyam torkolatát eltorlaszolták, szép lassan kezdtek fölfelé evezni a vizen, óvatosan figyelve mindenre, nehogy kellemetlen meglepetés érje őket. A partot kétfelől sűrű erdő szegélyezte, csak itt-ott volt némi tisztás, melynek síkján, a messze távolban, lát-szott egy-egy csöndes, talán néptelen és lakatlan falu.

Déltájban, hét órai keserves munka után, a kapitány pihenőt parancsolt a derék bennszülötteknek, akik igazán rá is szolgáltak erre; a pihenő azonban nem tartott tovább két óránál, noha a folyón is rettentő volt a hőség, úgy hogy az amerikaiak alig bírták már túrni.

- Megsülünk elevenen ebben a rettentő melegben - dörmögött Reton, törülgetve verejtékező homlokát. - Ha így tart tovább is, egyenesen úgy repülünk a vadak szájába, mint a sült galamb.

- Ramireznek sincs jobb dolga, mint nekünk - jegyezte meg Don José.

- Vajjon sokkal előttünk jár-e a gazember?

- Azt hiszem, hogy legalább is két napnyi egérútja van.

- Akkor megelőz bennünket és elkaparítja orrunk előtt a kincseket! - fakadt ki Reton indulatosan.

- De nem tud vele mit csinálni - felelte don Pedro - mert már nincs hajója, amelyen a kincset elszállíthatná!

- Hát akkor itt veszi hasznát a szigeten.

- Na, itt ugyan nem sokra megy vele - mondta a kapitány vállat vonva. - Ezek a vadak többre becsülik az aranytól a banánt és a kókuszdiót is. És az aranyrögöket legfőlebb csak arra használják, hogy madarakat dobálnak le velük a fákról.

- Boldog emberek! - sóhajtotta Reton.

- *Carramba!* - kiáltott föl aztán, mintha hirtelen eszébe jutott volna valami: - Hol lehet Emánuel?

- Bizonyosan don Ramirezzel ment az is - felelte don Pedro. - Azt hiszem, hogy szintén részt vár a kincsből. Mikor láttad utoljára, Mina?

- Mellettem volt egészen addig, míg a karaván elindult - felelte a fiatal leány, aki az egyetlen csónakban ült, és erősen legyezte magát a rekkenő melegben.

- Tudod-e, - folytatta a bátyja - hogy találtunk az úton olyan fakérgeket, melyeken ez a gazember üzeneteket írt nekünk?

- De hiszen ezt ő jó szándékkal tette!

- Hát megbánta volna a gazságait? - kételkedett don José.

- Sőt azt is megfogadta, hogy a legelső alkalommal megszöktet s addig is a védelmébe vett - mondta a fiatal leány.

- Róka védte a galambot! - gúnyolódott Reton.
- Nekem még sincs rá okom, hogy panaszkodjam - mentegette Mina a fiút.
- Hát akkor mért hagyott el mégis? - kérdezte don Pedro.
- Mert don Ramirez észre vette, hogy már nem bízhatik benne. Emánuel ugyanis egy sötét éjszakán csakugyan megkísértette, hogy megszöktet, s ha a nuku-harcosok nem vigyáztak volna oly éberen, sikerült volna is ez a szökés.
- Szóval komolyan jó útra tért a fickó? - tűnődött Reton. - Talán összeveszett don Ramirezzel?
- Mindenesetre, - magyarázta Mina - mert nagyon hidegen beszélgettek egymással, sőt nem egyszer megleptem Emánuelet, mikor dörögve szidta és fenyegette magában don Ramirezt.
- Micsoda gazfickó ez a kölyök! Föl se lehetett volna tenni róla, hogy ennyire romlott! Ha így folytatja, tíz év múlva ő lesz Dél-Amerika legveszedelmesebb desperádója. De, még mielőtt itt hagyjuk a szigetet, alaposan megtáncoltatom és leszámolok vele.
- Nem szabad oly szigorúnak lenni, Reton, - kérlelte Mina a vén tengeri medvét - hiszen még gyerekek és megjavulhatnak!
- Hm, - csóválta fejét az öreg - kutyából szalonna sohase lesz! Különben majd meglátjuk, seniorita.

A pihenő után ismét útnak eredtek a tutajok, de most már sokkal fáradtságosabb volt az utazás, mert 15-20 mérföldnyire a folyó torkolatától már nem lehetett érezni a tenger-dagályt, mely eddig fölfelé hajtotta őket, úgy hogy most tisztán csak az izmok erejére voltak utalva. Esti nyolc óráig mentek egyre fölfelé; ekkor kikötöttek egy kis szigeten a folyam közepén, mert a kapitánynak nem volt kedve, hogy a partok mellett maradjon, az őserdő közvetlen szomszédságában. Ez az óvatosság azért is tanácsos volt, mert don Ramirez esetleg bennszülötteket is állíthatott lesbe, hogy figyeljék meg az üldözőket, s kedvező pillanatban üssenek rájuk.

Szerencsére nem történt semmi, s az éjszaka nyugodtan telt el, úgy hogy valamennyien kipihenheték magukat. Másnap reggel már napkelte előtt útnak indultak, s a tutajok előtt legelől járt az egyetlen csónak, melyben a fehérek ültek. A krahoák, miután jól megreggeliztek, vidáman húzták az evezőket, s meglehetősen gyorsan haladtak is, noha a folyam sodra itt már sebesebb volt. A folyó medre szűkülni kezdett s a két part faóriásai úgy összehajoltak a víz tükre fölé, hogy az a természetes boltozat nem eresztette át a nap sugarait és állandóan hűvösöt tartott. Ennek legkivált Reton örült, mert izmos, kissé elhízott ember létére félt az Új-Kaledóniában gyakori és végzetes napszúrástól.

Még nem volt dél, mikor a kapitány, nem akarván rohamosan kifárasztani embereit, megállást parancsolt, s kikötötte a tutajokat a jobb parton; mivel köröskörül csend és nyugalom volt, egyelőre nem kellett attól tartaniok, hogy a vadak közel vannak és megtámadhatják őket. Mivel a kapitány tudta, hogy sokkal előbbre van, mint Ramirez csapatja, elhatározta, hogy estig fognak pihenni és csak napszállat után, az éjszakai hűvösségben indulnak ismét tovább. Ezt a számítását azonban keresztülhúzta egy váratlan esemény. Mert alig ebédelt meg, midőn Matemate, aki bátyjával együtt szénézett a környéken, hogy nem lát-e meg valami gyanús dolgot, gyorsan odasietett a kapitányhoz, aki Retonnal együtt kedélyesen pipázgatott egy óriási banánfa hűvös árnyékában.

- Hallottad, fehér főnök? - kérdezte halkan.
- Mit? - szólt don José, hirtelen felugorva.
- Figyelj csak...

A kapitány és Reton feszülten hallgatóztak, de nem hallottak mást, mint a folyam habjainak lassú csobogását, meg egy *kagu* ismétlődő kiáltását, mely szabályos időközökben verte föl a rengeteg csöndjét.

- Akár hogy fülelek is, - szólt a kapitány megnyugodva - semmi olyast nem hallok, ami nyugtalaníthatna. Ettől a madártól csak nem félsz?

- Az a kérdés, hogy igazi kagu-e? - dörmögte Matemate, összeráncolva a homlokát.

- Hogy-hogy...

- Attól tartok, hogy valaki a csalódásig hűen utánozza a kagu hangját - felelte Matemate.

- E szerint azt gyanítod, hogy jeladás?

- Azt, fehér főnök, - felelte a kanaki - sőt a tulsó parton felel is valaki a jeladásra.

- Mit gondolsz tehát?

- Hogy az a gonosz fehér ember nuku-öröket állított föl a folyam két partján s ezek lesnek ránk.

- Mi a tanácsod tehát? Mit tegyünk?

- Haladéktalanul tovább kell mennünk.

- Messze vannak még a krahoa-falvak?

- Holnap estére ott lehetünk, ha ki nem dőlnek az embereink.

- Inkább kétszeres adagot kapnak mindenből s még *kanát* (szeszes ital) is adunk nekik; hiszen van egy hordó, igaz-e, Reton?

- Van bőven - bólintott a vén hajós.

- Akkor hát induljunk, még mielőtt a nukuk rajtunk üthetnének!

A krahoák, akik szintén megneszeltek valamit az állandó szabályszerűséggel ismétlődő kagurikoltásokból, már mind az evezők mellett ültek, készen az első jelre, hogy a tutajokat eltaszítsák a parttól, mert sokkal biztosabbnak tudták magukat a folyó közepén, mint az őserdő aljában. Pár pillanat alatt a tutajok már mind a víz közepén libegtek, s a krahoák ismét megfeszített erővel dolgoztak.

- Tartsátok készen a puskákat - mondta a kapitány Minának és don Pedrónak. - Te pedig, Reton, vigyázz a kis ágyúra. Ezt rád bízom; úgy tudom, hogy valamikor jó tűzér voltál.

- Sőt még ma is az vagyok, kapitány, - felelte a vén kormányos - csak kerüljenek ágyúvégre azok a gazemberek: tudom, örökre elmegy a kedvük a velünk való találkozástól!

- Azért csak jól nyisd ki a szemedet - mondta a kapitány. - Lehet, hogy Ramirez emberei itt ólálkodnak a szomszédban; már pedig egy ostoba puskagolyó - még ha eltéved is - sokkal több bajt okozhat, mint tíz nyilvessző.

A folyam medre egyre jobban szűkült. A fák koronája most már teljesen összeért a folyam tükre fölött és valóságos lombsátort alkotott, úgy hogy meglehetősen sötét volt alatta.

A kagu kiáltását már nem hallották többé. Vajjon nem csalódott-e Matemate, s vajjon nem két igazi kagu-madár volt-e az imént, amelyek egymásnak felelgettek?... Senki se tudta megmondani. - Csöndesen haladtak a folyón fölfelé 10-12 mérföldnyire, s a hőség már kezdett alábbhagyni, mikor egyszerre csak tompa loccsanások hangja ütötte meg a csónakon ülők fülét, mintha valahol messze nagy fatörzsek zuhannának a vízbe. Don José rögtön megállította a csónakot, hogy bevárja Matemate tutajját.

- Most én kérdelem tőled, hallod-e ezt a gyanus csobogást? - szólt a kapitány aggódva. - Te bizonyára ismered a folyót?

- Óh elégszer végighajóztam rajta!

- Talán vízesés van a folyón és az zuhog?

- Egyetlenegy sincsen.

- Akkor hát?...

- Fatörzseket döntenek a vízbe, fehér főnök - felelte a kanaki.

- Talán csónakot vagy tutajt építenek?

A kanaki habozott néhány pillanatig, majd így felelt:

- Az nem lehet... Talán csalódom, de mégis azt hiszem, hogy a nukuk valami kellemetlen meglepetést készítenek számunkra.

- Avval, hogy fákat döntenek a vízbe?

- Hátha el akarják torlaszolni a folyót?

- *Carramba!* - kiáltott föl don José - hogy erre nem is gondoltam!

- A folyónak két partja van - szólt Reton vállat vonva.

- Ha ők az egyiken vannak, akkor mi a másikon kötünk ki...

- És ha mindakettőt ők tartják megszállva? - vágott közbe Matemate. - A bokrok sűrűek és nagyon alkalmasak a törbe csalásra...

A tutajok mind odagyűltek a csónak köré, melyet Reton egy iszapba leszúrt evezőhöz kötött. A főnökök is mind élénken beszélgettek a szokatlan dologról, miközben a tompa csobbanások szakadatlanul követték egymást, mintha csak egész erdőrészek zuhantak volna egymás után a vízbe.

- Rajta! - szólalt meg végre a kapitány, negyedórai aggodalmas tanácskozás után. - Örökre csak nem vesztegelhetünk itt, ha már a kincs itt van a szomszédban! Akármi következik is: előre, fiúk!... Reton, ülj a kis ágyú mellé és vigyázz minden lövésedre. Mi is megtesszük, ami tőlünk telik.

Az öt tutaj fölsorakozott egymás után, s az egész társaság megindult a folyón fölfelé, éppen a víz közepén, hogy egyformán védve legyenek a két part bármelyikéről várható támadás ellen. Elül járt a csónak, mely óvatosan, kémlelőde haladt előre, minden gyanus neszre készen, hogy golyózáporral feleljen bármilyen meglepetésre. Mindnyájan lövésre készen tartották fegyvereiket, Reton pedig ott guggolt a kis forgó ágyú mellett, mely a kis csónak egész elejét elfoglalta.

Tizennégy puskájuk volt összesen, s ennyi fegyver, mind jó kezekben, alapos leckét adhatott a nukuknak és szövetségeseiknek. Bátran eveztek tehát fölfelé, mialatt a zuhanások és csobbanások zaja egyre hangosabb lett. Noha a folyam kanyarulatai miatt nem láthatták, hogy mi okozza a nagy zajt, azért mégis tisztában voltak azzal, hogy ellenfeleik el akarják torlaszolni a folyót.

Amidőn végre megkerülték az utolsó kanyarulatot is, egyszerre csak szemben találták magukat egy egész erdővel, mely egyenesen feljük úszott a vízben és egész szélességében elfogta a folyam sodrát, egyik parttól a másikig, úgy hogy itt már nem lehetett többé fölfelé menni.

- Matemate hát mégse csalódott! - kiáltott föl a kapitány.

- Ezer-milliom cápa és cethal! - káromkodott Reton. - Don Ramirez ugyancsak nem kiméli a fáradságot, hogy megállíthasson bennünket utunkban. De nekünk is lesz erőnk és nem fordulunk vissza azért a szerencse küszöbéről.

- Mikor hagytuk el az utolsó szigetet, Matemate? - kérdezte don José.

- Három órával ezelőtt.

- Az már nagyon messze van.

- És aztán, - jegyezte meg don Pedro - ott is csak az átkozott vadak bizonyára tovább is döntögetnék a fákat a vízbe.

A fiatalembernek igaza volt, mert a folyam felső folyásának tájékáról egyre hallatszottak a fejsze-csapások és a kidöntött fák ropogása. A százados faóriások magukkal rántották estükben az alacsonyabb törzseket, bokrokat is, úgy hogy a liánok ezer indájával át- meg átfont törzsek valóságos hálóba szövődtek a vízben és lehetetlenné tették a fölfelé haladást.

- Menjünk partra és húzzuk ki a tutajokat is - mondta a kapitány. - Itt mást nem tehetünk. Azokat a gazembereket pedig puskával ugratjuk ki rejtékhelyükből.

Mivel az úszó sövényerdő alig volt 200-300 méternyire, sietniök kellett, ha még idejében partra akartak menekülni előre. Az öt tutaj hirtelen megfordult és kifelé tartott a jobb parton, egyenesen egy kis öbölnek, melybe kis patak ömlött. Reton már kartácsra töltötte a kis ágyút s készen állt mellette a kanóccal, hogy elsüsse, ha a bokrok közt esetleg ellenség lappangna. Ez az elővigyázat azonban teljesen fölösleges volt, mert egyetlen egy kannibál se mutatkozott a part sűrű bokrai között.

A kis csapat tehát partra szállt és kihúzták a tutajokat is, mert nem akarták elveszteni őket - hiszen hátha még szükségük lesz rá! Matemate és Koturé vagy két tucat kanaki-harcossal rövid portyázásra indult a környéken, de sehol még csak nyomát se látta az ellenségnek. Közben a roppant fatorlasz már elérte az ő tanyájukat és egész szélességében elfogta, betöltötte a folyót - szerencsájük volt, hogy partra szálltak; egyetlen egy tutaj se bírja ki a heves ütközést, ha a folyó közepén találkozik vele.

- Várjuk meg, míg ezek a gazemberek belefáradnak - mondta a kapitány. - Egyelőre üssünk itt tábort és erősítsük meg sáncokkal. Hiszen ezek a nukuk is csak emberek és előbb-utóbb bele kell fáradniuk a fák döngetésébe.

- Úgy van! - bólintott Reton. - Akkor aztán, ha a főtörzsek leúsztak, megint szabad lesz az út.

- Te pedig, Reton, - folytatta a kapitány - egyelőre hozd ki az ágyút a partra, mert itt több hasznát vesszük, mint a csónakban.

- Lekartácsolom vele az egész erdőt! - hetvenkedett a derék kormányos.

Aztán don Pedro segítségével szárazra cipelték a kis ágyút, melytől a krahoák, mióta dörögni hallották az *Eszmeralda* födélzetéről, jobban féltek, mint a tűztől, úgy hogy a világ minden kincseért se mertek volna hozzányúlni. Annál szívesebben hozzáfogtak azonban egy erősített tábor fölállításához, s alig fél óra múlva fatörzsekből, galyakból, főlhányt földből olyan sáncos várat raktak, hogy ott bent már egészen nyugodtan várhatták Ramirez embereinek támadását.

Ezeknek azonban, úgy látszik, egészen más gondjuk volt. Támadás helyett még mindig szakadatlanul döntögették a fákat a folyóba, s alig úszott le a vizen az első félelmetes gát, máris nyomon követte a második, mely még az elsőnél is sokkal hosszabb és szélesebb volt.

- Majd csak belefáradnak egyszer, vagy pedig kicsorbul a fejszék - ismételte a kapitány fejcsóválva, amint nézte a roppant tömegben lefelé úszó, mindenféle indákkal keresztül-kasul font fatörzseket. - Nem tarthat sokáig ez az erőfeszítés. Még ha óriások lennének is, akkor is kidőlnének a rettentő munkában.

Vártak néhány órát, minden pillanatban remélve, hogy a nukuk végre is csak abbahagyják az erdő-irtást és megtámadják őket; de mikor látták, hogy a fák csak egyre zuhannak a vízbe és hogy a folyón fölfelé hajózni teljesen lehetetlen, végre elhatározták, hogy ők maguk keresik föl az ellenséget, kiugratják rejtekéből. Hiszen huszonnégyórai késedelem könnyen megfosztotta őket a kincs birtokától: pedig az *Andaluzia* hajótöröttjei már így is sok időt vesztegettek el!

A kapitány kémcsapatot szervezett a törzs legválogatottabb és legbátrabb ötven harcosából s ez a csapat Reton és Matemate vezetése alatt azzal a paranccsal indult el a rengeteg belsejébe, hogy ingerelje támadásra a nukuk seregét, s ha aztán ütközetre kerül a sor, ügyes taktikával csalogassa az ellenséget a tábor felé, ahonnan az őrség majd közéje kartácsolhat. A kormányos, aki hivalkodva emlegette, hogy milyen kitűnő taktikus és milyen bátor hadvezér, habozás nélkül vállalkozott Ramirez bandájának fölkeresésére és esküdözött, hogy rettentő mészárlást fog véghez vinni a gyalázatos banditák soraiban.

A kapitány és don Pedro a bennszülöttek zömével otthon maradtak a táborban, hogy vigyázzanak Minára és a tutajokra, amelyeknek még nagy hasznát vehették a visszautazásban. Körülbelül félóra telhetett el izgató várakozásban a kis csapat elindulása óta, amikor hirtelen futva tért vissza az expedíció. Legelőször járt Reton, aki, mit se törődve éveinek számával, úgy futott, mint a nyúl, hogy a többiek messze elmaradtak tőle.

- A nyakunkon vannak! - kiabálta torka szakadtából, amint lihegve berontott a táborba.

- Kicsodák? - ugrott föl a kapitány.

- A nukuk!

- Sokan vannak?

- Egész hadsereg.

- Szerencse, hogy nem kerítették be benneteket.

- Csak lett volna velünk az ágyú! - bosszankodott Reton. - Ha ezek a tökfilkók nem félnének tőle s elhozták volna az útra, most már egyetlen egy nuku se élne egész Új-Kaledóniában.

- Ha megrohannak bennünket, még most se késő - nevetett a kapitány. - Az ágyú itt van s én szabad kezet engedek neked, hogy elbánj a kannibálokkal.

- Mondhatom, hogy félelmetes vad cimborák - fejezte be a beszélgetést Reton, s azonnal a kis ágyúhoz sietett.

E pillanatban irtózatosszerű üvöltés zúgott föl az őserdő lombos fáinak alól, amit néhány puska éles dörrenése követett. A nuku-harcosok vad rohammal törtettek a vár felé, s valószínűleg néhány matróz vezette őket. A krahoák is hadsorra álltak, megragadták fegyvereiket s meglapulva a sáncok mögött, elszántan várták a támadást, hogy megmutassák bátorságukat a fehér főnöknek.

- Már itt vannak! - kiáltotta Reton. - Fegyverre, cimborák!... Bátorság, krahoák! A fehér főnök szeme rajtatok függ...

A sűrű bokrok közül előtört a rettenetes csapat. Úgy rohantak, mint a láncokról elszabadult ördögök, és igazán félelmetesek voltak, amint vörösre, feketére és fehérre festve örülten rázták fejük fölött fejszéjüket, nyilaikat és lándzsáikat. Három-négy fehér ember vezette őket,

vad üvöltéssel bátorítva az emberbőrbe bújt ördögöket, s vaktában lövöldözve, bizonyára abban a reményben, hogy a krahoák majd megijednek ettől.

A vén tengeri főka, aki már alig várta, hogy visszaadhassa a kölcsönt, rögtön tüzet adott az ágyuval, mialatt a kapitány, don Pedro és Mina szintén rásütötték puskáikat a vadakra, mit se törődve a nyilakkal, amelyek már tömegesen kezdtek hullani a táborba. Az ágyu rettentő dörrenése talán jobban megijesztette a vadakat, mint a lövés hatása, amely nyolc-tíz kannibált s egy matrózt ölt meg. A nukuk rémülten álltak meg, mintha lábuk a földbe gyökerezett volna s révedező szemekkel bámultak a füstfelhőre, mely a kis rézágyú fölött kóválygott; aztán hirtelen támadt halálos rémülettől hajtva, sarkon fordultak s az űzött szarvas sebességével tüntek el a bokrok között, rá se hederítve a cserben hagyott matrózok szitkozódásaira. De Ramirez hajóslegényei se várták meg, míg Reton újra megtölti az ágyút, hanem szintén megfordultak és örülten nyargaltak a menekülő kannibálok után.

- Látjátok, hogyan lehet megszalasztani a kannibálokat? - ujjongott Reton diadalmasan - Egyetlen egy ágyulövessel a pokol fenekére kergettem valamennyit.

A krahoák azonban rá se hallgattak; midőn látták, hogy a nukuk rémülten menekültek, azonnal utánuk eredtek és minden áron elébük akartak kerülni, hogy elvágják az útjukat a folyam felé. Amivel azt akarták elérni, hogy a nukuk ne dönthessenek be új fatörzseket a folyóba s ne zárhassák el tovább is az utat fölfelé.

Ez a szándékuk sikerült is; mert a halálra rémült nukuk nemcsak hogy ellentállásra nem gondoltak, hanem annyira oda voltak az ijedtségtől, hogy hanyatt-homlok rohantak befelé a rengetegbe. Egyetlen vágyuk csak az volt, hogy minél messzebbre legyenek attól a szörnyű valamitől, melynek rémes dörrenése halálra ijesztette őket, gyilkos tüze pedig egy csomó cimborájukat elpusztította.

Félórai üldözés után lihegve és fáradtan tértek vissza a krahoák. A nukuk oly lóhalálban menekültek, hogy nem lehetett utólréni őket; de mindnyájan a rengeteg belsejébe igyekeztek, úgy hogy egyetlen egy új fatörzs se hullott a vízbe és az út ismét teljesen szabad volt a folyón fölfelé. Ezt a kedvező pillanatot tehát föl kellett használni.

- Elindulunk még mielőtt visszajönnének és újra kezdhetnék a támadást - mondta a kapitány. - Bizonyos, hogy egy darabig nem mernek előbújni a bokrok közül; ezt az időt kell fölhasználnunk hogy elébük vágassunk.

A tutajokat ismét vízre bocsátották, az ágyút megint föltették a csónak orrára s a kis csapat, fölhasználván a pillanatnyi nyugalmat és a szabaddá lett utat, gyorsan folytatta félbeszakított útját. Mindnyájan remélték, hogy most már el fogják érni az úgyis közel fekvő forrást, még mielőtt a kannibálok fölocsúdnak első álmukból - de ebben csalatkoztak; mert a folyó két partjáról nemsokára igazi nyilzápor repült a tutajok felé. A nukusereg ugyanis, felbőszülvén nem várt és szégyenletes vereségén, vad haraggal fordult vissza, hogy kiköszörülje a szenvedett csorbát. Elrejtőzve a part bokrai között, nyomról-nyomra követték a vadak a tutajt és szakadatlanul nyilaztak a kis csapatra.

- Micsoda gazemberek! - csikorgatta Reton a fogait. - Csökönyösebbek, mint a Cordillerák ösvérei! De várjatok csak, majd ellátom a bajotokat, hogy örökre elmegy kedvetek a fehérpecsenyétől. Van még vagy húsz töltésem s ez elég lesz mindnyájatoknak.

Megtöltötte az ágyút és beledurrantott a sűrű vad-diófabokrok közé. A hangos dörrenést halálos csönd követte egy pillanatra, aztán rémes jajgatás következett s a vadak ismét hanyatt-homlok menekültek. És a kapitány, don Pedro és Mina valahol csak mozogni látták a bokrokat, rögtön odalöttek, s a lövés nyomán fölhangzó sikoltás jelezte, hogy golyójuk célba is talált.

De a nukuk valóban csökönyösebbek voltak, mint a Cordillerák öszvérei; mert igaz ugyan, hogy egy-egy ágyúlövésre úgy szétrebbentek, mint a verebek, ha vércse csap le rájuk, de félóra múlva már ismét összeverődtek s még vadabb halálmegvetéssel nyilaztak a tutajokra. Így tartott ez az elkeseredett csatározás napnyugtáig s a sok lövöldözés ugyancsak megapasztotta a tutajosok lőszer-készletét; de úgy látszott, hogy a kannibálokat is megtörte a nagy veszteség, mert napszállat után egyszerre csak úgy eltűntek, mintha a föld nyelte volna el őket.

- Hogy az ördög szánkázzon rajtatok a pokolban! - káromkodott Reton az utolsó lövés után, mely már csak az ágakban tett kárt. - Ha még tovább is tartott volna ez a tánc, elfogyott volna az utolsó golyóm is! Vajjon újra kezdjük-e holnap reggel is?

- Aligha - rázta fejét a kapitány. - Matematé éppen most mondja, hogy már krahoa-területen vagyunk.

- Ez hát az arany-folyó országa! - újjongott Reton, süvegét a levegőbe hajítva. - Végre hát meglátjuk, sőt kézzel is megfoghatjuk azt a mesés kincset, amelyről eddig csukott szemekkel álmodoztunk.

- Ha ugyan Ramirez el nem emelte eddig - aggódott don Pedro.

- Akkor utána megyünk és fegyverrel fogjuk arra kényszeríteni hogy ürítse ki a zsebeit - mondta Reton. - A fülébe harsogjuk hogy: »Pénzt vagy életet!« s ha nem engedelmeskedik, őt is leágyúzzuk.

- Legelőször is kérdezzük ki Matematé - szolt a kapitány. - Úgy érzem hogy a víz kezd sekély lenni és csónakkal aligha mehetünk már föl messzire a folyón.

- Legjobb lenne talán ha itt ütnénk tanyát - javasolta don Pedro.

- Mindenesetre meg kell valahol állanunk - felelte a kapitány. - A víz szemlátomást fogy, a mélysége pedig egyre csökken; nagyon közel lehetünk hát a Diao forrásához.

- De nem fognak-e megtámadni a nukuk?

- Majd itt is sáncot hánynak a tábor körül.

A csónak kikötött a jobb parton s a kis csapat tanyát ütött egy tisztáson, ahol gyéribben álltak a fák. Matematé rögtön odament a kapitányhoz és elégedett örömmel mondta:

- Már az én törzsem földjén vagyunk. A krahoák falvai amott vannak, annak a dombsornak az aljában, mely az erdőn túl emelkedik.

- Mindjárt gondoltam - bólintott don José. - A folyó tehát nem ér el a falvakig?

- Nem, fehér főnök - felelte a kanaki. - Most csak hagyjuk itt a pirógát meg a tutajokat, rejtjük el az erdőben és azonnal induljunk, hogy még idejében odaérjünk. Hajnalhasadás előtt ott lehetünk a legnagyobb faluban és bemehetünk a nagy barlangba, ahol a fehér főnök elrejtette gyermekei számára a kincset.

- S a te törzsed emberei kiadják a kincset nekünk?

- Nincs-e meg a fiatal fehér főnöknel a talizmán?

- De megvan!

- Akkor minden rendben lesz.

- Hátha az a kapitány, a kitől elvettük a hajót, már előttünk odaért és elrabolta a kincset? Mi lesz akkor? Hiszen neki is van talizmánja.

- Hát én miért vagyok barátja a nagy fehér főnök fiainak? - kérdezte Matematé sértődve. - Ha Matematé, aki mindenkitől tisztelt nagy harcosnak a fia, beszélni fog és ha Koturé az én

testvérem, megerősíti szavaimat, akkor a krahoák megölik és megeszik a te ellenségedet, valamennyi társával együtt. Az öreg fehér főnök már régen meghalt és nem tilthatja meg alattvalóinak, hogy emberhúst egyenek.

- Ez szép; de hogy térünk vissza?

- Attól se kell félnetek. Ha a nukuk megtalálják s elégetik a tutajokat, az én törzsem ad nektek annyi pirógát, amennyi csak kell és kíséretet is ad mellétek, hogy védve legyetek minden támadás ellen.

- Ezt szeretem hallani! - kiáltott föl Reton elégedetten. - Különben is itt az ágyú: azzal pedig keresztül vágthatjuk magunkat egy egész ármádián is!

- A Diao-folyam a krahoáké - folytatta Matemate - s ameddig a mi földünkön jártok, nem érhet baj benneteket.

- Akkor hát induljunk!

- Úgy van, fehér főnök, induljunk rögtön. Lehet, hogy a te ellenséged már megelőzött téged s már reá tette kezét a kincse, mely az öreg fehér főnök gyermekeinek az öröksége.

- Ismered az utat?

- Bekötött szemekkel is el tudlak vezetni a nagy faluban és a kincses barlangban. Gyerünk, fehér főnök.

A kapitány kivontatta a tutajokat és csónakokat a partra, ahol a bennszülöttek ügyesen elrejtették a sűrű vad-diófa-bokrok alá s még lombokkal és levelekkel is beszórták, hogy a nukuk, ha erre járnának is, ne akadjanak a nyomukra. Az ágyú számára azonban Reton palonkint csi-náltatott, mert semmi áron se akart megválni tőle, amióta oly nagy hasznát vette a kannibálok támadásának visszaverésében. Ha lehetett volna, talán még a mellényzsebében is magával vitte volna.

Emánuel bosszúja.

A hold már fölbukott a rengeteg faóriásainak koronája fölé, melyek teljesen benőtték az éjszak felé húzódó heglánc lejtőit, midőn a kis csapat, melyet Matemate és Koturé vezetett, útnak indult a krahoák falvai felé. Mivel még mindig tartani lehetett a nukuk orvtámadásától, a két kanaki nem hanyagolt el semmiféle elővigyázatot és óvatosságot se, hogy idejében visszaverhessék és megghiusíthassák a támadást; ezért jobbra is, balra is négy-öt emberből álló kis csapat kémlelte a rengeteget.

Ha don Ramirez értesült az »Andaluzia« hajótöröttjeinek közeledtéről, és ez nagyon valószínű volt, akkor kétségtelen, hogy elszánja magát az utolsó, vakmerő támadásra, csak hogy elvágja ellenfeleinek útját Krahoába. A kapitány és a két kanaki legalább így okoskodtak.

De egyelőre úgy látszott, hogy semmi veszedelem se fenyegeti a kis csapatot. A kémek óvatosan haladtak előre s gondosan megvizsgálták a rengeteget, amely azonban oly néma és csöndes volt, mint nyári éjszakán a temető. Éjfél tájban aztán, mikor egy tó partjára értek, Matemate intett a kapitánynak, hogy álljanak meg.

- A fehér emberek maradjanak itt - mondta halkan. - A tó túlsó partján már a krahoák földje kezdődik.

- Nem mehetünk veled? - kérdezte meglepetve a kapitány.

- Veszélyes lenne. A krahoa hatalmas törzs, a legnagyobb ezen a szigeten és megtámadhatnának, mielőtt még időm volna megmagyarázni nekik, hogy ki vagyok. Add ide a talizmánt és várd meg félelem nélkül, amíg visszajövök.

Pedro átnyújtotta a szimbólumot és a két kanaki gyorsan eltűnt az erdő félhomályában.

- Mi lesz, ha Ramirez már magához kaparintotta a kincset? - aggodalmaskodott Reton. - Őt is segíti a talizmán.

- Mit árt az nekünk? Nem ér neki semmit, ha el is tulajdonította már a kincset, mert hiszen hajója nincs és miután itt kell maradnia a szigeten, valahol majd csak elfogjuk.

Beszélgetésüket éles fütty szakította félbe, amely a krahoák soraiból felhangzott.

Reton az ágyúhoz rohant és a harcosok köréje gyülekeztek.

Lihegve, futva egy harcos közeledett feléjük, gyors ugrással átvette magát a kerítésen és a kapitány elé sietett.

- Honnan jössz? - kérdezte José nyugtalanul.

- A krahoa kanakikat kísértem a paludáig, - felelt izzadt homlokát törülgetve a bennszülött. - Az erdőben fehér emberek és egy nuku-csapat rejtőznek.

- Hallottad, Reton? - fordult hátra a kapitány.

- Itt van az ágyú, - felelt bizakodva a kormányos - remélem, most véglegesen elrendezzük majd a számadásunkat.

Ebben a pillanatban tíz-tizenkét krahoa jött futva a táborba.

- Fegyverre!

Néhány várakozással és félelemmel teljes perc telt el. Az eget esőtől terhes felhők vonták be, ami csak növelte a sötétséget. Messziről tompa mennydörgés dübörgött.

Végre eldőrdült az első lövés, jelezve, hogy fehér emberek is vannak az emberevők között. A krahoa harcosok már egészen megbarátkoztak az ágyú és puskaropogással; úgy találták, hogy nem is olyan pokoli rém, mint hitték. Mozdulatlanul megálltak.

A sötét erdő mögül kiáltozás és puskaropogás hallatszott.

Reton arra felé fordította kedvenc ágyúját és megszólaltatta.

- Mindjárt lesz szaladás! - mondta kegyetlen mosollyal.

Az ágyúlövést csend követte. Ramirez katonái is abbahagyták a lövöldözést.

- Mi az, az áldóját? Már vége van? Igazán sajnálnám! - kiáltott Reton.

- Úgy látszik, nem kell nekik az ágyúd, öreg Reton!

- Meghiszem azt! Elsőrangú darab!

- Nem hiszem, hogy lemondtak volna a harcról, - vetette közbe Pedro. - Nem vettem észre, hogy olyan gyávák lennének!

De a csendet misem zavarta. Mi történhetett? Lehetetlen volt, hogy az ellenség az első ágyúlövésre megfutamodott; ezt még Reton se hihette komolyan. A krahoák féltérde ereszkedve, tovább vártak és nem tették le baltáikat egy percre sem. Az erdő hangtalansága felett csak az alkonyi ég zengett szakadatlanul.

Reton már unatkozni, türelmetlenkedni kezdett, mikor egyszerre egészen közélről, a kerítés mellett, lövések kezdtek ropogni és éktelen ordítózás verte szét a levegőt.

Ramirez katonái és a nuku-harcosok kígyószerűen csúsztak keresztül a sötétség leple alatt egész a krahoa táborig és most ádáz rohamra készültek. De Reton feléjük fordította az ágyút, hátrakiáltott a krahoa vitézeknek, hogy lapuljanak a földre és meg ne mozduljanak.

Most újabb tűz következett.

A támadók hátráltak. Sikoltások jelezték, hogy az ágyú elszedte a maga áldozatait.

Don José és Pedro felhasználták az ellenség zavarát, és most már ők támadtak.

Erre az ellenséges bennszülött törzsek között vad tusa keletkezett, amely csak pár percig tartott, mert a nukuk nem tudtak sokáig ellenállani a krahoák dühös rohamának. Még inkább az ágyúdörgésektől, mint a baltacsapásoktól megriasztva, oszladozni kezdtek és rendetlen futással eltűntek az erdő homályában, egész csomó sebesültet és halottat hagyva hátra a földön.

- Micsoda látvány! - mondta Reton. - Ez a krahoa-törzs gyönyörűen verekszik.

- Még ne énekelj győzelemről, - mondta a kapitány. - Ramirez nem tágít olyan könnyen.

- Nagyon meg lehetnek lepelve, hogy ágyúval találkoztak. Vajon ráismertek-e a hangjára?

- Ah, úgy látszik visszajönnek! Meg van töltve az ágyú?

- Csak arra vár, hogy megszólalhasson.

Az erdőből nyilak süvöltöztek elő.

- Ne aludj, Reton! - kiáltotta a kapitány.

- Várjunk, amíg mutatkoznak, akkor majd meglátod, hogyan küldöm én őket aludni, - felelt a kormányos.

Nem kellett sokáig várni, az erdőben rejtőző tengerészek, úgy látszik, végsőre határozták el magukat, mert szédítő puskaropogás rázta meg a levegőt. Az ágyú felelt, don José, Mina és Pedro is szünet nélkül lövöldöztek.

Egész éjjel tartott az ütközet, a nuku-törzsbeliak derekasan viselték magukat és nem tágtáptak. Úgy látszott, alig várják a reggel első sugarait, hogy támadást rendezzenek.

Csakugyan, mikor a hajnal hasadozott az égen, legalább kétszáz harcos dült ki az erdőből, a nyolcvan-száz krahoa ellen.

Ijesztő pillanat volt.

Mindkét oldalon, mint a legyek, hullottak az emberek.

A megtámadottak már hátrálni kezdtek a heves ostrom elől, mikor hirtelen nagy tömeg színes, lobogó tollakkal ékesített harcos jelent meg az erdő szélén és hátulról a nukukra vetette magát.

Baltáikat suhogtatva, Matemate és Koturé vezették őket.

- Itt vannak a krahoák! - kiáltott don José és utolsó golyóját kilötte. - Barátaim, meg vagyunk mentve!

Amit a krahoa-törzs végzett, az nem ütközet, hanem valóságos mészárlás volt. A nukuk, elöl Joséval és Reton ágyújával, hátuk mögött az ellenséggel, majdnem mind elestek. Ramirez katonáival együtt hiába igyekezett menekülni az erdő felé.

Az a kevés, aki ki tudta kerülni a golyókat és baltacsapásokat, az erdőbe vagy a Diao felé menekült.

- Egy percig sem késhetünk, - mondta Matemate, a kapitányhoz sietve. - A te ellenséged a kincsel lefelé hajózik a Diaón.

- Nála van a kincs?

- Mikor előmutatta a notu-szimbólumot, a krahoa-vezér rögtön kinyitatta a barlangot és gyanú nélkül átadta neki a kincset, amely az Azur-hegységben volt elrejtve.

- Messze van már?

- Még utólérhetjük. Tegnap este indult el, két nagy dupla csónakkal, nuku harcosokkal és egy pár fehér tengerésszel.

Csakugyan sietniök kellett. Don José rövid tanácskozást tartott Pedroval és Retonnal és azután felszedette a táborát. Gyorsan palankinokat készítettek és felszedték a sebesülteket, Reton biztonságba helyezte ágyúját s aztán fehérek és krahoák együtt indultak a Diao felé.

Az elrejtett tutajok még ott voltak. Nemsokára megint a vizen lebegett a tábor.

A tutaj nem vette fel az egész hadsereget. A krahoák a parton kísérték őket.

A második nap végén Reton négy-öt fekete halomra mutatott, amely meglehetősen távolságban egy sziget körül csoportosult.

- Fogadni mernék, hogy ők azok, a rablók, - mondta.

- Matemate! - kiáltott a kapitány. - Készüljünk! Előttünk az ellenség.

Már hajnalodott, mikor a sereg a sziget közelébe ért. Négy nagy duplacsónak vesztegelt ott rhizophorfákhoz kötözve. Fehér és fekete emberek vették őket körül s izgatottan vizsgálták a közeledő tutajokat.

Reton már felállította az ágyút, Pedro és Mina készen tartották puskáikat.

- Megálljatok! - kiáltott az Andalusia kapitánya. - Az első, aki megmozdul vagy baltát emel, a halál fia!

A csónakon mozgólódás keletkezett. Az emberevők ordítani kezdtek. A fehér emberek kiugrottak a csónakból.

- Szöknek! - kiáltott José. - Úgy látszik, a kapitányuk a szigeten van.

A tutajok tovább eveztek a sziget felé, elhagyták a csónakokat, anélkül, hogy a megrémült nukuk csak egy nyílat is kockáztattak volna. Egy rhizophor hatalmas gyökereinél megálltak.

Ekkor hat ember rohant ki egy vastag banánfa mögül.

Ramirez vezette őket.

A bandita magán kívül volt a dühtől.

- Jaj nektek, ha hozzányultok a csónakokhoz! - kiáltott. - A kincset én hoztam el, az enyém!

Don Pedro rá akarta magát vetni, de José visszatartotta.

- Ön az Eszmeralda kapitánya? - kérdezte.

- Én vagyok, és ön kicsoda?

- Az Andalusia kapitánya.

- Csak volt, mert most meg fogom ölni.

- Lassan, don Ramirez. Száz harcos van mögöttem és az Eszmeralda ágyúja.

- Az Eszmeralda ágyúja... az én hajóm... a senorita... - ordította a bandita. - Mit beszélsz?

- Az ön hajója egyelőre az enyém és csak akkor adom vissza, amikor kikötünk Csileben, ahol megkapja a kölcsönt, amivel tartozunk!

Don Ramirez hátratántorodott. Egyszerre kitört belőle a düh:

- Mindnyájatokat megöllek! - üvöltötte.

Egy tengerész megfogta a karját.

- Add meg magad, uram. Mi nem harcolunk veled tovább.

- Mutassátok meg csónakjaitokat, mutassátok meg az ágyút, csak akkor adom meg magam! - kiáltott Ramirez.

Keresztülmentek a rhizophorfák közt a partig, ahol az üres tutajokon nem volt más, csak Mina és Reton, aki az ágyúra támaszkodva, nyugodtan várta a közeledőket.

- A senorita! - kiáltott a bandita. - Nem lesz az enyém, de másé sem!

Gyorsan a fiatal leányra célzott. De, mielőtt a golyó kirepült volna a csőből, egy fiatal tengerész ugrott hozzá és tigrismozdulattal mellébe szúrta törét.

- Emánuel! - kiáltotta a bandita.

Mielőtt a többiek magukhoz tértek volna ijedtségükből, megfordult maga körül, elsütötte puskáját. A golyó szédületes sebességgel gyilkosának koponyájába fúródott.

Mind hozzárohantak, de ő hátratántorodott, a fegyver kiesett kezéből. Kezeit mellére szorította és nehéz zuhanással leomlott a földre.

A navaja ketté hasította szívét!

A gyilkost és gyilkosát egymás mellé temették és körülbelül két órával a megrendítő események után, nehéz szívvel hagyták el a szigetet.

A csónakon megtalálták a kincset, negyven millió aranyat, amit az öreg Belgrano a Diao homokjában összegyűjtött.

Másnap reggel szerencsésen elérték az Eszmeraldát.

Ramirez tengerészei José szolgálatába állottak és az ő segítségével felrakták a kincset a hajóra.

A bucsúzás a fehér emberek és a bennszülöttek között megindító volt. Matemate és Koturé, a két vitéz harcos, úgy sírtak, mint a gyermekek.

- Nekünk ajándékoztad a tüzes fegyvereket és még sok más, - mondták, - de jobb szeretttük volna, ha magad maradtál volna itt helyettük.

Integetésektől kísérve, végre elszakadt az Eszmeralda a parttól, hogy átkeljen a Csendes-óceánon, míg a bennszülöttek búsan fordultak vissza a Diao folyó ködbeborult partjai felé.

(Vége.)